

Hoog-risico honden, een bijtend probleem?

Een fenomeenonderzoek naar
bijtincidenten en hondengevechten

Bureau Beke

Anton van Wijk

Anouk Lenders

Universiteit Utrecht

Daan van Uhm

Dina Siegel

Xavier van Nieuwenhuizen

Nienke Endenburg

Beke // reeks

Hoog-risico honden, een bijtend probleem?

Hoog-risico honden, een bijtend probleem?

Een fenomeenonderzoek naar
bijtincidenten en hondengevechten

Bureau Beke

Anton van Wijk

Anouk Lenders

Universiteit Utrecht

Daan van Uhm

Dina Siegel

Xavier van Nieuwenhuizen

Nienke Endenburg

In opdracht van

Koninklijke hondenbescherming

Met medewerking van:

Sylvia Dickie

Juno van Esseveldt (Bureau Beke)

Omslag en opmaak

Marcel Grotens (Bureau Beke)

Omslagfoto

Justine F. G. (Freeimages)

ISBN

978-94-92255-32-7

Hoog-risico honden, een bijtend probleem?

Een fenomeenonderzoek naar bijtincidenten en hondengevechten

Bureau Beke

Anton van Wijk en Anouk Lenders

Universiteit Utrecht

Daan van Uhm, Dina Siegel, Xavier van Nieuwenhuizen en Nienke Endenburg

Inhoud

1	Inleiding	7
2	Methoden van onderzoek	9
2.1	Literatuur	9
2.2	Krantenberichten	10
2.3	Politieregistraties	10
2.4	Dossieronderzoek	10
2.5	Interviews	11
2.6	Observaties	12
2.7	Web en social media	12
2.8	Reflectie op de bronnen	12
3	Hoog-risico honden en beleid	15
3.1	Hoog-risico honden	15
3.2	Houders	18
3.3	Context en beleid	21
3.4	Resumé	25
4	Bijtincidenten	27
4.1	Bestaande bronnen	27
4.2	Mediaberichten	29
4.3	Politiegegevens	38
4.4	Resumé	49
5	Hondengevechten	51
5.1	Literatuur over hondengevechten	51
5.2	Fokkers	53
5.3	Handelaren	57
5.4	Hondenvechters	58
5.5	Hondengevechten	60
5.6	Criminele netwerken in Nederland	73
5.7	Resumé	82

6	Hondenwelzijn	85
6.1	Problematiek in asielen	85
6.2	Welzijnsaspecten door fokkerij en wijze van houden	86
7	Conclusies en aanbevelingen	89
7.1	Hoog-risico honden	89
7.2	Regelgeving en beleid	89
7.3	Incidenten	90
7.4	Hondengevechten	90
7.5	Houders en criminele structuren	91
7.6	Gevolgen, implicaties en aanbevelingen	91
	Geraadpleegde literatuur	95
	Bijlagen	
	Bijlage 1 – Zoektermen literatuurstudie	103
	Bijlage 2 – Analyse van politieregistraties	105
	Bijlage 3 – Analyse van mediaberichten	107
	Bijlage 4 – Lijst hoog-risicohonden	109
	Bijlage 5 – Cajun Rules	110

1 Inleiding

Regelmatig verschijnen er berichten in de media over bijtincidenten door honden. De gevolgen van het bijtincident kunnen voor de slachtoffers, mensen en dieren, ernstig zijn. Blijvende littekens, dure operaties en het moeten euthanaseren van een gewond dier komen voor. De maatschappelijke beroering is groot, zeker als het honden betreft die in de volksmond bekend staan als ‘vechthonden’. De verontrusting is niet iets van de laatste jaren. Reeds in de jaren ’80 van de vorige eeuw kwamen dergelijke honden, in casu Pitbulls, al negatief in het nieuws vanwege allerlei incidenten. Een aantal jaren erna worden er drie kinderen doodgebeten door Pitbulls waardoor de gehele discussie over wat te doen met deze honden in een stroomversnelling kwam en de Regeling Agressieve Dieren van kracht werd (Bastemeijer, Kuit & Van der Vegt, 2011). Een fok- en houdverbod zou moeten leiden tot het uitsterven van deze honden. Dat lukte niet want Pitbulls, maar ook andere hondenrassen, bleven betrokken bij bijtincidenten. In 2008 werd de regeling afgeschaft, om in 2018 opnieuw op te duiken. De minister van LNV overweegt een fokverbod voor hoog-risico honden en een landelijk registratiesysteem.¹

De bijtincidenten waarbij hoog-risico honden zijn betrokken, zijn niet het enige zorgpunt. De hoog-risico honden worden ook ingezet bij zogenoemde hondengevechten. Deze gevechten, waarbij honden elkaar soms op leven en dood bevechten, zijn illegaal. Er gaat veel dierenwelzijnsproblematiek achter schuil. Daarnaast zijn er indicaties dat de houders die hun honden laten vechten in verband kunnen worden gebracht met de georganiseerde misdaad, waaronder drugs- en vrouwenhandel (Duijnker, 2016).² Deze honden worden in het onderzoek van criminoloog Harding (2014) ook geassocieerd met een criminele levensstijl. Vaak zijn het jonge mannen zonder perspectief op een maatschappelijk geaccepteerd bestaan. De vechthonden fungeren dan als statussymbool en moeten soms letterlijk vechten om die status hoog te houden.

De Koninklijke Hondenbescherming heeft aan Bureau Beke en de Universiteit Utrecht gevraagd om onderzoek te doen naar de hoog-risico honden in Nederland. De volgende centrale vraagstelling is geformuleerd: ‘hoe kan het fenomeen van de hoog-risico honden in Nederland nader worden geduid in termen van aard en omvang en welke implicaties volgen daaruit voor publieke en private organisaties ten behoeve van dierenwelzijn?’

Deze centrale vraagstelling leidt tot de volgende deelvragen:

1. Wat zijn hoog-risico honden?
2. Wat is de aard en omvang van de incidenten waarbij hoog-risico honden betrokken zijn?
3. Wat zijn de kenmerken en achtergronden van de houders?
4. In hoeverre is sprake van criminele structuren in relatie tot hondengevechten?
5. Wat is het vigerende beleid omtrent hoog-risico honden?
6. Wat zijn de gevolgen voor het welzijn van deze honden in Nederland?
7. Wat zijn de implicaties op het gebied van dierenwelzijn en (volks)gezondheid?
8. Welke implicaties voor beleid en aanpak volgen uit de beantwoording van voornoemde onderzoeksvragen?

Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk (2) staat een korte beschrijving hoe we het onderzoek hebben opgezet en uitgevoerd. Daarna (3) wordt de stand van zaken in de literatuur beschreven wat betreft de vraag wat hoog-risico honden zijn en hoe het vigerende beleid er in Nederland uitziet. Het daarop volgende hoofdstuk (4) is gewijd aan bijtincidenten, gebaseerd op analyses van krantenberichten en politieregistraties. Vervolgens (5) wordt ingegaan op het fenomeen hondengevechten, de implicaties op het gebied van dierenwelzijn en volksgezondheid (6). In het laatste hoofdstuk (7) staan de conclusies en aanbevelingen.

Eindnoten

1. Zie ook: Boissevain & Overgaauw (2017). Vechthond gevaar voor volksgezondheid. https://www.medisch-contact.nl/nieuws/laatste-nieuws/artikel/vechthond-gevaar-voor-volksgezondheid.htm?&utm_source=mc_nieuwsbrief&utm_medium=email&utm_term=&utm_content=&utm_campaign=20170906.
2. Zie ook: <https://www.vicesports.nl/de-strijd-tegen-verborgen-hondengevechten-in-nederland>.

2 Methoden van onderzoek

In dit hoofdstuk komt de wijze waarop het onderzoek is opgezet en uitgevoerd aan de orde. Omwille van de leesbaarheid volstaan we met de hoofdlijnen; voor details verwijzen we naar de bijlagen. Het onderzoek is erop gericht om het fenomeen hoog-risico honden in kaart te brengen. Aangezien er nog zeer weinig systematisch onderzoek hiernaar is gedaan, hebben we alle beschikbare informatiebronnen geraadpleegd. Achtereenvolgens gaat het om: literatuur (2.1); krantenberichten (2.2); politieregistraties (2.3); dossieronderzoek (2.4); interviews (2.5); observaties (2.6); en analyse van social media (2.7). In de laatste paragraaf (2.8) staat een korte reflectie op de geraadpleegde bronnen en gehanteerde onderzoeksmethodiek.

2.1 Literatuur

De literatuurstudie is erop gericht om de bestaande kennis van de problematiek te inventariseren en te beschrijven. Enerzijds gaat het hierbij om het fenomeen hoog-risico honden. Als eerste is daartoe bepaald wat hoog-risico honden zijn en welke definitie daarvoor kan gelden. Daarnaast is ingegaan op bijtincidenten en het fenomeen hondengevechten. In de literatuur is tevens informatie te vinden over de kenmerken en achtergronden van de houders van hoog-risico honden. Anderzijds biedt de literatuur inzicht in het beleid rond hoog-risico honden, zowel in Nederland als in het buitenland. De relevante publicaties zijn gevonden via Google Scholar door middel van (Engelstalige) trefwoorden.¹ De gevonden artikelen zijn bij gebleken relevantie in het onderzoek betrokken. Voor het vigerende beleid rond hoog-risico honden in Nederland is ook gebruikgemaakt van de informatie van de Raad voor Dierenaangelegenheden (RDA).

2.2 Krantenberichten

Voor de analyse van krantenberichten is de database LexisNexis geraadpleegd aan de hand van dertien zoektermen over de periode januari 2015 tot en met 2018.² Krantenberichten zijn meegenomen als het gaat over een incident 1) In Nederland, 2) in de jaren 2015-2018 en 3) een niet eerder gecodeerd incident. Dit wil zeggen dat er op zaaksniveau is gecodeerd. Wanneer bepaalde informatie over een incident (bijvoorbeeld locatie, gevolg van het incident of type hond) miste in een artikel, maar dit wel aangevuld kon worden op basis van informatie van een ander artikel, is dit gedaan. Nadat alle berichten die uit LexisNexis naar voren kwamen waren geïnventariseerd, is het analysebestand aangevuld met de nog ontbrekende berichten die de Koninklijke Hondenbescherming in de loop van die periode heeft verzameld. In totaal zijn er 259 artikelen gevonden en geanalyseerd. Die berichten hebben betrekking op 195 unieke zaken.

2.3 Politieregistraties

Aan de politie is gevraagd om uit hun systeem registraties te destilleren die betrekking hebben op incidenten met honden die mogelijk zijn terug te voeren op bijtincidenten en hondengevechten.³ Hiervoor zijn verschillende maatschappelijke klassen geselecteerd waarbinnen de politie dergelijke zaken kan registreren. Over de jaren 2016 en 2017 levert dat duizenden registraties op. De selectie en analyse van de registraties is als volgt gebeurd. Er is over die twee jaren een aselechte steekproef getrokken van 400 zaken (40 per politie-eenheid). Hiervoor zijn de registraties gebruikt met meer dan drie trefwoorden (bijten, vechten, aanvallen, muilkorf et cetera). Hiermee is getracht zicht te krijgen op de zogenoemde 'hoog-risico registraties'. Voor de duidelijkheid: er is hierbij geen voorselectie gemaakt van hoog-risico honden; er is gekeken naar alle soorten honden. Zodoende is er mogelijkheid om vergelijkingen te maken tussen hoog-risico honden en niet- hoog-risico honden.

2.4 Dossieronderzoek

In de fase van het uitwerken van de onderzoeksopzet is ervan uitgegaan dat er bij het Openbaar Ministerie meerdere afgeronde zaken rond hondengevechten konden worden ingezien. Dat bleek niet het geval. Uiteindelijk is er één dossier rond een hondengevechtzaak bekend bij het OM en zijn vandaar ook een aantal afgeronde zaken van de politie bestudeerd met het oog op het krijgen van zicht op de organisatie en de achtergronden van de betrokken mensen.

2.5 Interviews

Er zijn gesprekken gehouden met respondenten met een gevarieerde achtergrond en affiniteit met het onderwerp hoog-risico honden. Een deel van de respondenten heeft een professionele band met hoog-risico honden. Denk bijvoorbeeld aan politiemensen en dierenartsen. Het andere deel heeft een meer persoonlijke relatie met hoog-risico honden, zoals de houders en bezoekers van hondenshows voor hoog-risico honden, maar ook betrokkenen bij hondengevechten. In totaal zijn er 54 respondenten gesproken, waarvan een groepsinterview met asiëldierenartsen. De interviews zijn gehouden aan de hand van een topiclijst waarbij de deskundigheid van de respondenten leidend was voor de gespreksonderwerpen. Hieronder staat een overzicht van de respondenten naar functie.

Tabel 1. Overzicht respondenten naar functie

Respondenten	aantal
Politie	6
OM-vertegenwoordigers	4
Hondenbezitters	6
Advocaat	1
Asiëldierenartsen (groepsinterview)	18
Assessmentteam honden	2
Gedragsdeskundige/opslaghouder	1
Asielbeheerder	1
Dierenarts	2
NVWA	1
Betrokkenen hondengevechten	3
Fokkers en handelaren	4
Gemeenteambtenaar	1
Beleidsadviseur Dierenwelzijn, Ministerie Economische Zaken	1
Overige experts	3
Totaal	54

2.6 Observaties

Om meer ‘feeling’ te krijgen met de wereld van de hoog-risico honden, in het bijzonder rond de gevechten, zijn verschillende observaties uitgevoerd bij evenementen. De onderzoekers zijn bijvoorbeeld een dagdeel geweest bij een landelijke bijeenkomst waar de hoog-risico honden konden trainen, shows konden lopen en waar bedrijven hun ‘trainingsuitrusting’ te koop aanboden. Daarnaast zijn we aanwezig geweest bij twee hondenshows voor hoog-risico honden waar we hebben kunnen waarnemen hoe de bezoekers omgingen met hun hond, uit welke landen zij kwamen en korte gesprekken konden voeren met diverse houders.

2.7 Web en social media

Om het fenomeen van hondengevechten beter te begrijpen hebben we eveneens onderzoek gedaan naar verschillende Facebookgroepen waar hondenvechters met elkaar communiceren over de hondengevechten. Door lid te worden van de gesloten Facebookgroepen konden we de interactie tussen de leden observeren alsook zelf vragen stellen aan de participanten. Daarnaast hebben we inzicht gekregen in WhatsApp gesprekken uit politiedossiers tussen hondenvechters. Dit heeft niet alleen het fenomeen hondengevechten inzichtelijker gemaakt, maar heeft ook geresulteerd in zicht op de rol van social media bij het organiseren van gevechten.

2.8 Reflectie op de bronnen

Voor dit onderzoek zijn diverse bronnen geraadpleegd. Elke bron kent zijn beperkingen, maar bij elkaar genomen geeft het een goed beeld van het fenomeen hoog-risico honden in Nederland, alsmede de kennislacunes die er nog zijn. Grofweg geldt bij de geraadpleegde registraties van politie en de mediaberichten dat het om ‘zaken’ gaat die bekend zijn geworden. Er blijven met andere woorden veel incidenten rond honden in het algemeen en hoog-risico honden in het bijzonder buiten beeld. Die inherente beperking aan het gebruik van officiële bronnen is getracht te ondervangen door observaties uit te voeren, interviews te houden met respondenten die kennis over en/of ervaring hebben met hoog-risico honden en een social media analyse uit te voeren. Dit heeft bruikbare informatie opgeleverd over met name de problematiek rond de georganiseerde illegale hondengevechten; een lastig te doorgronden probleem juist omdat de betrokkenen veel moeite doen om zo onopgemerkt mogelijk te opereren. Hiermee is niet gezegd dat nu alles bekend is over de hoog-risico honden in Nederland; het onderzoek maakt ook duidelijk welke kennislacunes er nog zijn.

Eindnoten

1. In bijlage 1 staat een overzicht met de gebruikte zoektermen.
2. Zie tabel 1 in bijlage 2 voor de zoektermen.
3. In bijlage 3 staan de zoektermen en de maatschappelijke klassen van de politie waarbinnen is gezocht op registraties.

3 Hoog-risico honden en beleid

In dit hoofdstuk zetten we uiteen wat tot op heden in de literatuur bekend is over het fenomeen hoog-risico honden in Nederland. Als eerste wordt ingegaan op de vraag wat hoog-risico honden zijn, de zogeheten hoog-risicohondenlijst en de herkomst van deze honden (3.1). Vervolgens komt enkele algemene noties aan bod over de houder van hoog-risicohonden aan bod. Hierbij wordt ingegaan op training en socialisatie, de achtergronden en kenmerken van de houders (3.2). Specifieke literatuur over bijtincidenten en hondengevechten wordt in de desbetreffende hoofdstukken behandeld. Verder staan we stil bij de context en beleid omtrent hoog-risicohonden, zowel nationaal als internationaal (3.3). In het resume staan de belangrijkste bevindingen (3.4).

3.1 Hoog-risico honden

Iedere hond kan bijten (Neijenhuis e.a., 2017), maar sommige typen honden zijn meer dan andere typen in staat om mensen en dieren ernstig te verwonden en worden om die reden aangemerkt als hoog-risico hond. ‘Een hoog-risico hond is een hond die bij bijten in staat is tot het toebrengen van bovenmatig ernstige bijtschade (zoals verlies van spier en/of orgaanweefsel), soms met de dood tot gevolg’ (Kamerstuk 28286, nr. 909, bijlage 3). Bij de beoordeling of een hond aangemerkt dient te worden als hoog-risicohond wordt gekeken naar verschillende – deels subjectieve – factoren. Deze factoren worden hierna toegelicht. Achtereenvolgens zijn dat de fysieke verschijning, bijtstijl, bijtintensiteit en de genetische basis van het dier (Kamerstuk 28286, nr. 909, bijlage 3).

Fysieke verschijning

Of een hond aangemerkt wordt als hoog-risicohond hangt onder andere af van zijn *fysieke verschijning*. Hierbij wordt gekeken naar de combinatie van gewicht en de bouw van een hond en de mogelijkheid om krachtig te bijten alsmede vast te houden

(zoals kaakgrootte, spierkracht en de mogelijkheid van een hond om te blijven ademen tijdens het vastbijten). Het onderzoek van Helton (2011) bijvoorbeeld, laat zien dat de bouw van een hond van invloed is op de fysieke kracht die hij heeft. Uit dit onderzoek blijkt dat de honden die behoren tot de zogeheten brachycefale rassen (met een relatief brede en grote kop en een korte neus, zoals Pitbull-achtigen) bij een gewicht-trekwedstrijd aanzienlijk sterker zijn dan zogenaamde dolichocefale hondenrassen (waarbij de schedel relatief langgerekt en smal is, zoals bij windhonden) met hetzelfde gewicht. Ook de studie van Ellis en collega's (2009) toont aan dat de schedelgrootte en -vorm in combinatie met het formaat van de hond een grote invloed hebben op de bijtkracht die het dier heeft.

Bijstijl en -intensiteit

Daarnaast is de *bijstijl* en de *bijtintensiteit* van het dier relevant. De kans op ernstig letsel neemt toe als de honden in staat zijn om herhaaldelijk en zonder pauzes te bijten of vast te houden (eventueel met schudden en scheuren) en zich daarbij richten op kwetsbare gebieden zoals het keel- en liesgebied en het hoofd (of bij andere honden de nek, snuit en de voorpoten). Een ander aspect heeft betrekking de intensiteit van het bijten en de focus die de hond op de gebetene heeft. Hierbij worden onder andere als risicofactoren gezien dat de hond moeilijk te interrumperen is, los te krijgen is van de gebetene en voorafgaand aan het bijten kenmerken van opwinding en stille focus laat zien (Kamerstuk 28286, nr. 909, bijlage 3).

Genetische basis

Bepaalde rassen zijn door hun *erfelijke basis* 'van nature' risicovoller dan andere rassen (RDA, 2017). Bij het fokken van honden wordt van oudsher geselecteerd op eigenschappen en functies voor een specifiek doel, bijvoorbeeld voor het drijven van vee of het bewaken van terreinen. Deze eigenschappen zijn erfelijk. Hierdoor kunnen honden - zonder daarop getraind te zijn - specifiek voor dat ras kenmerkend gedrag vertonen, passend bij de functie die ze van oorsprong hebben. Vechthonden zijn honden die op vechteigenschappen en/of prooivangagressie zijn geselecteerd (RDA, 2017). Deze vechteigenschappen kunnen 'vermengd' worden met functionele eigenschappen van andere rassen, zoals de snelheid van windhondachtigen en de felheid van terriër-achtigen (Kamerstuk 28286, nr. 909, bijlage 3). Wanneer bij het kruisen van een hond voornamelijk gekeken wordt naar de toepassingsvorm voor de mens in plaats van naar een welzijnsverbetering van de soort, wordt ook wel gesproken van een '*design dog*' (Duijnker, 2016). Boissevain en Overgaauw (2017) stellen dat 'vechthonden zijn gefokt om zonder provocatie aan te vallen en te doden. Dit doen ze niet omdat ze mishandeld zijn of verkeerd opgevoed. Aanvallen en doden zit in hun DNA, net zoals een border collie schapen drijft en een Husky de slee trekt.'

Lijst hoog-risicohonden

Onder andere vanuit de RDA bestond de behoefte aan een dynamische en landelijke lijst met hoog-risico hondenrassen en -typen,¹ look-alikes en kruisingen. Het doel van een hoog-risicohondenlijst is meerledig. Het dient enerzijds houders en burgers meer bewust te maken van mogelijke risico's bij deze honden. Anderzijds kunnen gemeenten aan de hand van de lijst in een zo vroeg mogelijk stadium (binnen de APV) een hond aan te wijzen als gevaarlijk of hinderlijk. Hierdoor kunnen zij gerichter en sneller maatregelen nemen.

Rassen, look-alikes en kruisingen

Een hond wordt gezien als rashond als deze een stamboom heeft van de Raad van Beheer op Kynologisch gebied. Wereldwijd zijn er bijna 500 hondenrassen erkend. In Nederland specifiek zijn dat er ongeveer 300. Naast stamboomrashonden zijn er look-alikes, kruisingen en bastaards te onderscheiden. Een hond die lijkt op een rashond - maar geen stamboom heeft - wordt ook wel een look-alike genoemd. Een hond die voortkomt uit twee rassen wordt ook wel een kruising genoemd. Ten slotte is een bastaard een hond die voortkomt uit een rasloze moeder- en/of vaderhond. (Bron: RDA, 2017; Raad van Beheer, 2017)

Eind 2017 voorziet oud-staatssecretaris Martijn van Dam van Economische Zaken in deze behoefte, door een lijst uit te geven met typen honden 'waarover consensus bestaat dat dit type hond in het algemeen een hoog risico vormt op het vertonen van onacceptabel gedrag met een hoge impact voor mens en dier' (Kamerstuk 28286, nr. 909, p.6). De lijst is opgesteld op basis van een eerdere voorlopige lijst van de Koninklijke Hondenbescherming (door de RDA onderschreven), hoog-risico honden -lijsten van omringende landen en (inter)nationale wetenschappelijke literatuur.² Om te komen tot een 'definitieve' lijst is deze voorgelegd aan een expertgroep met binnenlandse en buitenlandse experts op het gebied van hondengedrag (Kamerstuk 28286, nr. 909). De lijst is dynamisch en moet regelmatig aangepast en aangevuld worden op basis van nieuwe ontwikkelingen. De honden die op deze lijst staan zijn niet per definitie gevaarlijk. Sommige honden hebben echter meer dan andere honden het vermogen ernstige (letsel)schade aan te richten. Deze lijst met in totaal 22 hondenrassen, look-alikes en kruisingen (met of tussen deze honden) is dan ook bedoeld 'ter verduidelijking van het type hond dat in ieder geval tot de categorie hoog-risico kan worden gerekend' (Kamerstuk 28286, nr. 909, bijlage 3, p.1).³

Hoewel sommige rassen qua beschrijving wel voldoen aan de kenmerken van een hoog-risico honden, worden deze - indien zij een stamboom hebben (erkend door de Raad van Beheer) - niet aangemerkt als hoog-risico honden. In die gevallen gaat het ministerie ervan uit dat stamboomorganisaties er namelijk aantoonbaar in

geslaagd zijn om agressieve gedragskenmerken eruit te fokken (Kamerstuk 28286, nr. 909, bijlage 3).

Herkomst hoog-risico honden

De RDA (2017) stelt dat er jaarlijks ongeveer 153.000 ‘nieuwe’ honden nodig zijn om de populatie op peil te houden en daarmee te voorzien in de vraag van de Nederlandse bevolking. In deze vraag voorzien ras-, bedrijfsmatige – en particuliere fokkers. De laatste twee fokken ook look-alikes, kruisingen en niet officieel erkende rassen, zoals American Pitbull Terriërs (RDA, 2017).

Omdat de vraag naar honden groter is dan het aantal honden dat in Nederland gefokt wordt, worden er zwerfhonden uit het buitenland geïmporteerd door charitatieve organisaties. Deze dieren komen uit landen als Spanje, Roemenië en Griekenland. Naast deze organisaties zijn er ook particuliere individuen of bedrijven die handelen in honden uit het buitenland. Zij kopen met name look-alikes van populaire rassen in Oost-Europese landen in. Bij het importeren van (zwerf-) honden is het vaak onduidelijk of de dieren voldoende gesocialiseerd zijn, voldoen aan de vereiste entingen en wat de fokdoelen en de competenties van de fokker zijn. Hierdoor worden mogelijk dieren met potentiële gedragsproblemen geïmporteerd (RDA, 2017; Raad van Beheer, 2018).

Met de (inter)nationale fok en handel van hoog-risico honden is veel geld te verdienen. De verkoop van honden vindt plaats via verschillende online en offline kanalen (Duijnker, 2016; RDA, 2017), zowel op legale wijze als binnen het criminele circuit. Duijnker (2016) noemt in haar rapport dat onder andere via hondenshows voor hoog-risico honden gebouwd wordt aan een (internationaal) netwerk.

3.2 Houders

Het motief om een hoog-risico hond aan te schaffen kan per eigenaar verschillen. De een ziet de hond bijvoorbeeld als gezelschapsdier, de ander gebruikt het als verlengstuk van het ego of als statussymbool binnen de sub- of straatcultuur waartoe zij behoren (RDA, 2017). De aanschaf van een hond is een belangrijk moment. Indien deze niet plaatsvindt op basis van weloverwogen keuzes maar op basis van het uiterlijk of stoere imago van het dier, bestaat de kans dat de kennis en vaardigheden van de houder niet aansluiten bij de eigenschappen en behoeften van de hond (Commissie van Wijzen, 2008, RDA, 2017). Bij het risico op bijtincidenten kan de hond dan ook niet los van de houder worden gezien (Neijenhuis e.a., 2017; RDA, 2017). Ook de houders van hoog-risico honden hebben een cruciale rol in de discussie omtrent deze honden (o.a. Harding, 2014).

Socialisatie, opvoeding en training

Het is voor sommige honden ‘natuurlijk’ gedrag om mensen of dieren te bijten zonder te worden uitgelokt. Bijtgedrag kan voorkomen in spelsituaties, bij angst, spanning of ophitsen, bij bemoeienis met de hond of in de vorm van prooivangagressie. Bij prooivangagressie vertoont de hond agressief gedrag om een prooi op te jagen, te vangen en mogelijk te doden en/of op te eten. Dit wordt adequaat agressief gedrag genoemd (RDA, 2017). De RDA (2017) stelt dat de kans dat een hond buiten deze situaties zal bijten, afhangt van een aantal factoren, waaronder genetische factoren en pathologische afwijkingen. Maar ook gebeurtenissen rondom de geboorte, socialisatie, training en ervaring hebben invloed op de kans dat een hond al dan niet zal bijten. Houders bepalen (voor een groot deel) de context en waarin de hond leeft en zijn verantwoordelijk voor de socialisatie en opvoeding van het dier. Indien bij honden bijvoorbeeld niet de gevoelige periode wordt benut waarin de hond een socialisatie en habituatie (gewennings)proces moet doormaken, kan in de omgang met mensen en dieren afwijkend gedrag ontstaan, zoals angststoornissen en agressie. Het vertonen van prooivangagressie richting andere (kleine) honden of kinderen – waarbij een snelle beweging vaak de trigger is - kan een gevolg zijn van een gebrekkige socialisatie tijdens de puppytijd (RDA, 2017) en een grotere erfelijke aanleg tot prooivangagressie.

Hallsworth (2011) stelt dat honden die aangeschaft worden vanwege de status die ze opleveren vaak worden verwaarloosd. Bovendien worden ze veelal slecht getraind en gesocialiseerd. Dit levert potentieel problemen op omdat de hond hierdoor - in gevaarlijke situaties - niet of slecht onder de controle van de houder staat. Volgens Hallsworth (2011) ligt het probleem achter ‘gevaarlijke honden’ om die reden niet zozeer bij de hond zelf, maar bij een onverantwoordelijke eigenaar die de hond ziet als, zoals hij dat noemt, een mode accessoire.

Kenmerken en achtergronden houders

Verschillende onderzoeken zijn verricht naar de relatie tussen het type hond en het gedrag en de kenmerken van de houders. Houderschap van hoog-risico honden blijkt een indicatie te kunnen zijn voor (breder) antisociaal en crimineel gedrag. Uit de studie van Barnes en collega’s (2006) blijkt bijvoorbeeld dat houders van hoog-risico honden significant vaker veroordeeld⁴ zijn dan houders van andere typen c.q. laag-risico honden (bijna tien keer zo veel veroordelingen). Dit beeld wordt bevestigd in zelfrapportage-studies (Ragatz et al., 2009; Schenk et al., 2012). Naast dat houders van hoog-risico honden zelf significant meer crimineel en (fysiek) gewelddadig gedrag rapporteren, scoren zij ook hoger als het gaat om impulsief (sensatiezoekend) gedrag en kenmerken van primaire psychopathie (zoals onverschilligheid c.q. achteloosheid, egoïsme en manipulatieve trekken). Bovendien rapporteren zij vaker marihuanagebruik en zij hebben significant vaker een antisociale c.q. crimi-

nele denkwijze dan houders van andere typen honden en individuen zonder hond (Ragatz et al., 2009; Schenk et al., 2012). Ook Harding (2012) heeft onderzoek gedaan naar hoog-risico honden in relatie tot kenmerken en (antisociaal) gedrag van de houder. Deze honden worden in het onderzoek geassocieerd met een criminele levensstijl van de houders, vaak jonge mannen zonder perspectief op een maatschappelijk geaccepteerd bestaan.

Hoog-risicohonden en (georganiseerde) criminaliteit

De reputatie van hoog-risico honden - met een stoer uiterlijk en fysieke kracht - zorgt ervoor dat dergelijke honden populair zijn bij bepaalde sub- c.q. straatculturen. De honden fungeren als statussymbool en om die reden wordt er ook wel gerefereerd naar de hond als '*status dog*' (Duijnker, 2016; Maher & Pierpoint, 2011; Harding, 2012; Hughes, Maher & Lawson, 2011). Maher en Pierpoint (2011) stellen dat individuen binnen deze groepen de hond niet alleen gebruiken om de status te vergroten, maar zij de honden ook inzetten bij hondengevechten of gebruiken als wapen ('*weapon dog*') bij hun criminele activiteiten. De honden moeten dan letterlijk vechten om die status hoog te houden. De houders zorgen ervoor dat het agressieve dieren worden met een antipathie naar andere dieren en mensen, door ze op ruwe en wrede wijze te trainen, ze te injecteren met steroïden en door bijvoorbeeld de tanden te vijlen (Harding, 2012).

Duijnker (2016) heeft onderzoek verricht naar de rol van honden binnen de (ondermijnende) criminaliteit in Nederland. Er is veel geld te verdienen met de illegale fok en handel in hoog-risico honden. Uit haar onderzoek blijkt bijvoorbeeld dat er zogenaamde 'pocket-bully's'⁵ worden gefokt met een straatwaarde van rond de duizend euro. Er zijn signalen dat er in het criminele circuit zelfs betaald wordt met (hoog-risico-)honden. Duijnker (2016) noemt verschillende delicten die aan de handel, de fok en het bezit van hoog-risicohonden gelieerd zijn. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om delicten als valsheid in geschrifte, fraude bij registratie en inenting, corruptie, witwassen en mishandeling van de dieren. Ook wordt het houden van deze honden in verband gebracht met het bezit van en handel in verdovende middelen en vuurwapens. Het dier wordt dan gebruikt als intimidatiemiddel of wapen, bijvoorbeeld voor het bewaken van illegale bedrijfsvoering (zoals productie en opslag van drugs) of door de hond op te zetten tegen de politie (Duijnker, 2016). De respondenten uit het onderzoek van Duijnker (2016) benoemen ook situaties waarbij de hond bij een roofoverval is ingezet als wapen. Verschillende criminele activiteiten lijken bovendien met elkaar te zijn verweven. Er zijn in diverse delen van het land voorbeelden bekend van mensen die zich zowel bezig houden met het kweken en handelen van hennep als met het fokken en verhandelen van vechthonden en het organiseren van hondengevechten (Duijnker, 2016).

3.3 Context en beleid

Er bestaat zowel nationaal en internationaal discussie over (het beleid omtrent) hoog-risico honden. Dit debat valt uiteen in verschillende standpunten. Sommigen merken deze honden aan als een gevaar voor de samenleving en pleiten voor een (fok-)verbod (zie bijvoorbeeld Boissevain & Overgaauw, 2017; Kamerstuk 28286, nr. 909). Daartegenover staan de mensen die dit discriminerend, hond-onvriendelijk en onrechtvaardig achten (zie bijvoorbeeld Hallsworth, 2011). Deze politieke en maatschappelijke discussie is niet nieuw. Voordat in wordt gegaan op de huidige wet- en regelgeving wordt om die reden allereerst kort de geschiedenis van het gevoerde beleid geschetst.

Geschiedenis - RAD

De problematiek rondom bijtincidenten wordt vaak in verband gebracht met bepaalde rastypen, waaronder Pitbullachtigen (Neijenhuis e.a., 2017; RDA, 2017; Cornelissen & Hopster, 2008; Bini et al., 2011; Golinko Arslanian & Williams, 2017). De Pitbull is van oorsprong een hond die in Engeland is ‘ontwikkeld’ voor de bloedsport met stieren, waarbij ze in hun gedrag en bouw zo werden gefokt dat ze in een gevecht de stier zouden doden. Rond 1835 werd deze sport in Engeland verboden, waarna de houders de honden meenamen naar de kolenmijnen in Staffordshire County (regio in Engeland). Daar lieten ze de honden tegen elkaar vechten in kolengroeven en werden ze verder gefokt. Deze doorfok heeft uiteindelijk geresulteerd in hondenrassen zoals de American Staffordshire (Bini et al., 2011; Kolb et al., 2010).

De Pitbull kwam rond het jaar ‘90 van de vorige eeuw voor het eerst onder de publieke aandacht in Nederland toen in korte tijd drie kinderen slachtoffer werden van ernstige bijtincidenten door honden van het type Pitbull (Commissie van Wijzen, 2008; Hallsworth, 2011). In 1993 werd naar aanleiding daarvan de Regeling Agressieve Dieren (RAD, in de volksmond ook wel ‘Pitbullwet’ genoemd) ingesteld. De RAD had als doel om het aantal ernstige bijtincidenten terug te dringen door honden van het type Pitbull Terriër te laten uitsterven. Er gold een castratieplicht en een fok- en houdverbod voor het type Pitbull (Commissie van Wijzen, 2008).

De RAD werd na vijftien jaar – in 2008 –weer afgeschaft. Uit de evaluatie van de RAD door de Commissie van Wijzen (2008) bleek namelijk dat de doelen van de regeling niet waren behaald. Bovendien kwamen er steeds meer bezwaren en gevoelens van onbegrip vanuit de samenleving. Het aantal in beslagnames bleef gestaag stijgen en het was onduidelijk of dit het gevolg was van een strengere naleving van de RAD of vanwege een stijging van het aantal Pitbulls in Nederland. Daarnaast verschilden de cijfers over het aantal slachtoffers van ernstige bijtincidenten na intreding van de RAD niet wezenlijk van de cijfers daarvoor, onder

andere omdat bleek dat naast Pitbulls andere hondenrassen en – typen betrokken waren bij bijtincidenten (zoals Rottweilers en American Staffords). Bovendien bleek de RAD in verschillende delen van het land op uiteenlopende manieren te worden gehandhaafd en de bleek classificatie van het type hond moeilijk omdat dat grotendeels beruiste op subjectieve criteria. Hierdoor werden door verschillende deskundigen tegengestelde oordelen gegeven over een individuele hond. De conclusie van de Commissie van Wijzen (2008) was dan ook dat de RAD niet had geresulteerd in het uitsterven van deze honden, noch in een vermindering van het aantal ernstige bijtincidenten.

Wet en regelgeving

Met de afschaffing van de RAD zijn gemeenten verantwoordelijk voor dit thema. Bij een aantasting van de openbare orde en veiligheid door honden – of de ernstige vrees daartoe – kan de burgemeester bestuursrechtelijk ingrijpen⁶, bijvoorbeeld door een hond in beslag te nemen. In een Algemene Plaatselijke Verordening (APV) kan de burgemeester hiervoor regels uitvaardigen (RDA, 2017). Hierdoor kan het beleid omtrent hoog-risico honden per gemeente verschillen, evenals de prioriteit die daaraan wordt gegeven.

Ook de Wet dieren is met betrekking tot hoog-risico honden en hondengevechten relevant. Deze wet is op 1 juli 2014 in werking getreden met als doel het dierenwelzijn te beschermen. Niet alleen verbiedt de Wet dieren dierenmishandeling in algemene zin (artikel 2.1 Wet dieren) maar er worden ook regels gesteld aan de handel in dieren (artikel 2.7) en wedstrijden met dieren (artikel 2.15). Daarnaast wordt in artikel 2.14 van de Wet dieren het organiseren van of het laten deelnemen van dieren aan dierengevechten verboden.

Bij dreigende situaties rondom hoog-risico honden bieden ook andere wetten mogelijkheden om op te treden.⁷ Artikel 425 van het Wetboek van Strafrecht schrijft bijvoorbeeld voor dat het strafbaar is om een dier tegen een mens aan te hitzen, dan wel niet terug te houden wanneer een dier een mens aanvalt.⁸ Bovendien is iemand strafbaar wanneer hij er onvoldoende aan doet om een onder zijn hoede staand gevaarlijk dier onschadelijk te houden. Bij de strafrechtelijke vervolging van houders van hoog-risico honden kan de rechter de houder bovendien verbieden om gedurende een bepaalde periode (nog) dieren te houden. Dit zogenoemde houdverbod kan in Nederland thans door de strafrechter in de vorm van een bijzondere voorwaarde bij een voorwaardelijke straf worden opgelegd (Van Leiden e.a., 2015). Het voornemen is thans dat de rechter meteen een houdverbod voor maximaal tien jaar kan opleggen. Mocht er een bijtincident plaatsvinden, dan regelt de wet in ieder geval dat de eigenaar van een hond aansprakelijk is voor de aangerichte schade artikel (6:179 BW). Dit blijkt uit de parlementaire geschiedenis van het betreffende wetsartikel, waarin staat dat ‘de bezitter in beginsel aansprakelijk is voor het gevaar

dat in de eigen energie van het dier schuilt en het onberekenbare element dat daarin is gelegen' (Parl.Gesch. Boek 6, blz. 763);⁹

Zienswijze Raad voor Dierenaangelegenheden

Oud-staatssecretaris Van Dam heeft de Raad voor Dierenaangelegenheden (RDA) in 2016 gevraagd een zienswijze op te stellen over hoog-risico honden. Daarbij is ook gevraagd om advies te geven over maatregelen die in de preventieve sfeer getroffen kunnen worden om ernstige hondenbeten te voorkomen (Kamerstuk 28286, nr. 883). De RDA acht een totaalverbod voor hoog-risico honden niet proportioneel. In plaats daarvan stelt zij een aantal maatregelen voor die gericht dienen te zijn op zowel de hond als de houder en de omgeving. Deze aspecten zijn namelijk – in wisselwerking met elkaar – van invloed op het ontstaan en de impact van een bijtincident tussen hond en mens (RDA, 2017; Neijenhuis e.a., 2017). Voorbeelden van maatregelen die worden genoemd, zijn een gebiedsverbod voor hoog-risico honden en het kort aanlijnen en muilkorven van deze dieren. Ook het versterken van de bewustwording door middel van voorlichting is een van de voorgestelde maatregelen, evenals een ontmoedigingsbeleid voor de aanschaf en het bezit van hoog-risico honden.¹⁰

Doorontwikkeling beleid

Oud-staatssecretaris Van Dam heeft in mei 2017 door middel van een kamerbrief (Kamerstuk 28286, nr. 909) reactie gegeven op de zienswijze van de RDA. De adviezen van de RDA zijn hierbij grotendeels overgenomen.¹¹ Zo dient er een uniform en adequaat registratiesysteem voor bijtincidenten te worden gerealiseerd en dient er een meldpunt ingesteld te worden waar hinderlijk gedrag van honden en hondenbezitters kan worden gemeld. Daarnaast zal artikel 425 van het Wetboek van Strafrecht aangepast worden zodat (1) het ophitsen van een dier naar een ander dier ook strafbaar wordt gesteld en (2) schending van het artikel als een misdrijf in plaats van overtreding bestempeld wordt.

Van Dam geeft ook belang aan een goede voorlichting en bewustwording van de risico's van deze honden. Daaronder valt onder andere een verplichte opvoedcursus voor (toekomstige) houders van hoog-risico honden. Het streven daarbij was om deze begin 2018 in te laten gaan, maar blijkt ten tijde van dit onderzoek nog niet van kracht. Ook wordt er gewerkt aan een fok- en importverbod voor bepaalde typen hoog-risico honden. Dit geeft de mogelijkheid om honden die bewust op agressiviteit worden gefokt te weren uit Nederland. Een van de adviezen van de RDA die niet is overgenomen is de *One strike out*-maatregel om honden bij ernstige bijtincidenten zondermeer te euthanaseren. Deze regel zou geen rekening houden met de bijdrage van mensen bij een bijtincident, in situaties waarin het dier is getreiterd, mishandeld of opgehitst (Kamerstuk 28286, nr. 909).

Maatregelen die voor alle honden gelden – dus ook voor niet- hoog-risico honden – is dat wordt ingezet op een verbetering van het zogeheten hond I&R-systeem (Identificatie en Registratiesysteem). Het huidige systeem van verplicht registreren en chippen van honden, zoals dat sinds april 2013 wettelijk geldt, blijkt namelijk de nodige tekortkomingen te hebben. Daarnaast wordt het dierenpaspoort verplicht en komt er een ‘witte’ lijst van handelaren (Van Leiden et al., 2019). Van Dam stelt dat hiermee niet alleen de illegale handel van dieren tegengegaan wordt, maar dat dit ook voor het toezicht op de handel in hoog-risico honden essentieel is. ‘Dieren worden beter te herleiden tot fokkers en fokkers die specifiek fokken op agressief gedrag komen zo eenvoudiger en sneller in beeld van de overheid’ (Kamerstuk 28286, nr. 909, p 4; Neijenhuis e.a., 2017).

Regelgeving in andere landen

De regelgeving omtrent hoog-risico honden verschilt per land. Sommige Europese landen hebben in vergelijking met Nederland strengere regels. Bovendien kennen verschillende landen een ras-specifieke wetgeving, oftewel een *Breed Specific Legislation* (BSL). Dat wil zeggen dat (potentieel) gevaarlijke hondenrassen en -typen ingedeeld worden in categorieën waar aparte regels voor gelden. De wijze van indelen verschilt per land, maar een aantal rassen en typen – waaronder Pitbullachtigen en Staffordachtigen – worden in vrijwel alle landen ingedeeld in de hoogste c.q. gevaarlijkste categorie (Commissie van Wijzen, 2008). Uit het onderzoek van de RDA (2017) blijkt dat 60 procent van de honden die momenteel in asielen verblijft, behoort tot de typen honden die in andere landen onder de BSL vallen.

De wijze waarop de BSL wordt toegepast verschilt eveneens per land. Sommige landen kennen een houdverbod op de in de wet benoemde rassen. Het Verenigd Koninkrijk bijvoorbeeld, kent sinds 1991 een BSL bekend als de ‘*Dangerous Dog Act*’. Dat houdt in dat er een fok- en houdverbod geldt voor vier rastypen. Het gaat om de Pitbullterriër, Japanse Tosa (Tosa inu), Dogo Argentino en de Fila brasileiro. Of een hond tot een van die typen hoort, is afhankelijk van het uiterlijk van de hond. Op de site van de overheid staat dan ook ‘*if your dog matches many of the characteristics of a Pit Bull Terrier, it may be a banned type.*’ In het geval dat de rechtbank beslist dat de houder de verboden hond mag houden (omdat deze ongevaarlijk wordt geacht), gelden er diverse eisen waaronder een vergunningplicht (GOV.UK, 2018).

In andere landen mogen de honden onder voorwaarden gehouden worden. De Spaanse wet kent bijvoorbeeld strikte regels, veiligheidsmaatregelen en een vergunningplicht voor honden die als ‘potentieel gevaarlijk’ worden aangemerkt. Hierbij worden acht rassen (en hun kruisingen)¹² geclassificeerd, waaronder de rastypen uit de BSL van het Verenigd Koninkrijk. Ook honden die agressieve neigingen hebben

of eerder andere dieren of mensen hebben aangevallen vallen daaronder, evenals honden die ‘alle of het merendeel’ van een aantal genoemde kenmerken vertonen. Het gaat hierbij deels om subjectieve kenmerken, zoals het hebben van een ‘sterk gespierd’ en ‘imposant voorkomen’ en het hebben van kort haar en een ‘uitgesproken karakter’. Om in aanmerking te komen voor een vergunning moet de houder bovendien aan een aantal eisen voldoen. De houder moet bijvoorbeeld meerderjarig zijn, mag voor bepaalde delicten geen strafblad hebben en dient fysiek en psychologisch geschikt te zijn voor het houden van gevaarlijke dieren (MNLV, 2018).¹³

Terwijl er in Nederland wordt gewerkt aan een ras-specifieke wetgeving, blijft de discussie daarover – ook in het buitenland – voortduren. De bezwaren die in Nederland hebben geleid tot het afschaffen van de RAD, zijn ook in het buitenland herkenbaar. In de praktijk blijkt de BSL soms moeilijk te handhaven. Hoewel de BSL zich veelal op typen richt (in plaats van rassen) is het in sommige gevallen moeilijk te bepalen of een individuele hond behoort tot een in de wet genoemd type (Commissie van Wijzen, 2008; AVSAB, 2014; Kolb et al., 2010). Bovendien is de BSL volgens verschillende studies niet gerechtvaardigd, onder andere omdat het niet (wetenschappelijk) bewezen bijdraagt aan een vermindering van het aantal bijtincidenten dan wel een veiligere samenleving (Commissie van Wijzen, 2008; AVSAB, 2014; Schalke et al., 2008; Sacks et al., 2000; Neijenhuis e.a., 2017).

3.4 Resumé

We hebben in dit hoofdstuk de stand van zaken in de literatuur beschreven in relatie tot het fenomeen hoog-risico honden. Over wat de hoog-risico honden kenmerken wordt verschillend gedacht. Nederland hanteert een lijst met 22 hondensrassen, voornamelijk gebaseerd op fysiek voorkomen, bijtintensiteit en genetische kenmerken. Andere landen hanteren (deels overlappende) andere lijsten. Problematisch aan de afbakening van hoog-risico honden zijn de kruisingen. De huidige lijst is om die reden vatbaar voor aanvulling en bijstelling. De hoog-risico honden worden vaak in verband gebracht met bijtincidenten, echter ook niet- hoog-risico honden bijten, zij het dat de verwondingen van hoog-risico honden ernstiger kunnen zijn. De hoog-risico honden worden daarnaast in verband gebracht met personen die een criminele levensstijl hebben. Ze schaffen een hoog-risico hond aan voor de status en/of gebruiken de honden voor criminele doeleinden. De hoog-risico honden zijn genetisch voorbestemd voor vechten; gecombineerd met socialisatiedeficiënties kan dat leiden tot honden die vechtbereid zijn. In de literatuur worden ook de hondengevechten genoemd deel uitmaken van een bredere criminele infrastructuur. De honden worden getraind, soms op professionele wijze, om te vechten. Naast de gokopbrengsten is het ook het verkrijgen van status een belangrijke motivatie voor houders om zich bezig te houden met hondengevechten. De discussie in Nederland

hoe om te gaan met hoog-risico honden neigt ertoe vooralsnog toe dat houders een brevet van vermogen moeten halen en er gewerkt wordt aan een importverbod voor hoog-risico honden.

Eindnoten

1. Een type is een beschrijving van een aantal uiterlijke kenmerken die voldoende uniek is om de honden te kunnen onderscheiden van andere honden (Commissie van Wijzen, 2008).
2. Zie <https://hondenbescherming.nl/nieuws/2017/02/25/wat-definieert-een-hoog-risico-hond/>.
3. De lijst is opgenomen in bijlage 1.
4. Het gaat om geweldsdelicten, vuurwapendelicten, drugs- en alcoholdelicten, huiselijk geweld, delicten met betrekking tot de veiligheid van kinderen en verkeersovertredingen.
5. De pocket-bully refereert naar een American Bully. Dat is een kruising tussen een American Pitbullterriër en een American Staffordshire-terriër. Er zijn vijf formaten American Bully's te onderscheiden: pocket, klassiek, standaard, extreem en XL. Bron: startpunthonden.nl (<https://www.startpunthonden.nl/hetras/283/amerikaanse-bully>).
6. Artikel 172 Gemeentewet. Het CVV
7. Zie ook wetboek van Strafrecht (art. 300, 350), Wet wapens en munitie (art 2.1 categorie 4 onder sub 7, 46).
8. Let op: dit wetsartikel heeft enkel betrekking op het aanhitsen van een hond tegen een mens, en dus niet op het aanhitsen tegen een andere hond of ander dier.
9. Gerechtshof Arnhem (8 juli 2010). Zaaknummer 200.026.164/01, ECLI:GHARN:2010:BN0684.
10. Zie het rapport 'Hondenbeten aan de Kaak gesteld' voor alle voorgestelde maatregelen.
11. Zie voor alle maatregelen en de overwegingen Kamerstuk 28286, nr. 909.
12. Het gaat om honden die toebehoren aan de rassen (en zijn kruisingen): PitbullTerriër, Staffordshire Bull Terriër, American Staffordshire Terriër, Rottweiler, Dogo Argentino, Fila Brasileiro, Tosa Inu en Akita Inu.
13. Zie website Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit voor alle in de Spaanse wet genoemde kenmerken van potentieel gevaarlijke honden, veiligheidsmaatregelen en eisen voor een vergunning.

4 Bijtincidenten

In dit hoofdstuk gaan we in op incidenten met hoog-risico honden. Daarvoor zijn drie bronnen geraadpleegd. Als eerste wordt op basis van bestaande bronnen ingegaan op bijtincidenten (4.1). Daarna komen de analyses van de 195 bekeken mediaberichten aan bod (4.2). Zoals eerder geschreven zijn we in krantenberichten op zoek gegaan naar incidenten met honden. Door de gebruikte zoektermen is vooral ingezoomd op hoog-risico honden, zoals Pitbulls, Staffordshire, gevaarlijke honden, risicohonden en bijtincidenten, maar ook is gezocht naar verwaarlozing, mishandeling en hondengevechten. Als derde bron komen de politieregistraties aan de orde (4.3). Belangrijk hierbij is dat er niet op voorhand is ingezoomd op hoog-risico honden, maar naar incidenten met honden in het algemeen is gekeken. Tegelijkertijd is bij de selectie van zaken wel rekening gehouden met het hoog risico-incidenten door registraties te selecteren die meer ‘risicotrefwoorden’ bevatten (zoals bijten en vechten). We hebben, met andere woorden, in de ‘hoog-risico registraties’ gekeken wat er is gebeurd en welke hondenrassen hiermee in verband kunnen worden gebracht.¹ Het hoofdstuk besluit met een resumé (4.4).

4.1 Bestaande bronnen

Honden zijn na katten de meest voorkomende gezelschapsdieren; een op de vijf Nederlandse huishoudens heeft een of meer honden en in totaal zijn er in Nederland ongeveer 1,5 miljoen (Dibevo & NVG, 2017). Regelmatig verschijnen in de media berichten over bijtincidenten. De slachtoffers kunnen andere honden zijn (de zogeheten hond-bijt-hond-incidenten), maar evengoed ook mensen. De meeste bijtincidenten doen zich voor in huiselijke kring, waarbij kinderen vaker slachtoffer zijn dan volwassenen. Bij incidenten in de openbare ruimte zijn daarentegen vaker volwassenen betrokken (RDA, 2017; Neijenhuis, Cornelissen & Hopster, 2017). Bijtincidenten worden niet systematisch geregistreerd, noch de honden die daarbij betrokken zijn. Onderzoek van ruim tien jaar geleden (Cornelissen & Hopster,

2008) leverde voor het eerst (en laatst) een representatieve schatting van de aard en omvang van bijtincidenten in Nederland. Naar schatting worden jaarlijks 150.000 mensen gebeten door honden, waarvan een vijfde een ernstige verwonding oploopt en een derde medische hulp zoekt. Een deel (minder dan 1%) wordt hiervoor opgenomen in het ziekenhuis. Uit cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS, 2017) blijkt dat in de periode 1991 tot en met 2016 in Nederland 21 mensen overleden zijn als gevolg van een aanval of beet van een hond. Dit komt overeen met cijfers uit eerder onderzoek (Cornelissen & Hopster, 2008) waarin gesteld wordt dat er jaarlijks gemiddeld een persoon komt te overlijden door een bijtincident. Naast fysieke schade kan een hondenbeet bovendien materiële en emotionele schade ten gevolge hebben (Commissie van Sluijs, 2008; Cornelissen & Hopster, 2008; Bini et al., 2011).

De objectieve kans om slachtoffer te worden van een ernstige hondenbeet is relatief laag. Toch lijkt het aantal incidenten en de maatschappelijke angst hiervoor - mede door mediaberichtgeving - toe te nemen en is de openbare orde in het geding (Commissie van Wijzen, 2008; RDA, 2017; Neijenhuis e.a., 2017). Bijtincidenten zijn bovendien niet alleen zorgelijk uit het oogpunt van de maatschappelijke en individuele veiligheid van mensen, maar ook vanwege het welzijn van het dier. Over bijtincidenten waarvan honden het slachtoffer zijn, is in de literatuur vrijwel niets bekend (Neijenhuis e.a., 2017).

Cijfers ernstige aanvallen honden

Boissevain en Overgaauw (2017) hebben de eerste vier maanden van 2017 internationale mediaberichtgeving over ernstige aanvallen door honden bijgehouden. Hoewel de lijst door alle beperkingen verre van volledig is, vonden ze gemiddeld één ernstige aanval per week in Nederland. Hierbij zijn ook de aanvallen op andere dieren inbegrepen, zoals katten en paarden.

Actuele en adequate gegevens over de aard, omvang en context van bijtincidenten ontbreken. De problematiek wordt echter vaak in verband gebracht met bepaalde rastypen (zoals Pitbull- en Staffordachtigen), ook wel aangeduid met de term vechthonden of hoog-risico honden (Neijenhuis e.a., 2017; RDA, 2017; Cornelissen & Hopster, 2008; Bini et al., 2011; Golinko Arslanian & Williams, 2017).

De lijst met hoog-risico honden zoals de RDA (2017) heeft vastgesteld is mede gebaseerd op de bijtstijl en -intensiteit van die honden (zie hoofdstuk 3).

4.2 Mediaberichten

Aard incidenten

Van de 195 bekeken mediaberichten is nagegaan wat het onderwerp ervan was.² Met andere woorden: waar ging het incident over? In de onderstaande tabel staat de aard van de incidenten vermeld.

Tabel 2. Aard incident artikel (n=195)

Incident	n	%
Bijten	167	86%
Mishandeling of verwaarlozing	15	8%
Hondengevecht	1	1%
Trainen van honden	2	1%
Anders ³	10	5%
Totaal	195	100%⁴

Het overgrote deel van de bekeken mediaberichten heeft betrekking op bijtincidenten. Hieronder een voorbeeld van een vrouw die onverwacht wordt gebeten door een Pitbull.

Bejaarde Bep (88) aangevallen door aangelijnde Pitbull

De Woerdense Bep van der P. (88) werd op 4 mei vanuit het niets gebeten door een Pitbull. Haar kinderen zijn boos dat er na ruim een week nog steeds geen maatregelen zijn getroffen tegen de hond. De 88-jarige Woerdense stond die bewuste dag 's ochtends haar stoepje aan de Kievitstraat te vegen, toen er een man op een scooter voorbij kwam met een Pitbull. „De hond zat aangelijnd, maar viel opeens mijn moeder aan”, vertelt dochter Miranka van der P. De Pitbull beet de vrouw in haar been, waardoor ze achterover viel. „Die man, die op de hond past omdat het baasje op vakantie is, was erg geschrokken. Hij heeft mijn moeder naar binnen gebracht en 112 gebeld. Twee grote wonden in haar onderbeen en een kapotte elleboog”, vertelt haar dochter.⁵

Nog geen tien procent van de berichten gaat over verwaarlozing of mishandeling van honden. Een uitzondering daargelaten zijn er geen berichten gevonden die gaan over hondengevechten.⁶

In de berichten staat veelal vermeld om welk soort hond het gaat dat betrokken is bij het incident. Hierbij is een onderscheid gemaakt tussen hoog-risico honden en niet- hoog-risico honden.⁷

Tabel 3. (Hoog-risico) honden (n=195)

	n	%
Hoog-risico honden	112	57%
Niet- hoog-risico honden	24	12%
Onbekend	59	30%
Totaal	195	100%

In meer dan de helft van de gevallen is een hoog-risico hond betrokken (als veroorzaker) bij het incident. In ruim een derde van deze incidenten (37%) worden Pitbulls of Staffords genoemd als veroorzakers van het incident.⁸ Andere genoemde hoog-risico honden zijn de rottweiler en de boerboel. In twaalf procent van de berichten komen niet- hoog-risico honden voor zoals de herdershond en de labrador. De categorie 'onbekend' bevat uiteraard geen typering van het ras; in het bericht wordt vaak gesproken in termen van 'gevaarlijke' of 'agressieve hond'. Als de categorie 'onbekend' buiten beschouwing wordt gelaten dan stijgt het percentage hoog-risico honden fors (tot 82%).⁹

Gemiddeld zijn er per incident 1,3 honden betrokken als agressor. Een overzicht van het aantal betrokken honden per incident staat hieronder.

Tabel 4. Aantal honden betrokken (n=195)

	n	%
1 hond	158	81%
2 honden	25	13%
3 tot 10 honden	4	2%
Meer dan 10 honden	1	1%
Onbekend	7	4%
Totaal	195	100%

In iets meer dan 80 procent van de incidenten is een (1) hond betrokken. In dertien procent van de gevallen gaat het om twee honden. In onderstaand bericht komt een incident aan de orde met twee aanvallende honden.

Ook bijtincident met hond in Zuidwending

Onrust in Zuidwending. Donderdag deden Bianca E. en haar man Ronald K. aangifte van een bijtincident. In de nacht van zondag op maandag liet Bianca haar twee honden uit. Haar dieren werden aangevallen door loslopende honden. Het is het gesprek van de dag. Bianca: „Ik liep richting buurthuis en hoorde een hond aankomen, ik hoorde nagels op het wegdek. Toen ging het heel snel. Een van de aanvallers sprong op een van mijn honden. Een tweede hond viel ook aan. Ik dacht: mijn hond heeft geen schijn van kans. Ik heb staan schreeuwen en gillen en heb geschopt en geslagen.” Bianca sprong tussenbeide en raakte lelijk gewond aan haar handen. Ze moest zich aan de bijtonden laten behandelen op de eerste hulpafdeling van het UMCG. Met haar twee zwarte herdershonden gaat het naar omstandigheden goed. Kollé waarschuwt op Facebook voor de honden die de aanval hebben ingezet. De politie zegt in gesprek te gaan met de eigenaren van de loslopende honden. „Het is niet vast komen te staan welke hond mevrouw heeft gebeten”, zegt een politiewoordvoerder. De Pitbull is afgemaakt.¹⁰

Slachtoffers

In de mediaberichten is ook nagegaan wie de slachtoffers zijn van het (bijt)incident. In totaal zijn er in de 195 incidenten 223 slachtoffers geteld (zie hieronder).

Tabel 5. Slachtoffer (n=223)

	n	%
Hond zelf	21	9%
Andere hond	76	34%
Ander dier	28	13%
Eigenaar van slachtofferhond	9	4%
Ander persoon	82	37%
Geen slachtoffer	2	1%
Anders	3	1%
Onbekend	2	1%
Totaal	223	100%

In een derde van de zaken is een andere hond het slachtoffer. Als daar de andere dieren en de aanvallende honden bij op worden geteld dan is meer dan de helft van de slachtoffers een dier. In ruim een derde van de gevallen is een mens het slachtoffer. Niet zelden komt dat doordat de eigenaar of een ander persoon de aanvallende hond probeert te stoppen.

Ontsnapte terriër valt vrouw aan die haar hond beschermt

Een hond en zijn bazin zijn dinsdagochtend op de Ribes in Boxmeer gewond geraakt, omdat een ontsnapte terriër hen aanviel. De gewonde hond is naar een dierenarts gebracht. Hij had slechts oppervlakkige kwetsuren. De vrouwelijke eigenaar is voor controle naar het ziekenhuis gebracht. De terriër had in haar hand gebeten. Over de ernst van haar verwondingen kon de politie niets zeggen. De bijtende hond is in beslag genomen en wordt onderzocht bij de Universiteit van Utrecht. Dat onderzoek bepaalt zijn lot.¹¹

Het aantal niet- hoog-risico honden incidenten is met 24 niet groot (zie tabel 3); statistische toetsen zijn om die reden niet verantwoord. Een opvallende bevinding, die nadere toetsing behoeft onder een grotere populatie, is dat er procentueel meer hoog-risico honden andere honden bijten (52%) dan niet- hoog-risico honden (19%).

In ruim een derde van de incidenten is een persoon slachtoffer. Van 55 personen is de leeftijd bekend. De gemiddelde leeftijd van deze slachtoffers is 23 jaar. De helft is jonger dan twaalf jaar.

Een op de acht slachtoffers is een ander dier slachtoffer. Het betreft onder meer paarden, reeën en schapen. Uit onderstaand bericht blijkt dat er meerdere dieren slachtoffer kunnen worden van een enkele hond.

Zes schapen dood na aanval van Husky

Een agressieve loslopende Husky heeft dinsdagmiddag een kudde schapen aan de Noorddijkerweg in Groningen aangevallen. Daarbij vonden zes schapen de dood, zo meldde de politie woensdag. De Husky takelde drie schapen dusdanig toe dat een dierenarts ze moest laten inslapen. De andere schapen raakten in de sloot en verdronken. De hond had ook vier andere schapen gebeten, maar die blijven waarschijnlijk wel in leven. De hond werd gevangen door de dierenambulance, maar is nu weer bij de eigenaar. Volgens de politie is het nog niet duidelijk of de Husky moet worden afgemaakt. De eigenaar van de hond heeft volgens de dierenambulance excuses aangeboden aan de eigenaar van de schapen en liet weten de schade te vergoeden.¹²

Slachtoffers (zowel honden als mensen) kunnen letsel ondervinden van het bijtincident.

Tabel 6. Letselschade slachtoffers (n=209)

	n	%
Letselschade of verwondingen	112	54%
Blijvende letselschade	12	6%
Overleden	49	23%
Geen letselschade	10	5%
Onbekend	22	11%
Niet van toepassing	4	2%
Totaal	209	100%

Bij meer dan de helft van de slachtoffers is sprake van letselschade c.q. verwondingen. In bijna een kwart van de gevallen is het slachtoffer overleden. Bij twaalf slachtoffers is sprake van blijvende letselschade. Deze zaken zijn veroorzaakt door hoog-risico honden. Er zijn maar een paar zaken waarbij er *geen* sprake is van letsel.

Twee vechthonden nemen hond Taffy te grazen

DEN BOSCH - Het gebeurde recht voor de ogen van Jan Maarten Hendriks uit Den Bosch toen hij met zijn 14-jarige hond Taffy op de Empelsedijk liep. Twee onbekende honden kwamen hen tegemoet gelopen, het baasje liep verderop. Uit het niets vielen ze Taffy aan en lieten hem niet meer los. Het dier overleefde de aanval niet. "Samen met onze kleinkinderen hebben we hem vandaag begraven in de tuin", zegt Anke H., de vrouw van Jan M. "Wat voor soort honden Taffy aanvielen, weten Jan Maarten en Anke niet. "Maar het waren van die typische vechthonden." Tijdens de aanval probeerde Jan M. met alle macht de honden van Taffy af te trekken. Schoppen, slaan, niks hielp. Ook de eigenaar van de twee honden hielp mee, maar eveneens zonder effect. Een dierenarts probeerde het dier vervolgens zo goed mogelijk te helpen. "Er is maar liefst zeven meter hechtdraad gebruikt", zegt Anke. "Maar de verwondingen waren te ernstig. Een oor lag er half af, stukken vel ontbraken, de hals was kapot gebeten, een spier uit zijn poot was zelfs helemaal weg en ook zijn luchtpijp was zwaar beschadigd." Nog dezelfde dag overleed het dier.¹³

Uit de berichten zoals het verhaal van Taffy valt op te maken dat de hond blijft doorbijten en/of aanvallen na een interventie om het bijten te stoppen. De eigenaar kan dan zelf ook (nog) worden gebeten of juist een persoon die het slachtoffer probeert te beschermen, zoals blijkt uit onderstaand bericht.

Kind zwaargewond na aanval van hond in Schijndel, oma duikt op kind om haar te beschermen

SCHIJNDEL - In Schijndel zijn dinsdagmiddag een oma en haar kleinkind aangevallen door een hond. De vrouw was de hond voor andere mensen aan het uitlaten. De hond beet het kind in het gezicht en bloedde flink. Haar oma is met de ambulance naar hetzelfde ziekenhuis gebracht. Zij was gewond geraakt aan haar arm. De vrouw is op het kind gedoken om haar te beschermen en werd ook door de hond gebeten. Het kind is met de traumahelikopter naar het Radboud-ziekenhuis in Nijmegen gebracht. "Een andere buurtbewoner zag het voorval gebeuren en waarschuwde de hulpdiensten. Hij bedacht zich geen moment en trok de hond aan zijn halsband weg van de vrouw en het kind. Hij heeft de hond naar het huis van de eigenaar gebracht. De traumahelikopter was opgeroepen om de trauma-arts ter plaatse te brengen om het ambulancepersoneel te ondersteunen.¹⁴

Locatie

De locatie waar de incidenten zich hebben afgespeeld staan hieronder weergegeven in tabel 7.

Tabel 7. Locatie incident (n=195)

	n	%
Binnenshuis, in de tuin of op privéterrein	17	9%
Openbare ruimte	149	76%
In een weiland	15	8%
Anders	1	1%
Onbekend	13	5%
Totaal	195	100%

Iets meer dan driekwart van de incidenten (76%) vindt in de openbare ruimte plaats. Dat percentage stijgt als hierbij ook de weilanden worden betrokken. Een kleine tien procent van de incidenten gebeurt binnenshuis, in de tuin of op privéterrein. Als de onbekende typen honden buiten beschouwing worden gelaten dan veroorzaken de hoog-risico honden alle incidenten in het privédomein.

'Gevaarlijke' hond bijt vrouw uit Vlissingen in gezicht

Een ambulance is gisteravond rond middernacht uitgerukt naar een woning in Vlissingen, waar een vrouw ernstig gewond was geraakt doordat zij was gebeten door een hond. De verwondingen van de vrouw waren zo ernstig dat de vrouw naar het ziekenhuis werd gebracht. De vrouw vertelde de politie dat de hond samen met zijn baas bij haar op bezoek

was en dat het dier haar ineens in haar gezicht had gebeten. De hond liet niet meteen los, waardoor de baas van het dier flink kracht moest zetten om de hond los te trekken. De hond en zijn eigenaar vertrokken voordat de ambulance en politie arriveerden. De hond was door de politie aangemerkt als 'gevaarlijk'. De eigenaar van het dier, een bekende van de politie, wordt ervan verdacht dat hij zijn hond niet onder controle had. Ook wordt hij verdacht van het onthouden van de juiste zorg voor het dier en het toebrengen van zwaar lichamelijk letsel door schuld. De politie zal hem later horen over het feit.¹⁵

De vraag in hoeverre de aanvallende honden waren aangeliend ten tijde van het incident is als volgt samen te vatten (zie tabel 8).

Tabel 8. Aanvallende hond aangeliend (n=195)

	n	%
Aanvallende hond aan de lijn	14	7%
Aanvallende hond los	93	48%
Aanvallende hond ontsnapt	22	11%
Niet van toepassing	21	11%
Onbekend	45	23%
Totaal	195	100%

In bijna de helft van de gevallen loopt de aanvallende hond los. Slechts in een beperkt deel van de zaken is de aanvallende hond aangeliend of ontsnapt. Het bijtincident kan ook gevolgen hebben voor de eigenaars van de honden zoals uit onderstaand bericht blijkt.

Hondengevecht in Almelo loopt uit de hand

ALMELO - Een man heeft een 52-jarige vrouw met de vuist geslagen nadat zij had geprobeerd hun vechtende honden uit elkaar te halen. De vrouw liet zaterdag rond 23.15 uur haar hond uit op een braakliggend terrein in Almelo. De vrouw keek volgens de politie eerst of er nog andere honden aanwezig waren op het veldje. Toen dit niet het geval bleek, liet ze haar Amerikaanse Stafford los. Op dat moment kwam er echter net een man aan met een blonde labrador. Ook deze hond was niet aangeliend. Beide honden raakten met elkaar in gevecht. De vrouw probeerde haar hond lost te krijgen. Op dat moment werd zij door de man uitgescholden. Ook sloeg hij haar met de vuist in haar gezicht. Omdat de man een zegelring droeg, kwamen de vuistslagen extra hard aan. Uiteindelijk liep de man weg. De vrouw liet hij achter op het veldje. De vrouw heeft aan de mishandeling een snee boven één van haar ogen en twee 'dikke en blauwe' ogen overgehouden. De politie is een onderzoek begonnen naar de mishandeling.¹⁶

Voor zover daar wat over is geschreven in de berichten kan ook iets – met de nodige voorzichtigheid – worden gezegd over de vraag of het (bij)incident een eenmalige gebeurtenis was of dat het juist meermalen is voorgekomen bij die betreffende hond.

Tabel 9. (Bijt)incident enige incident (n=195)

	n	%
Enige incident	5	3%
Niet enige incident	45	23%
Onbekend	137	70%
Niet van toepassing	8	4%
Totaal	195	100%

In een kleine kwart van de zaken is vermeld dat het niet het enige bijtincident was van de honden. Een vergelijking, die ook nu weer getoetst moet worden in een grotere populatie – tussen hoog-risico honden en niet- hoog-risico honden - laat zien dat laatstgenoemde groep hierop hoger scoort (42%) dan de hoog-risico honden (22%).

Gevolgen

Tot slot zijn we nagegaan wat de afloop is geweest van het (bij)incident voor de aanvallende hond(en). Per incident kan sprake zijn van verschillende gevolgen.

Tabel 10. Gevolg incident (n=195 incidenten)

	n	%
Hond inbeslaggenomen	26	12%
Hond ingeslapen	23	11%
Hond aangeliend of muilkorfverplichting	22	14%
Hond doodgeschoten door politie	12	10%
Betreffende hond en/of eigenaar niet gevonden	37	29%
Anders	29	6%
Onbekend	62	18%
Totaal	211	100%

Het blijkt dat in ruim een kwart van de zaken de eigenaar van de aanvallende hond niet is gevonden. In een substantieel deel van de zaken treedt de politie op door de

hond in beslag te nemen, in te laten slapen of door de hond dood te schieten. Dat laatste is geen uitzondering.

Hond doodgeschoten door politie in Zwolle

ZWOLLE - De politie heeft een agressieve hond doodgeschoten in Zwolle. De doodgeschoten hond is een Amerikaanse Stafford, die een teckel en de eigenaresse van de teckel heeft aangevallen. De teckel is zwaargewond geraakt en met de dierenambulance opgehaald. De vrouw is gebeten in haar hand en met een ambulance naar het ziekenhuis gebracht. „De politie heeft eerst geprobeerd de agressieve hond met peperspray tot bedaren te krijgen, maar de hond liet simpelweg niet los. Daarom is wegens de openbare veiligheid besloten om de Amerikaanse Stafford dood te schieten“, vertelt een woordvoerder van de politie. De doodgeschoten hond liep alleen los rond en ongeveer een uur na het incident heeft de politie de eigenaar gevonden en ingelicht over de dood van de hond. De eigenaar wordt op dit moment gehoord. Volgens ooggetuigen is de hond met drie kogels doodgeschoten, maar dit kan de politie niet bevestigen. De weg is een tijdje afgesloten geweest en zeker zeven politieauto's zijn ter plaatse geweest.¹⁷

In verschillende berichten komen veel van voornoemde onderwerpen terug, zoals: muilkorf, geen eenmalig incident, jonge kinderen die worden gebeten, zwaar letsel door een hoog-risico honden en iets over de achtergrond van de houder.

Pitbull die meisje (7) in gezicht beet is ingeslapen

„Het meisje gaat weer naar school. Als je niet beter weet, denk je dat ze een flinke schaafwond op haar wang heeft“, zegt buurtbewoner Piet van G. Begin deze maand speelde er zich een drama af in zijn straat. Oma liet een buurhond uit en die viel uit het niets haar kleindochter van zeven aan. Het meisje moest met een traumahelikopter naar het ziekenhuis gebracht worden. De eigenaar heeft de Pitbull een paar dagen later laten inslapen, weet Piet. „Het is een naar verhaal voor iedereen. De man vertrouwde zijn viervoeter niet meer en heeft hem bij de dierenarts een spuitje laten geven. Hij zag zichzelf niet met zijn 'Pepper' ontspannen wandelen met in het achterhoofd het leed wat Pepper veroorzaakt heeft.“ Pepper was twee jaar oud en volgens de eigenaar een lief beest. Oma zorgde regelmatig voor Pepper omdat zijn baas soms lang van huis was vanwege zijn baan als chauffeur. Om nog onduidelijke reden greep de hond het meisje en beet in haar hoofd. Oma sprong er tussen en werd gebeten in haar arm. Buurtbewoners konden uiteindelijk de hond apart zetten. De verwondingen van het meisje zagen er akelig uit volgens de straatbewoners. De bijtwonden zaten ook vooral in haar hoofd. Volgens straatbewoner Piet gaat het inmiddels een stuk beter met haar. „Ik zie haar regelmatig vrolijk voorbij komen en ze gaat ook alweer een tijdje naar school. Op haar rechterwang zit nog een duidelijk zichtbare wond, maar een willekeurige voorbijganger zal denken dat het een fikse schaafwond is.“ Oma zit er volgens Piet mentaal nog flink doorheen. „Ze ziet de aanval nog vaak als een film in haar hoofd

afspelen. Ze voelt zich er heel schuldig over.” Hetzelfde geldt voor de baas van Pepper. “De hond heeft nooit eerder wat misdaan. De gemeente verplichte hem Pepper nu te muilkorven, maar dat vond hij uiteindelijk niet genoeg.”¹⁸

4.3 Politiegegevens

De tweede bron waaruit we informatie hebben gehaald over hoog-risico honden zijn de zaken met honden die de politie heeft geregistreerd. Er is, zoals gezegd, niet specifiek gezocht op namen van hoog-risico honden. Er zijn over de periode 2016-2017 409 registraties geanalyseerd met in totaal 494 honden. Dat betekent dat er zaken (lees incidenten) zijn waarbij meerdere honden betrokken zijn geweest. Als er in een dergelijke zaak ook sprake is van de betrokkenheid van minimaal één hoog-risico hond, dan is dat betreffende incident als een hoog-risico honden-zaak betiteld.

Hondenrassen

In onderstaand overzicht staan de meest genoemde hondenrassen vermeld (top 10).

Tabel 11 – Hondenrassen van aanvallende honden naar aantal (top 10)

		n
1.	Staffordshire(-achtigen)	107
2.	Herdershond	55
3.	Pitbull	47
4.	Rottweiler	13
5.	Amerikaanse Bulldog	11
6.	Bullmastiff	10
7.	Husky	9
8.	Cane Corso	5
9.	Amerikaanse Bully	4
10.	Rhodesian Ridgeback	3
	Golden Retriever	3

Op de eerste plaats staan de Staffordshires, gevolgd door de herdershond en Pitbull. Als alle hoog-risico honden, zoals thans gedefinieerd door de Raad voor Dierenaangelegenheden, bij elkaar worden genomen dan ontstaat de volgende tweedeling: niet-hoog-risico honden en hoog-risico honden (zie tabel hieronder).

Tabel 12 – Aantal niet-hoog-risico honden en hoog-risico honden

	n	%
Niet-hoog-risico honden	122	30%
Hoog-risico honden	230	56%
Onbekend	57	14%
Totaal	409	100%

In meer dan de helft (56%) van de incidenten zijn honden betrokken die te rekenen zijn tot de categorie hoog-risico honden.¹⁹ De indruk ontstaat hierdoor dat sprake is van een oververtegenwoordiging van hoog-risico honden bij bijtincidenten. Bij gebrek aan volledige registraties over het totale aantal honden naar soort in Nederland is het echter lastig om rassen onderling te vergelijken en getalsmatige verhoudingen te bepalen (naar de mate van voorkomen). Een bron die een indicatie geeft van de aantallen naar type in Nederland zijn de registraties van het Nederlands Honden Stamboek (NHSB). Het betreft registraties van de afstamming van alle in Nederland ingeschreven rashonden. Het NHSB wordt sinds 1902 bijgehouden door de Raad van Beheer op Kynologisch Gebied in Nederland. Er zijn 162 erkende rassen. De top 15 hondenrassen in 2017 vertegenwoordigen over die periode ongeveer 45 procent van het totale aantal rassen. In die top 15 staat een type hoog-risico hond: de Staffordshire Bull Terriër. Dat ras vormt zes procent van het totaal aantal honden in de top 15. Hieruit valt met enige voorzichtigheid te concluderen dat de hoog-risico honden oververtegenwoordigd zijn in de ‘hoog-risico registraties’ bij de politie.²⁰

In het vervolg van dit hoofdstuk komt het onderscheid hoog-risico honden en niet- hoog-risico honden aan de orde, ook als er geen sprake is van significante verschillen tussen beide groepen. Als eerste is gekeken naar de strekking van de politieregistraties.

Soort incident

Tabel 13 - Meldingen (n=409)

	n	%
Bijtincident	395	97%
Agressief gedrag	4	1%
Loslopende hond	10	2%
Totaal	409	100%

In vrijwel alle gevallen is sprake geweest van een bijtincident. In een enkel geval is de hond agressief geweest zonder te bijten. Tien honden staan in de politieregistraties vermeld als ‘loslopende hond’.

Van de bijtincidenten is vervolgens nagegaan of het een eenzijdig voorval is, dat wil zeggen dat alleen de aanvallende hond het slachtoffer heeft gebeten, of dat er sprake is van een gevecht waarbij de honden elkaar bijten (tweezijdig).

Tabel 14 - Een- of tweezijdige bijtincident (n=395)

	n	%
Eenzijdig bijtincident	354	90%
Tweezijdig bijtincident	41	10%
Totaal	395	100%

Het overgrote deel van de incidenten is te typeren als een eenzijdig bijtincident. Tien procent van de bestudeerde politieregistraties betreft een hondengevecht.²¹ Er zijn geen significante verschillen tussen beide soorten bijtincidenten uitgesplitst naar hoog-risico honden en niet- hoog-risico honden.

Eenzijdig bijtincident

Een 40 jarige man laat zijn chihuahua uit in de binnenstad. Hij ziet een man hem tegemoetkomen die twee Pitbullachtige honden bij zich heeft. De honden zijn niet aangeliend. De oudere Pitbull ziet de chihuahua, rent erop af en begint te bijten. Beide eigenaren proberen de hond los te krijgen. De inmiddels gearriveerde politie gebruikt pepperspray, zonder resultaat. Pas na veel schoppen, laat de hond los en rent weg. Het slachtoffer heeft meerdere bijtwonden.

Tweezijdig bijtincident

De politie krijgt een melding dat er in de woning honden aan het vechten zijn. Zij gaat ter plaatse en treft een eigenaar in paniek aan. Zijn twee reuen (renascence bulldog) zijn met elkaar aan het vechten. Beiden lopen bijtwonden op. Ook de eigenaar heeft een snee in zijn arm gekregen toen hij probeerde zijn honden te scheiden. Het is niet de eerste keer dat de honden met elkaar in gevecht raken. De politie adviseert om een van de reuen weg te doen.

In de volgende tabel staat hoeveel honden er betrokken zijn bij de incidenten.

Tabel 15 - Aantal zaken naar aantal betrokken honden (n=409)

	n	%
Eén hond	339	83%
Twee honden	50	12%
Drie honden	11	3%
Vier honden	4	1%
Vijf honden	1	0%
Onbekend	4	1%
Totaal	409	100%

In 409 registraties komen in totaal 493 honden voor als agressor. In ruim tachtig procent van de zaken gaat het om een hond en in twaalf procent van de zaken om twee honden.

Drie honden vallen hondje aan

Op het moment dat de eigenaresse de voordeur opendoet omdat er aangebeld wordt, schieten er drie honden langs haar heen naar buiten. Het zijn Staffordshires. De eigenaresse heeft er in totaal tien. De drie ontvluchtte honden rennen op een yorkshire terriër af die op dat moment langsloopt. De eigenaresse van het slachtoffer probeert de kaken van de aanvallende honden los te krijgen. Ze wordt hierbij zelf ook gebeten. Uiteindelijk laten de honden los. Ze brengen het gewonde dier naar binnen en bellen de politie en dierenambulance. De eigenaresse van de hoog-risico hond zegt dat ze van haar honden af wil. Ze heeft ze gekocht van Antillianen die met de honden hebben gevochten in wedstrijden. In overleg met de dierenarts, politie en eigenaresse worden de drie aanvullende honden afgemaakt. De yorkshire terriër maakt het na een operatie weer goed.

In hoeverre zijn de aanvallende honden aangeliënd ten tijde van het incident? Dat blijkt uit de volgende tabel.

Tabel 16 - Honden aangeliënd (n=409)

	n	%
Aangeliënde honden	71	17%
Niet aangeliënde honden	287	70%
Niet van toepassing	8	2%
Onbekend	43	11%
Totaal	409	100%

Het merendeel (70%) van de honden is niet aangeliend ten tijde van het incident. In zeventien procent van de gevallen is dat wel het geval. Als we vervolgens kijken naar het onderscheid tussen hoog-risico honden en niet-hoog-risico honden blijkt dat hoog-risico honden iets vaker zijn aangeliend.²² Een voorbeeld van een loslopende hond staat hieronder.

Loslopende hond valt aan

De eigenaresse van een cane corso pup laat in de ochtend haar hond uit in het park. Ze heeft de pup aangeliend. Ze ziet een grote hond, naar later lijkt een mastiff, op hen afrennen. De hond loopt los en de eigenaar is op dat moment niet in beeld. De eigenaresse van de pup ziet er geen gevaar in want volwassen honden doen normaal gesproken voorzichtig met pups en haar pup is erg onderdanig. Hij gaat inderdaad op zijn rug liggen als de mastiff eraan komt. De mastiff gromt niet maar begint meteen te bijten. De pup wordt verschillende malen gebeten. De eigenaresse raakt in paniek en probeert de pup weg te trekken. Dat lukt niet. De hond blijft bijten. Ze gaat vervolgens op haar pup liggen om zo haar hond te beschermen. De mastiff bijt haar. De eigenaar van de mastiff is er inmiddels ook. Het slachtoffer gilt dat hij de hond moet aanlijnen. Dat lukt uiteindelijk, maar de hond weet zich los te trekken en gaat opnieuw de pup aanvallen. Ze belanden in de sloot en de mastiff blijft bijten. De vrouw krijgt de hond uiteindelijk te pakken bij zijn halsband en kan de hond overdragen aan de eigenaar. De pup is zwaargewond, maar overleeft de aanval. De vrouw moet zich eveneens onder doktersbehandeling stellen vanwege meerdere bijtewonden.

Slachtoffers

Slachtoffers van de honden kunnen andere honden zijn, andere dieren en/of mensen. Het totale aantal slachtoffers (dieren en mensen) is 649. Per zaak kunnen meer slachtoffers zijn. In de tabel hieronder staat een verdeling.

Tabel 17 - Aantal zaken naar aantal gemaakte slachtoffers (n=409)

	n	%
Geen slachtoffer(s)	1	0%
Eén slachtoffer	269	68%
Twee slachtoffers	99	22%
Drie slachtoffers	15	4%
Vier slachtoffers	7	2%
Vijf slachtoffers of meer	8	2%
Onbekend	10	3%
Totaal	409	100%

In tweede derde van de incidenten is er een slachtoffer, in iets meer dan een vijfde van de zaken gaat het om twee slachtoffers. In zo'n tien procent van de incidenten zijn er drie of meer slachtoffers. Er zijn geen significante verschillen tussen hoog-risico honden en niet-hoog-risico honden wat betreft het aantal slachtoffers.

Tabel 18 - Slachtoffer (n=649)

	n	%
Andere hond	303	47%
Ander dier	182	28%
Ander persoon	142	22%
Houder	22	3%
Totaal	649	100%

Bijna de helft van de slachtoffers betreft een andere hond. Ruwweg een kwart van de slachtoffers is een ander dier en iets meer dan een vijfde zijn mensen, waaronder de houder van de hond, die slachtoffer zijn. Er zijn verschillen te zien tussen hoog-risico honden en niet-hoog-risico honden. In vergelijking met niet-hoog-risico honden hebben hoog-risico honden vaker andere honden en mensen slachtoffer gemaakt en minder vaak andere dieren.

Herder bijt kat dood

Een loslopende herdershond bijt tijdens zijn dagelijkse uitlaatrondje een kat dood. De eigenaar laat zijn hond daar altijd loslopen. De eigenaar van de kat meldt zich bij de politie. Ze is bezorgd om andere dieren en kinderen, die daar vaak spelen. De hond is agressief, zegt de eigenaar van de kat. Uit de mutatie van de politie is niet duidelijk welke acties er vervolgens zijn ondernomen.

De onderstaande tabel laat zien welk letsel de slachtoffers hebben opgelopen.

Tabel 19 - Letsel (n=649)

	n	%
Licht gewond	110	17%
Ernstig gewond	164	25%
Dood	118	18%
Euthanasie na incident	27	4%
Gewond, ernst onbekend	119	18%

Anders (schrammen e.d.)	18	3%
Geen letsel	57	9%
Onbekend	36	6%
Totaal	649	100%

Het overgrote deel van de slachtoffers heeft letsel ondervonden. Als ‘ernstig gewond’ en ‘dood’ bij elkaar worden opgeteld is dat 40 procent van de slachtoffers. Uit de politieregistraties blijkt dat in slechts negen procent van de zaken geen sprake is van letsel. Ook nu zijn er verschillen tussen hoog-risico honden en niet-hoog-risico honden. De niet-hoog-risico honden scoren hoger op de categorie ‘dood’; de hoog-risico honden hoger op ‘licht gewond’ en ‘ernstig gewond’.²³ Uit nadere analyse blijkt dat de slachtoffers van niet-hoog-risico honden de aanval (vaak) niet overleven. In veel gevallen gaat het daarbij om andere dieren, zoals katten en schapen.

Licht gewonde labrador

De eigenaar van twee labradors laat zijn honden uit de auto nadat hij ze heeft uitgelaten. Op dat moment springt de Pitbull van de buurman over de heg. De Pitbull heeft een muilkorf om vanwege eerdere bijtincidenten. De hond begint te vechten met de twee labradors. De eigenaar van de Pitbull gaat op zijn hond zitten en houdt hem bij de muilkorf vast. Daardoor schiet de muilkorf los en valt de Pitbull een van de labradors aan. Het slachtoffer heeft kleine bijtwonden die door de dierenarts gemakkelijk kunnen worden behandeld.

Zwaar letsel door Pitbull

De eigenaresse laat haar hondje uit in een gebied waar de honden aangeliend moeten zijn. Ze laat daar altijd haar hond los. Ze ziet de zoon van een wijkgenoot aankomen, met aan de lijn een gemuilkorfde Staffordshire. De loslopende hond gaat ernaar toe en de aangeliende hond begint agressief te grommen. De vrouw is bang voor de jongen en zijn hond. Ze loopt weg en ziet ineens dat de Pitbull achter haar hond aan rent, zonder muilkorf en ze hoort de jongen zeggen ‘toe maar meisie, pak hem’. De Pitbull bijt het hondje verschillende malen in buik en borst. De jongen weet de hond weer te pakken en aan te lijnen. De vrouw doet aangifte bij de politie die overleg voert met de toezichhouders. Het slachtoffer heeft het na een twee uur durende operatie niet overleefd.

Schapen overleden na aanval door herdershonden

Twee herdershonden, die een aanlijn- en muilkorfgebod hebben, zijn vermoedelijk ontsnapt van het boerenerf en naar een nabijgelegen wei gegaan. De beide honden hebben vijftien schapen en lammeren doodgebeten en acht zodanig verwond dat de dierenarts ze moet afmaken. De dierenpolitie wordt erbij gehaald en die suggereert om de zaak op een civielrechtelijke manier af te doen.

Niet alleen de slachtoffers kunnen letsel oplopen, ook de agressor loopt soms letsel op. In de politieregistraties is hierover echter weinig informatie te vinden.

Tabel 20 - Letsel agressor (n=398)

	n	%
Licht gewond	13	3%
Ernstig gewond	3	1%
Dood	2	1%
Euthanasie na incident	1	0%
Gewond ernst onbekend	15	4%
Anders	4	1%
Geen letsel	10	3%
Onbekend	350	88%
Totaal	398	100%

De politie heeft van 34 honden geregistreerd dat ze zelf gewond zijn geraakt; de mate waarin varieert van licht gewond tot euthanasie als gevolg van de verwondingen.²⁴

Gevolgen

Het incident kan verschillende gevolgen hebben, voor zowel de hond als de houder. Dat is voor iets minder dan de helft van de registraties (48%) bekend.

Tabel 21 - Gevolg (n=409)

	n	%
Verplichte muilkorf	50	12%
Euthanasie opgelegd	21	5%
Hond aangemerkt als gevaarlijke hond	12	3%
Inbeslagname hond	11	3%
Betalen kosten dierenarts	11	3%
Hond wordt elders ondergebracht	6	2%
Anders	29	7%
Geen gevolg	56	14%
Onbekend	213	52%
Totaal	409	100%

In twaalf procent van de gevallen moet de hond een muilkorf om. Vijf procent van de aanvallende honden moet worden geëuthanaseerd. Verder worden in verschillende zaken de hond aangemerkt als ‘gevaarlijk’, wordt de hond in beslaggenomen of moet de houder de dierenartskosten betalen. Er zijn geen verschillen tussen hoog-risico honden en niet-hoog-risico honden wat betreft de gevolgen.

Muilkorfgebod opgelegd

Op een avond in maart laat een vrouw haar kat uit. Dat doet ze elke avond; de kat loopt achter haar aan. De hond, een Staffordshire, van de overbuurman springt over het lage tuinhokje en rent op de kat af. De hond bijt de kat dood. De vrouw en de eigenaar, die ook naar buiten zijn gekomen, kunnen niets doen. De vrouw overweegt aangifte te doen, maar de eigenaar vraagt om dat niet te doen en wil de zaak in der minne schikken. De man, bekend bij de politie al veelpleger, heeft een bewindvoerder. De politie omschrijft het huis van de man als ‘vies’. Onder ‘bestuursdwang’ moet de man naar de dierenarts vanwege vlooiën. Een paar maanden later valt dezelfde hond twee voorbijlopende honden aan. Nu zijn de verwondingen minder ernstig maar de man krijgt een muilkorfgebod voor zijn hond. Hij is het daar niet mee eens, want het was niet zijn schuld dat de honden losliepen en werden gebeten.

Houders

Tot slot gaan we in op enkele achtergrondkenmerken van de houder, voor zover die zijn geregistreerd door de politie. Als uitgangspunt voor de analyse zijn degene als houder getypeerd die ten tijde van het incident de hond bij zich hebben. Dat kunnen meer personen zijn. In totaal zijn er 421 personen als houder geïdentificeerd.

Tabel 22 - Geslacht houder (n=421)

	n	%
Man	243	58%
Vrouw	146	35%
Onbekend	32	8%
Totaal	421	100%

Meer dan de helft van de houders is man. Er zijn geen verschillen tussen houders van hoog-risico honden en houders van niet- hoog-risico honden. De leeftijdscategorieën staan hieronder vermeld.

Tabel 23 - Leeftijdscategorie houder (n=421)

	n	%
Jonger dan 20 jaar	4	1%
Tussen 20 en 35 jaar	98	23%
Tussen 35 en 50 jaar	109	26%
Tussen 50 en 65 jaar	89	21%
Ouder dan 65 jaar	35	8%
Onbekend	86	20%
Totaal	421	100%

Ruwweg een kwart van de houders is jonger dan 35 jaar, een kwart is tussen de 35 en 50 jaar en ruim een kwart is 50 jaar of ouder. De houders van hoog-risico honden zijn jonger (gemiddeld 40,3 jaar) dan de houders van niet-hoog-risico honden (gemiddeld 51,6 jaar). Voor zover dat is geregistreerd in de meldingen en aangiften is ook geïnventariseerd in hoeverre de houders bekend zijn bij de politie. Het bekend zijn bij de politie kan betekenen dat de houder verdacht is geweest van het plegen van misdrijven, maar ook slachtoffer van een misdrijf kan zijn geweest of anderszins (bijvoorbeeld als getuige) betrokken is geweest bij een voorval.

Tabel 23 - Houder bekend bij de politie (n=413)

	n	%
Ja	95	23%
Nee	33	8%
Onbekend	285	69% ²⁵
Totaal	413	100%

Een kwart van de houders is bekend bij de politie. Er zijn geen verschillen tussen houders van hoog-risico honden en houders van niet-hoog-risico honden.

Bekende van de politie

Een gespierde kruising van een rottweiler met een onbekend ras, een schofthoogte van 56 centimeter zorgt in en om een flat voor verschillende bijtincidenten bij andere honden. De houder, de moeder van een bekende veelpleger, kan de hond niet te baas. Als agenten haar aanspreken op de hond kan zij hem met moeite in bedwang houden. De agenten raden haar aan om de hond terug te geven aan haar zoon. Ook de zoon wordt hiervan op de hoogte gesteld. De agenten maken met hem de afspraak dat hij die week de hond ophaalt.

We hebben in de registraties ook gekeken of de houders antecedenten hebben voor strafbare feiten. Van veertien houders is dat bekend; dertien hiervan zijn houder van een hoog-risico hond. Voor de goede orde merken we op dat een positieve scores op ‘antecedenten’ moet blijken uit de bestudeerde processen-verbaal. Die zijn opgemaakt naar aanleiding van een incident. Dat hieruit blijkt dat de houder antecedenten heeft, wil niet zeggen dat er in werkelijkheid niet meer houders antecedenten hebben. We hebben de namen van alle houders niet door ‘de systemen van de politie’ gehaald om te zien of ze antecedenten hebben. Het feit dat we binnen de ‘hoog-risico registraties’ hebben gezocht naar incidenten roept de vraag op in hoeverre de houders eerder met soortgelijke incidenten te maken hebben gehad.

Tabel 25 - Eerdere (soortgelijke) incidenten houder (n=413)

	n	%
Ja	198	48%
Nee	30	7%
Onbekend	185	45%
Totaal	413	100%

Van bijna de helft van de houders is bekend dat hun honden eerder bij soortgelijke incidenten zijn betrokken. Tussen de houders van hoog-risico honden en van niet-hoog-risico honden zijn er geen verschillen.

Reeks van incidenten

Een van de politieregistraties laat een aaneenschakeling zien van incidenten met een agressieve Mechelse herder. In dit geval een. De eigenaar, een bekende van de politie, komt in beeld omdat zijn hond over de sloot springt, gromt naar een voorbijlopende hond en de hond in het oog bijt. De eigenaar doet aangifte bij de politie en zegt dat dit niet de eerste keer is, en dat de herder berucht is in de buurt vanwege zijn agressieve gedrag. De wijk-agent spreekt de man erop aan, die ervoor moet zorgen dat de hond niet kan ontsnappen. In augustus vindt er weer een bijtincident plaats, dit keer vallen de verwondingen mee, de schrik bij de eigenaar is er niet minder om. In september volgt er een gesprek met een andere buurtbewoner. Hij is door de eigenaar van de herder bedreigd met de opmerking: ‘als je naar de politie gaat weet ik je te vinden’. In oktober dat jaar krijgt de eigenaar een muilkorfen aanlijngesbod voor zijn hond opgelegd en een last onder dwangsom van 1500 euro per geconstateerde overtreding. In november volgt er weer een incident waarbij de herder een andere hond bijt. Een maand later constateren stadswachten dat de hond weer is ontsnapt. Het wordt uit de bestudeerde mutaties niet duidelijk of de dwangsom is geëffectueerd.

In de interviews is ook het een en ander gezegd over de houders. Het algemene beeld is dat er sprake kan zijn van psychosociale problematiek, psychopathologie, financiële problemen, verslaving en/of huiselijk geweld bij de houders. Soms is er ook een bewindvoerder. Om hun status te vergroten, hebben de houders een hoog-risico hond, soms ook om mee te fokken en op deze manier geld te verdienen. 'De eigenaar is outcast, hun hond is ook outcast. Dat geeft een band', zo vertelde een van de geïnterviewden. Dat laat onverlet dat er ook houders zijn die dergelijke honden aanschaffen, omdat ze het mooie honden vinden, zich soms niet realiserend dat deze hoog-risico honden een erg consequente en duidelijke opvoeding behoeven.

4.4 Resumé

Dat bepaalde hondenrassen in de media in verband worden gebracht met 'gevaarlijk' blijkt duidelijk uit de bestudeerde berichten. Het gaat vrijwel altijd om bijtincidenten. Slachtoffers kunnen andere honden zijn, maar ook mensen en andere dieren. Het letsel is in veel gevallen fors; doktersbehandeling blijkt nodig. Soms overlijden de slachtoffers. In de berichten komt ook regelmatig een hond als agressor voor die is te rekenen tot de categorie hoog-risico honden. Deze honden bijten blijkens de mediaberichten vooral andere honden. De hoog-risico honden zijn in vergelijking met de niet-hoog-risico honden vaker bij een eenmalig incident betrokken. Wat de media berichten is (groten)deels afhankelijk van de nieuwswaarde van het voorval. Voorstelbaar is dat niet alle zaken 'de krant halen'. De registraties bij de politie, de andere bron, die mogelijk overlap hebben met de mediaberichten, bevestigt dat hoog-risico honden oververtegenwoordigd zijn als veroorzaker van bijtincidenten. Weliswaar zijn er overeenkomsten aan te wijzen tussen hoog-risico honden en niet-hoog-risico honden, zoals de aard van het bijtincident (een- of tweezijdig) en het aantal slachtoffers, maar er zijn ook enkele duidelijke verschillen te noemen. De houders van de hoog-risico honden zijn gemiddeld jonger. De hoog-risico honden zijn vaker aangelijnd en brengen slachtoffers (vaker dan niet-hoog-risico honden zijn dat andere honden en mensen) letsel toe, soms ernstig letsel. Bij de niet-hoog-risico honden gaat het juist vaker om slachtoffers (andere dieren) die overlijden, zoals schapen en reeën. De verschillen tussen de hoog-risico honden en niet-hoog-risico honden worden groter als de categorieën 'onbekend' buiten beschouwing worden gelaten.

Eindnoten

1. Voor de leesbaarheid spreken we over 'hondenrassen'. Hiermee bedoelen we ook de lookalikes en alle kruisingen met of tussen deze honden die in ieder geval vallen onder de categorie hoog-risico honden. Gemakshalve spreken van 'Pitbullachtigen', 'Staffordachtigen', et cetera.
2. Over een incident kunnen meerdere artikelen zijn verschenen in diverse kranten. In dat geval is uitgegaan van één (uniek) incident.
3. Bijvoorbeeld stelen van honden/pups en het oefenen met honden op bomen (vastbijten).
4. Percentage telt vanwege afrondingsverschillen niet op tot 100 procent. Dit geldt voor meerdere tabellen in dit hoofdstuk.
5. AD, 15 mei 2017.
6. Er zijn verschillende berichten gevonden die wel gaan over een landelijk bekend geworden zaak rond honden-gevechten. Die zaak komt uitgebreid aan de orde in het volgende hoofdstuk.
7. Zie hoofdstuk 3.
8. Hieraan kan niet te veel waarde worden toegekend omdat beide hondenrassen ook als zoekterm zijn gebruikt voor de media-analyse.
9. De verschillen tussen de hoog-risico honden en niet- hoog-risico honden worden in alle tabellen groter als de categorie 'onbekend' buiten beschouwing wordt gelaten. Omwille van de volledigheid vermelden we de categorie 'onbekend' wel, omdat het mogelijk een vertekend beeld geeft aangezien er in de categorie 'onbekend' zowel hoog-risico honden als niet- hoog-risico honden kunnen zitten en die onderlinge verdeling niet duidelijk is.
10. Dagblad van het Noorden, 25 november 2016
11. De Gelderlander, 13 juli 2016.
12. Telegraaf, 12 augustus 2015.
13. Omroep Brabant, 11 mei 2018.
14. Brabants Dagblad 1 mei 2018.
15. AD, 8 april 2018.
16. Tubantia, 15 maart 2016.
17. De Stentor, 4 oktober 2016.
18. Omroep Brabant, 1 mei 2018.
19. Dit percentage stijgt uiteraard als we de categorie 'onbekend' buiten beschouwing laten.
20. Uiteraard kan deze bevinding bediscussieerd worden, bijvoorbeeld vanwege het gegeven dat rashonden maar een bepaald deel van de totale populatie honden in Nederland vormen en dat er meer hoog-risico honden zijn dan de genoemde Staffordshires, echter de verhouding tussen hoog-risico honden en niet- hoog-risico honden zal daardoor vermoedelijk niet wezenlijk anders worden.
21. Hier niet bedoeld als georganiseerd hondengevecht.
22. De percentages zijn respectievelijk 23% en 14%, waarbij de categorieën 'onbekend' en 'niet van toepassing' buiten beschouwing zijn gelaten.
23. Voor het overige zijn er geen verschillen tussen hoog-risico honden en niet- hoog-risico honden.
24. De aantallen zijn te klein om een onderscheid te maken tussen hoog-risico honden en niet- hoog-risico honden.
25. Is als zo danig gecodeerd als er geen expliciet 'ja' of 'nee' terug is te vinden in de bestudeerde documenten.

5 Hondengevechten

Hoog-risico honden worden naast bijtincidenten eveneens geassocieerd met het fenomeen hondengevechten. Hoewel niet iedere hoog-risico hond te typeren valt als een vechthond, zijn vechthonden wel te rekenen tot de categorie hoog-risico honden. Vandaar gaan we in dit hoofdstuk in op de hondengevechten waarvoor hoog-risico honden worden ingezet. In de eerste paragraaf gaan we in op enkele noties vanuit de literatuur over hondengevechten (5.1). Daarna komen de fokkers (5.2), handelaren (5.3) en hondenvechters aan de orde (5.4). In de daaropvolgende paragrafen bespreken we de organisatie van hondengevechten (5.5), wat de internationale context daarvan is, de geheimhouding binnen de hondenvechtscene en de relatie met andere vormen van criminaliteit. Ten slotte wordt een Nederlands netwerk besproken als casestudy (5.6) en wordt afgesloten met een resume (5.7). De bevindingen in dit hoofdstuk zijn hoofdzakelijk gebaseerd op drie bronnen: de interviews, de dossiers en de observaties.

5.1 Literatuur over hondengevechten

Hondengevechten worden overal ter wereld georganiseerd (Kalof & Taylor, 2007; Harding, 2012; Yilmaz, 2016). Hoewel hondengevechten in Nederland bij wet zijn verboden¹, vinden ze ook regelmatig plaats in Nederland. Echter is het nog een relatief onderbelicht en door de politie laag-geprioriteerd fenomeen.

Uit wetenschappelijke literatuur blijkt dat er verschillende soorten hondengevechten zijn. De meest bekende vorm betreft honden die met elkaar vechten in een ring. Pitbull- en Stafford-achtigen zijn typen honden die op basis van de literatuur gelinkt kunnen worden aan deze traditionele vorm van hondengevechten (Yilmaz, 2016; Bini et al., 2011; Kolb, Walmsley & Fagan, 2010). Andere vormen zijn de zogeheten *Hog-Dog fights* - waarbij er gevochten wordt tussen een wild varken/zwijn en een hond. Bij *trunkings* worden twee honden in de achterbak van een auto opgesloten en wordt met geld gegokt op welke hond het overleeft. Hierbij wordt vaak harde muziek opgezet om de geluiden van het gevecht te overstemmen. In

onder andere de VS en Oost-Europa komen bovendien *Bear Baitings* voor. Hierbij staat een beer (waarbij de tanden en klauwen vaak worden uitgetrokken) uren achter elkaar tegenover enkele getrainde vechthonden (Fleig, 1996; Harding, 2012). In Nederland zijn er signalen over een toename van het aantal *Rat-Baitings*, waarbij een hond binnen een bepaalde tijd in een afgesloten ruimte zoveel mogelijk ratten moet doden (Duijnker, 2016).

De traditionele hondengevechten, waar honden tegen elkaar vechten, zijn gebonden aan strikte regels, vaak gelinkt aan de *Cajun Rules* uit 1950.² Dit document, opgesteld door een politiechef uit Louisiana (Verenigde Staten), bestaat uit 19 regels met betrekking tot alle aspecten van een gevecht (Strouse, 2009; Kolb et al., 2010). Hondengevechten vinden plaats op uiteenlopende locaties, wisselend van een garage of huiskamer tot aan verlaten gebouwen en afgelegen straten. Hierdoor trekken de gevechten weinig aandacht waardoor het zicht op deze hondengevechten laag is (Yilmaz, 2016; Kolb et al., 2010). Honden die het gevecht verliezen sterven vaak aan hun verwondingen of worden afgemaakt, bijvoorbeeld door deze te verhangen, te electrocuteren of door ze te verdrinken in een vat met water (Harding & Nurse, 2015).

Houders laten hun honden deelnemen aan gevechten om de status of het geld dat illegaal gokken op hondengevechten op kan leveren (Kalof & Taylor, 2007; Smith, 2011; Kalof & Iliopoulou, 2011). Casuïstiek uit de Verenigde Staten laat bijvoorbeeld zien dat er gewed wordt om bedragen variërend van 5.000 tot 200.000 dollar. Het geld dat met een gevecht wordt verdiend, wordt vervolgens (opnieuw) geïnvesteerd in criminelen activiteiten of regulier besteed. Het witwassen van de opbrengsten is dan ook een criminaliteitsvorm die uit hondengevechten voortvloeit (Strouse, 2009; Yilmaz, 2016; Smith, 2011).

Honden die gebruikt worden bij hondengevechten worden in de voorbereiding daarop getraind en getest op 'gameness'. Gameness wordt gedefinieerd als het gedragskenmerk van 'niet stoppen' of 'het afmaken van de taak'; bij vechthonden is dit een hond die, zelfs met gebroken en verminkte ledematen doorgaat om het gevecht te beëindigen (Harding, 2012). Door middel van trainingen wordt getest of de hond moed, vechtlust en de wil heeft om te winnen (Armitage, 1935; Harding, 2012; Jones, 1988; Yilmaz, 2016). Dat gebeurt door trainingen met levende dieren als katten, konijnen en 'oefenhonden'. Deze dieren worden via het internet gratis verkregen, opgehaald uit asielen of gestolen. Het kunnen ook honden zijn uit eigen fok die door de fokker bijvoorbeeld als onvoldoende agressief worden bestempeld (Harding, 2012). Niet zelden worden de oren en staart van de honden afgeknipt, vaak met ruwe en inhumane technieken. Het doel hiervan is om ervoor te zorgen dat de lichaamstaal van de hond moeilijker te lezen is en de hond moeilijker te grijpen is door de tegenstander (Yilmaz, 2016). Signalen die wijzen op het plaatsvinden van trainingen zijn bijvoorbeeld de aanwezigheid van trainingsmiddelen,

*rape-stands*³, illegale supplementen en medicamenten en bebloede tapijten. Ook het afleveren van gewonde honden bij een dierenarts of het aantreffen van een dode hond waarbij de registratiechip is uitgesneden kunnen indicatoren zijn van hondengevechten (Duijnker, 2016).

Mensen die zich met hondengevechten bezighouden worden in de literatuur (Yilmaz, 2016; Kolb et al., 2010; Harding & Nurse 2015) opgedeeld in grofweg drie categorieën; straatvechters, hobbyisten en professionals. De problematiek aangaande de eerste groep – de straatvechters – wordt vaak geassocieerd met *gangs*. De gevechten ontstaan doorgaans spontaan, hebben een ongeorganiseerd karakter en zijn veelal gerelateerd aan drugs, geld of het vergroten van reputatie c.q. status van de houder. De tweede categorie zijn de hobbyisten, die deelnemen aan gevechten als entertainment of ter aanvulling van hun inkomen. Zij hebben vaak een of meerdere honden die zij laten deelnemen in verschillende georganiseerde gevechten. Deze gevechten vinden plaats binnen een (geografisch) gesloten netwerk. De derde categorie zijn de professionals, die vaak veel honden in hun bezit hebben (soms wel 50) en van het fokken en trainen van en het wedden op vechthonden hun beroep maken. Deze hondengevechten kennen een zeer georganiseerd karakter en er gaan grote geldbedragen in om. Honden die worden bestempeld als zijnde ‘*champions*’⁴, evenals puppy’s in die bloedlijn, leveren duizenden euro’s op. Er worden (internationale) tijdschriften gepubliceerd met daarin statistieken over de gevechten en advertenties voor puppy’s en trainingsmiddelen (Evans & Forsyth, 1997). Netwerken die op dit hoge niveau hondengevechten organiseren, opereren zowel nationaal als internationaal binnen besloten netwerken. Om interventie van politie te voorkomen, krijgen de deelnemers en toeschouwers bijvoorbeeld pas kort van tevoren te horen waar het gevecht plaatsvindt. Dit professionele en verborgen karakter maakt het voor overheidsinstanties moeilijk om zicht te krijgen op en te interveniëren in hondengevechten (Kalof & Taylor, 2007; Harding, 2012; Yilmaz, 2016; Smith, 2011).

5.2 Fokkers

Zoals eerder besproken wordt illegale en malafide fok van hoog-risico honden geassocieerd met criminele netwerken⁵ uit bijvoorbeeld Oost-Europa, waarbij weinig tot geen rekening gehouden wordt met de genetische achtergrond van de honden (e.g., Van Uhm, 2010; Four Paws International, 2013; Sabo, 2018). Fokkers van vechthonden nemen daarentegen juist wel de genetica van honden in acht om de perfecte vechthond te creëren. Volgens een geïnterviewde hondentrainer is dit een langdurig proces waarin hondenvoerders zorgvuldig bloedlijnen analyseren van honden met vechteigenschappen ten behoeve van de fok:

“Het is logisch dat die honden een selectieproces doorgaan en dat je fokt op bepaalde eigenschappen die je wil maar dat is een selectieproces van jaren. Je verandert niet zomaar ergens dingen, dat is een selectieproces en dat blijft fokken, [maar ook] gokken.”

De zoektocht naar de perfecte bloedlijn van hondenvechters leidt tot het uitselecteren van honden die niet geschikt zijn voor gevechten. Anders gezegd, de selectie gebeurt vooral op reuen die gevechten winnen; zij mogen de teefjes dekken. Een onderzoeker beschrijft de zorgvuldigheid en kennis van hondenvechters met betrekking tot het toepassen van diergeneeskundige middelen om de potentiële vechthond sterker en gespierder te laten worden zonder teveel gewichtstoename:

“Het is nu bedrijfsmatig. Je moet je voorstellen we hadden een doos vol medicamenten, geneesmiddelen, hormonen die gebruikt worden. En zo’n hond die moet gespierd zijn, en wordt op een loopband gezet.”

Hieruit blijkt hoe deze fokkers van vechthonden niet alleen aandacht schenken aan de genetische achtergrond, maar ook dat geneesmiddelen toe worden gediend om de perfecte vechthond te verwezenlijken.

Ook uit dossieronderzoek blijkt dat genetica bij hondenvechters van groot belang zijn. Ten eerste richten hondenvechters zich op de fok met hun eigen honden uit voornamelijk succesvolle bloedlijnen. Ten tweede bieden hondenvechters hun hond aan voor de fok door andere fokkers, ook wel *testmating* genoemd.⁶ Aangezien normaal sociaal contact met andere honden vrijwel niet mogelijk is, worden in dat geval ‘rape-stands’ gebruikt, omdat er anders geen dekking maar een gevecht plaatsvindt. Daarnaast hanteren hondenvechters en fokkers *gameness* als selectievoorwaarde. Als een hond niet bereid is om te vechten zal de fokker deze verkopen, weggeven, afmaken of inzetten als ‘oefenmateriaal’ voor vechthonden in voorbereiding van gevechten.

Over de eerdergenoemde lijst waarop 22 hoog-risico honden staan, zegt een geïnterviewde expert dat die niet allemaal geschikt zijn voor gevechten in het kader van bijdrang:

“Daar hebben ze van die enorme bullies, die zijn zachtaardig, die kunnen helemaal niet vechten. [...] Ook niet elke Pitbull is game. Ze zullen de confrontatie niet uit de weg gaan maar een hond die een andere afslacht heb je niet zomaar. Daar zit echt een hele filosofie achter.”

Hierdoor zouden slechts enkele hoog-risico hondenrassen geschikt zijn voor hondengevechten. De meest gebruikte rassen in Nederland blijken uit

dossieronderzoek en interviews, Pitbullachtigen en American Staffordshire-achtigen. Waar in het geval van ‘modehonden’ uiterlijke kenmerken van een hond vaak van belang zijn, staat bij vechthonden de drang om te vechten centraal. Om dit imago kracht bij te zetten geven fokkers namen aan hun kennels die passen bij het doel waar zij honden voor fokken, vertelt een rechercheur:

“Je hebt bijvoorbeeld in België ‘Barking From Hell’ [...] dat zegt dan al genoeg, dan zie je van die affiches op Facebook, dan zie je gewoon de littekens op de kop.”

Omdat activiteiten gerelateerd aan hondengevechten in Nederland verboden zijn vindt de fok van dergelijke honden regelmatig plaats in het buitenland, met name in Oost-Europese landen. Het contact met deze buitenlandse hondenfokkers gebeurt regelmatig via *WhatsApp*. Uit deze gesprekken komt naar voren dat hondenvechters honden fokken met als doel wedstrijden te winnen. Een voorbeeld van een WhatsApp gesprek uit een politiedossier tussen een Nederlandse hondenvechter (NL1), een Oost-Europese hondenvechter en fokker (F1) is hieronder te zien.

WhatsApp gesprek 1

NL1: Ik ben aan het fokken met een champion⁷

NL1: Als ik met deze teefjes wedstrijden win

NL1: Ik geef je geld als ik win

F1: Ik snap het mijn vriend

[...]

NL1: Ik heb [hond] met [hond] gefokt

Uit onderzochte politiedossiers variëren de prijzen voor puppy's van vechthonden van een aantal honderd tot een aantal duizend euro. Zo wordt bijvoorbeeld in een politiedossier gesproken over bedragen tussen de 400 en 700 euro terwijl in een interview met een rechercheur ook een bedrag van 10.000 euro genoemd wordt. Het bedrag dat een puppy van vechthonden oplevert is afhankelijk van de bloedlijn en geslacht. Bij honden uit succesvolle bloedlijnen is de kans groter op succesvolle puppy's voor hondengevechten hetgeen de prijs verhoogt. Geslacht is hiernaast ook een bepalende factor voor de prijs van puppy's. Reutjes zijn meer waard dan teefjes aangezien er met een teefje slechts een beperkt aantal nestjes kan worden gefokt waar er bij reutjes geen foklimiet is. Een reu kan voor veel nestjes zorgen en dus voor meer inkomsten. Er zijn voorbeelden bekend van de handel in sperma van succesvolle vechthonden in Nederland.

Een trend waar de vechthondenfokkerij van meeprofitteert is de stijging in verkopen via advertenties op social media. Door honden aan te bieden op social media kunnen hondenvechters een bredere groep afnemers bereiken waardoor het contact met potentiële kopers niet meer alleen via mond-tot-mond reclame hoeft te gaan.

Afbeelding 1

Op afbeelding 1 is te zien hoe hondenvechters puppynestjes van vechthonden adverteren via een gesloten Facebook-groep met duizenden leden. Indien men bekend is met de terminologie van hondengevechten valt op dat hondenvechters geen moeite doen om hun hondenverkoop te verbergen; de afkortingen voor titels van hondengevechten achten zij afdoende. Opvallend is bijvoorbeeld dat hondenvechters hun honden openlijk kunnen aanbieden en verkopen via Facebook zonder dat autoriteiten ingrijpen. De fokkers adverteren daarnaast op internetwebsites zoals de Tsjechische website pedigree.gamedogs.cz, een veelgebruikte openbare verkoopwebsite voor vechthonden. Over deze Tsjechische website zegt een geïnterviewde onderzoeker:

“Op die website in Tsjechië [...] die zijn professioneel. Alles zag er gelikt uit, hele strakke honden, heel gespierd. Op die website wordt dat allemaal geëtaleerd. [...] En het staat er ook gewoon bij, ook mensen die in Nederland actief zijn.”

Links naar deze websites worden verspreid via verschillende social mediakanalen, zoals Facebook. Via deze wegen verkopen hondenvechters hun honden of bieden honden aan om te fokken met andere vechthonden.

5.3 Handelaren

Zodra fokkers honden hebben verkocht worden de honden verhandeld naar de Nederlandse hondenvechters. Vanwege de uitbreiding van de Europese Unie, relatief lage kosten voor puppy's en de afwezigheid van toezicht zou de hondenhandel in vechthonden vanuit Oost-Europa groter zijn geworden. Een geïnterviewde inspecteur van de NVWA stelt dat handelaren van vechthonden vanuit Oost-Europa opereren om naar Nederland honden te exporteren. Oost-Europese handelaren in vechthonden brengen deze honden naar Nederland in bestelbusjes om ze door te verkopen aan handelaren. Opvallend is dat de handel in vechthonden veelal via privéberichten gebeurt. In het voorbeeld WhatsApp gesprek 2 komt het internationale aspect en organisatie van de illegale handel in vechthonden naar voren.

WhatsApp gesprek 2

H: Twee naar Bulgarije gestuurd

H: In Hongarije al opgebouwd

H: Nu dus in Bulgarije

V: Alleen lukt het bij niet, te weinig ruimte. Daarom werken wij met [vier Europese landen] samen

H: Ja man, samen doen wij alles

H: Dan hebben ze niets te vertellen over rollen matches verkopen fokken

V: Ja, dat klopt inderdaad

Vanuit interviews en dossieronderzoek is informatie gevonden over geldbedragen die omgaan in de illegale handel in vechthonden naar Nederland, maar bedragen die genoemd worden variëren van enkele honderden euro's tot een aantal duizend euro's. Duidelijk is dat valse paspoorten, chips, inenting en exportfaciliteiten voor aanvullende kosten kunnen zorgen. Redenen voor het falsificeren van identiteitsdocumenten van de honden liggen in de lucratieve aard van de handel in vechthonden, zo vertellen verschillende respondenten, waaronder een dierenarts:

“Dat ze die pups voor weinig geld importeren, die kopen ze voor honderd euro in het Oostblok en die gaan voor 6-700 euro over de toonbank. En dat [...] ja, dat is natuurlijk leuk scoren. Zo'n busje met 20 puppy's dat is een aardige verdienste voor een ritje.

De kosten voor de honden variëren al gelang het herkomstland. De honden die afkomstig zijn uit Oost-Europese landen kosten tussen de 200-300 euro, een vergelijkbare hond (qua bloedlijn) uit de VS kost daarentegen tussen de \$2500-3000,-.

5.4 Hondenvechters

Er zijn naar schatting van goed ingewijde informanten zo'n 400 vechthonden in Nederland, die overigens ook in het buitenland kunnen vechten. Hondenvechters kunnen zoals in de eerste paragraaf beschreven in verschillende categorieën worden onderscheiden. In onderhavig onderzoek hebben we ten eerste zicht gekregen op degenen die zich bezighouden met hondengevechten op het niveau van jonge mannen tussen de 14 en 25 jaar oud die ingebed zijn in de straatwereld. Deze hondenvechters hanteren eigen regels en zien het voornamelijk als vermaak, daar waar er weinig tot geen geld omgaat in deze gevechten. In Rotterdam bijvoorbeeld zou een groep hondenvechters een moeilijke relatie met de politie hebben en betrokken zijn bij kleine overtredingen, drugsgebruik en af en toe geweld. Slechts een aantal jongeren houdt honden voor gevechten voor plezier, voor geld en om schulden of geschillen te beslechten. Deze hondengevechten vinden plaats in verlaten gebouwen, zoals garages of leegstaande panden, verlaten terreinen of in openbare ruimtes zoals parken, die gemakkelijk toegankelijk zijn voor voetgangers, maar beperkte toegang bieden voor voertuigen. Deze categorie hondenvechters is gekoppeld aan het straatleven, vertelt een betrokkene bij hondengevechten:

“Ze hangen op hoeken van de straat en ze hangen in speeltuintjes en doen alles wat het daglicht niet helemaal verdraagt. Want dat is daar op Rotterdam-Zuid, wat wij hebben gezien gebeurt voornamelijk in kelderboxen, in de haven gebeurt het veel en dan tussen de containers, in de containers in de grote leegstaande containers. Leegstaande gebouwen, echt op dat soort plekken.”

Een belangrijke rol van deze *straatvechters* is om te controleren of locaties geschikt zijn en te signaleren of er vreemdelingen in de wijk zijn die gevechten kunnen verstoren. Deze hondenvechters zouden onderaan de ladder beginnen. Het duurt vervolgens lang om een hogere status te krijgen aangezien men veel respect, vertrouwen en aanzien in de hondenvechtwereld moet verdienen alvorens te stijgen in rang, vertellen informanten.

De tweede categorie betreft ‘hobbyisten’ die gekenmerkt worden als individuen die interesse hebben in hondengevechten op een hoger niveau dan de *straatvechters*. Ze zetten weloverwogen hondengevechten op in hun huizen, garages of bijgebouwen. Deze hondengevechten zijn kleinschalig, in rijtjeshuizen bij de hondenvechters thuis waarbij hondenvechters elkaar goed kennen en vertrouwen. De

huiselijke setting gehanteerd door hobbyisten wordt geïllustreerd met de volgende quote van een rechercheur:

“Dan zie je een filmpje van een kamer waar een kindje in zit in een kinderstoel van anderhalf twee jaar, die zit dan toe te kijken.”

Om geen aandacht te trekken wordt de radio of televisie aangezet waardoor het geluid van de vechtende honden slecht te horen is van buitenaf. Door deze kleinschaligheid en ‘ons kent ons’ mentaliteit worden door hobbyisten weinig tot geen toeschouwers uitgenodigd voor deze gevechten in tegenstelling tot de straatvechters. Hondengevechten worden door deze hobbyisten als een sociale activiteit gezien waarbij men meteen kan gokken en waar ook hondenliefhebbers van hondenverenigingen aanwezig zijn, blijkt uit het dossieronderzoek. Zo zijn deze hobbyisten geregeld betrokken bij bovenwereld-evenementen, zoals hondenshows voor hoog-risico honden en wedstrijden voor het trekken van gewichten, vertellen verschillende respondenten. Deze hobbyisten zouden vaak afkomstig zijn uit een laag-sociaaleconomisch milieu:

“Ze hebben bijvoorbeeld een uitkering, sociaal laag aan de ladder, veel financiële problemen, die kunnen niet zwaar investeren. Het geld dat ze een beetje verdienen gaat op aan de honden en dat is net genoeg want ze hebben schulden, zijn bekend bij allerlei instanties en dat soort figuren zijn we redelijk vaak tegengekomen.”

Ondanks de hogere positie in de hondengevechtcategorieën spenderen hobbyisten het grootste deel van de winst aan het verzorgen van de honden waardoor er vermoedelijk minder mobiliteit is onder deze groep hondenvechters.

De derde categorie hondenvechters betreft *professionals*, ook wel *dogmen* genoemd. Deze hondenvechters zijn veelal mannen van middelbare leeftijd. Volgens een goede ingewijde informant gaat het in Nederland om een tiental personen van Nederlandse, Turkse en Marokkaanse afkomst die in totaal 40-50 honden hebben om te vechten. De gevechten worden goed georganiseerd op afgesproken tijden, afgeschermd locaties en professionele scheidsrechters worden gebruikt. Het professionele aspect van deze hondengevechten wordt bevestigd door de toeschouwers en weddenschappen die er plaatsvinden waardoor het hondenvechten niet alleen lucratief wordt voor de hondenhouders, maar ook voor organisatoren, scheidsrechters en promotors. Dit kan resulteren in hondengevechten met veel belangstellenden, zoals een participant vertelt:

“Ik ben bij een paar kleine [hondengevechten] geweest, maar ook met 50, 60 man [...] zoals in Lelystad. Die kleinere was in Rotterdam-Zuid”

Deze groep doorkruist het land en laat hun honden ook in het buitenland vechten. Als ze niet deelnemen aan de gevechten zullen ze andere rollen vervullen (tegen betaling) bijvoorbeeld als scheidsrechters, organisatoren en promotors. Voorafgaand aan het gevecht wordt er veel geïnvesteerd in de honden en werken de dogmen met zeer getrainde honden uit de juiste bloedlijnen. Indien succesvol worden deze vechthonden gebruikt voor de fokkerij, bovendien kunnen de dekgeldkosten aanzienlijk zijn.⁸ Deze groep is geneigd om de activiteit als een ‘sport’ te zien met een belangrijke geschiedenis van regels en afstamming van de ‘sport’. Deze groep ziet het bovendien niet als illegale activiteit en pleit voor regulering.

5.5 Hondengevechten

Vorbereitung hondengevecht

Voordat een hond in wordt gezet in een hondengevecht zal over het algemeen eerst getraind worden om de winstkansen te vergroten. De belangrijkste eigenschap is hier *gameness*, ofwel de mate waarin een hond door wil vechten terwijl hij gewond is en lijdt aan deze verwondingen. Het draait om de hond die gewond is door toedoen van een andere hond en door wil blijven vechten, desnoods tot de dood volgt. *Gameness* is daarnaast ook de mate waarin een hond wil vechten met een andere hond. Indien een hond niet *game* is zal deze ook niet geïnteresseerd zijn om te vechten. Zoals een informant vertelt:

“Zodra dat beest enorm gefixeerd raakt op de andere hond, zich niet afwendt, eropaf gaat en bijt dan zit je al in zo’n ‘gametest’. Dan zit die gameness erin, dan pas zijn ze interessant.”

De hondenvechters trainen om deze *gameness* te stimuleren en de vechthonden voor te bereiden op een hondengevecht. Dit proces wordt ook wel *the keep* of *keepen* genoemd. In een geanalyseerd politiedossier wordt *the keep* als volgt omschreven:

“Een streng voedings- en trainingsprogramma ontworpen om een hond voor te bereiden en af te richten voor een georganiseerd hondengevecht (match), meestal vier of zes weken voorafgaand aan het gevecht; behalve tijdens trainingen wordt een hond in keep meestal apart gehouden van andere honden.”

Om honden voor te bereiden op hondengevechten trainen hondenvechters met hun honden in Nederland en in het buitenland, vertelt een Belgische hondenfokker. Honden worden bijvoorbeeld in bossen getraind en in weilanden. De hondenvechters kiezen hiervoor om hun hond uit het zicht te houden waardoor het fenomeen

hondengevechten in Nederland onder de radar blijft. Een fokker zegt hier het volgende over:

“Wat je vaak ziet is dat mensen zeg maar vechthonden uit het zicht houden. Die kom je gewoon niet tegen. Of je weet niet dat ze erbij betrokken zijn. De training die met die honden wordt gedaan [...] daar wordt echt serieus mee getraind. Dat komt gewoon niet boven water.”

Andere hondenvechters trainen met hun honden in stadsparkjes laat in de avond of nacht om aandacht te vermijden.

Om kracht en uithoudingsvermogen van honden te trainen tijdens *the keep* laten hondenvechters twee honden tegenover elkaar aan een touw of stuk rubber trekken waar de honden het zo lang mogelijk moeten volhouden, tot ze opgeven. Deze training wordt in de politiedossiers ook wel *tug of war* genoemd. Een andere oefening is dat honden zich vastbijten in een opgehangen autoband of een brandweerslang. Deze materialen worden meestal in bomen opgehangen en trainen de kaakkracht van een hond.

Een andere oefening om het uithoudingsvermogen van honden te trainen is hardlopen op een op honden aangepaste loopband.⁹ Aangezien sommige trainings-oefeningen verboden zijn in Nederland wijken Nederlandse hondenvechters uit naar buurlanden, zoals België.

*Afbeelding 2*¹⁰

Een respondent vertelt bijvoorbeeld over een hondenvechter die zijn honden door middel van weight-pulling (afbeelding 2), een oefening die zowel kaakkracht als uithoudingsvermogen traint:

“Hij bedrijft de sport weight-pulling, dat is in België toegestaan, in Nederland zijn ze er wat terughoudender in. Dan heb je een Pitbull die staat achter en die moet dan een afstand een kar met gewichten trekken. Dat is een best fanatieke sport en ik zie een verband tussen die wereld en een deel daarvan die actief is in de hondengevechtenscene.”

Door dergelijke oefeningen zou een hond het tijdens hondengevechten langer volhouden en de tegenstander bovendien meer schade toe kunnen brengen. Om deze eigenschappen extra te stimuleren krijgen honden zoals eerder gezegd verschillende geneeskundige middelen toegediend, zoals anabolen en steroïden, waardoor hun spieren sneller zullen groeien en hun kracht toeneemt. Sommige winkels in Nederland waar deze middelen en trainingstoestellen verkrijgbaar zijn zouden gehouden worden door hondenvechters, volgens informanten. Het belang van goed voorbereide vechthonden en een zorgvuldige training wordt onderstreept door een hondenfokker:

“Hoe wordt er getraind, hoe worden ze verzorgd, dat is een hele inspanning, maar honden die zoveel geld waard zijn en honden die op dat niveau moeten presteren, dat zijn topatleten en ja die worden echt wel goed verzorgd.”

Om de wedstrijdberedheid en de vaardigheden van een vechthond te testen tijdens the keep wordt eveneens gebruik gemaakt van beethonden. Trainingen voor gevechten kunnen dan ook plaatsvinden met zogenaamd ‘live-bait’ of ‘bait-dogs’. Live-bait is een term voor honden die als onwaardige vechthond worden beschouwd en worden ingezet als ‘aas’ voor de vechthond om het bijten van een andere hond te trainen. Hierover zegt een informant het volgende:

“Die wel, die niet. Diegenen die ze niet meepakken noemen ze cur, die zijn waar-deloos. Die maken ze dood of zetten ze in als oefenhond. Dat hele fenomeen bait-dog waar mensen zo bang voor zijn bij de supermarkt, dat bestaat niet. Die mensen produceren hun eigen bait-dog. Bait-dog is eigenlijk niets anders dan een hond die niet geschikt was. Daar hoef je echt geen hond voor te jatten.”

De keuze voor eigen honden boven het stelen van andere honden zou er bovendien toe leiden dat hondenvechters minder risico hoeven te nemen. Berichten over

het stelen van honden voor hondengevechten in Nederland¹¹ wordt dan ook aangemerkt als een hoax, oftewel nepnieuws.

Honden die als *live-bait* worden ingezet door hondenvechters worden op afgelegen plekken gedumpte als zij doodgebeten zijn door de vechthonden. Locaties waar vechthonden worden gedumpt zijn onder andere de havens van Rotterdam, asielen in Vlaardingen en Breda.

Organiseren van een gevecht

Nadat hondenvechters (van de diverse onderscheiden niveaus) contact hebben gelegd met potentiële tegenstanders, gaat men over tot het organiseren van een hondengevecht. Uit de interviews en onderzochte dossiers komt een vrij eenduidig beeld naar voren. Hondenvechters spreken op een geheime locatie af waar het gevecht kan plaatsvinden. Deze locatie kan in een loods op een afgelegen industrieterrein zijn, maar ook bij een hondenvechter thuis (bijvoorbeeld in de huiskamer, slaapkamer of garage), afhankelijk van de bereidheid van hondenvechters om gevechten bij hen thuis plaats te laten vinden. Enkele dagen voor het gevecht worden locaties voor hondengevechten bekend gemaakt, veelal via social media, zoals Facebook en WhatsApp. Een respondent die hondengevechten heeft bijgewoond vertelt dat hondengevechten vaak in het weekend plaatsvinden. Op vrijdagen controleren de hondenvechters of hun honden daadwerkelijk ‘game’ genoeg zijn door hen tegenover elkaar te zetten en te kijken naar de reactie van de honden:

“Ze sparren op zo’n moment, aan de riem, tegenover elkaar zetten, leuk tussen de benen [...] Dat ze elkaar lopen op te fokken en zeggen tot morgen!”

Door honden op te hitsen proberen hondenvechters bij voorbaat al de honden te motiveren voor het gevecht en te testen op gameness waardoor de hond agressief wordt en langer door zal vechten. In het onderstaande overzicht volgt een voorbeeld ter voorbereiding van het gevecht. Hier bespreken V1, een Oost-Europese hondenvechter en NL3, een Nederlandse hondenvechter de voorwaarden voor het gevecht:

WhatsApp gesprek 3

NL3: [Persoon] is de scheidsrechter

NL3: [Persoon] is de tegenstander

V1: Slechts een roll

V1: 45 minuten

[...]

NL3: Oké, dus [datum], in Nederland bij jou thuis om 20:30, 17 kg/37,5lbs maximale gewicht, 600 euro inzet, drie toeschouwers per person max, de scheidsrechters is [persoon], akkoord?

In dit voorbeeld bespreken de hondenvechters de locatie, datum en tijd, het maximale gewicht dat de honden mogen hebben, hoeveel toeschouwers er aanwezig mogen zijn en wie als scheidsrechter zal fungeren. Toeschouwers betalen entreegeld van rond de € 100. Het financiële aspect van hondengevechten in Nederland wordt vaak van tevoren geregeld. Uit een van de dossiers blijkt dat de inzet voor hondengevechten tussen de € 500 en € 5.000 kan zijn en dat deze betaling door de vechters acht weken van tevoren moet worden betaald. Uit interviews komen hogere bedragen naar voren en spreken respondenten zelfs over tonnen die in het hondengevechten omgaan en voor de wedstrijd contant worden betaald. Dit zullen vermoedelijk de professionele gevechten zijn, maar nadere informatie hierover ontbreekt.

Over toeschouwers is minder bekend. Aangezien de hondenvechtwereld goed georganiseerd is en hondenvechters zelf voorzichtig zijn met het toelaten van nieuwe mensen in hun kring, worden participanten vooral via betrokkenen uitgenodigd om gevechten bij te wonen. Uit interviews en het dossieronderzoek blijkt dat toeschouwers van de gevechten zelf ook vaak hondenvechters zijn, danwel bijdragen aan het organiseren van de gevechten. De toeschouwers delen een bepaalde kennis en visie met betrekking tot hondengevechten, vertellen verschillende respondenten. Uit een van de politiedossiers blijkt dat toeschouwers een groep vormen die varieert in verhouding tot de grootschaligheid van het gevecht. Bij kleinere hondengevechten (<20 aanwezigen) wordt de sfeer als volgt omschreven door een participant:

“Daar zit spanning in, stil en donker en minder feeststemming. Daar wordt minder gelachen, van job wat gaaf, dat is bij het grote gevecht.”

Bij grotere gevechten (>20) heerst een lossere sfeer en ondernemen toeschouwers tevens andere activiteiten zoals gokken en drugshandel, vertelt een participant. Deze activiteiten zullen in het hoofdstuk *criminele netwerken* verder worden uitgelicht. Op het eind van een gevecht bepaalt de scheidsrechter welke hond de meeste vechtlust heeft vertoond hetgeen een titel kan opleveren zoals in de paragraaf *Titels* zal worden besproken.

De scheidsrechter

Met de betaling van een hondengevecht wordt naast de opbrengst voor de winnaar ook de scheidsrechter gefinancierd. De scheidsrechter krijgt, naast zijn reis- en verblijfkosten, 10% van de inzet, maar in interviews is ook een vaste vergoeding van € 500 genoemd. De scheidsrechter van een hondengevecht staat beschreven in een van de dossiers als de actor die “een gevecht in goede banen leidt” en uiteindelijk bepaalt welke hond het gevecht wint. Scheidsrechters van hondengevechten zijn veelal individuen met veel aanzien in de hondenvechtwereld door hun ervaring op het gebied van hondenraskennis, status als vechter of als keurmeester op hondenshows voor hoog-risico honden. De keuze voor een scheidsrechter is afhankelijk van het netwerk van de hondenvechters. In een van de onderzochte dossiers blijkt dat hondenvechters individuen uit hun eigen netwerk verkiezen tot scheidsrechter aangezien zij deze persoon beiden kennen. In een ander dossier komt naar voren dat scheidsrechters ook kunnen worden betaald om naar Nederland te vliegen om het hondengevecht te regisseren. De belangrijkste factor die de scheidsrechterskeuze beïnvloedt zou de kennis van de scheidsrechter zijn in combinatie met eerlijkheid en neutraliteit. Beide hondenvechters moeten de scheidsrechter kennen of de scheidsrechter moet voor beiden een onbekende zijn om neutraal te kunnen blijven gedurende het gevecht, vertelt een informant.

Een van de eerste taken van de scheidsrechter is het wegen van de deelnemende honden. Van tevoren spreken hondenvechters een maximaal gewicht af voor de honden. Een hond mag niet zwaarder zijn dan het afgesproken gewicht, lichter mag maar dit werkt in het nadeel van een hond aangezien hondenvechters gewicht associëren met kracht. Andere taken van de scheidsrechter zijn het regisseren van het gevecht, oftewel ervoor zorgen dat afspraken en hondenvechtregels gerespecteerd worden. Hier zien zij streng op toe en indien een hond stopt met vechten of geen gameness meer vertoont kan de scheidsrechter de andere hond tot winnaar van het gevecht verklaren.

Het gevecht

Het gevecht tussen honden vindt plaats in een *pit*. De pit is de ruimte waarin honden tegen elkaar vechten. Deze ruimte is over het algemeen ommuurd met planken of schotten van vier bij vier meter en 60 centimeter hoog, al wordt er in de dossiers

over verschillende afmetingen gesproken. Zo beschrijft een politiedossier pits die afgebakend zijn met triplexplaten met een hoogte van 61cm tot 91cm hoog en een oppervlakte van vier meter bij vier meter. De pits hebben meestal een vloer bedekt met tapijt of zeil zodat een hond makkelijker zijn tegenstander kan meetrekken, vertellen informanten. Pits worden in sommige gevallen ook van hooibalen, beton of metalen platen gemaakt. Op Afbeelding 3 is een voorbeeld van een *pit* te zien.

Afbeelding 3 Hondengevecht pit in loods¹²

Waar in landen als Servië, Hongarije en Roemenië de pit ook wel in tuinen of weilanden wordt gebouwd om meer toeschouwers aan te kunnen trekken¹³ worden pits in Nederland over het algemeen in loodsen of binnenshuis opgezet om geen aandacht te trekken van buitenstaanders.

Voor het begin van een gevecht vindt er meestal een oefen- of testmatch, oftewel een 'roll' of 'game test', plaats. In de *roll* moet een hond gameness aantonen. Dit wordt ook wel 'scratch' genoemd. De scratch is een handeling waarbij de hond achter de scratchlijn in de hoek van de pit door de eigenaar wordt losgelaten.¹⁴ De scratchende hond moet laten zien dat hij bereid is de afstand naar de andere hond af te leggen en aan te vallen. Bij een eerste scratch worden honden gelijktijdig losgelaten, bij volgende scratches beurtelings, volgens de geldende regels waarop dit moet gebeuren.¹⁵ Over deze gameness test zegt een respondent het volgende:

“Zodra er een blik wordt afgewend is het over, dan is ie niet game. Maar zodra dat beest enorm gefixeerd raakt op die andere hond, zich niet afwendt, erop af gaat en bijt, dan zit je al in zo'n game test. Dan zit die gameness erin, dan wordt ie interessant.”

Een roll is ook een methode voor hondenvechters om te analyseren op welke plekken hun hond bijt om schade te kunnen meten. Zoals een geïnterviewde onderzoeker stelt:

“Dat kan 20 minuten tot een half uur duren. [...] Maar dat is zo'n gevecht, dat gaat keihard erop. Wat je ziet is dat zo'n gevecht wordt gebruikt om te kijken: 'Is mijn hond game, of kan ik hem inzetten voor een groot gevecht? Waar staat hij precies?' Is het een lafaard of is het een bijter? Een schouderbijter? Daar maken ze onderscheid tussen want de ene hond pakt de kop, de andere de borst.”

Indien dit bekend is en de hondenvechter zijn hond voldoende heeft getraind door middel van *the keep* kan deze ingezet worden in een hondengevecht.

Zodra de honden zijn gewogen door de scheidsrechter en de *roll* is geweest, kan het hondengevecht beginnen. Georganiseerde gevechten zijn altijd tussen hetzelfde geslacht en een vooraf afgesproken gewicht. Het doel is de tegenstander dermate veel schade toe te brengen dat de tegenstander opgeeft, overlijdt of de scheidsrechter een eind maakt aan de wedstrijd. Uit de politiedossiers blijkt dat gedurende een wedstrijd een hond '*cur*' kan zijn. Cur is een term voor een hond die niet game is, tekenen van opgave vertoont of stopt met vechten. Het opgeven door een hond wordt ook wel '*cur out*' genoemd. Een hond kan ook een '*turn*' maken. Er is sprake van een turn wanneer een hond met zijn kop en schouders wegdraait van de tegenstander. Van tevoren bepalen hondenvechters welke regels hieraan verbonden zijn, aangezien dit als afleidingsmanoeuvre kan worden gezien. Een participant verklaart dat de duur van gevechten varieert. Van korte gevechten van enkele minuten tot gevechten van tweeënhalf uur.

Uit dossieronderzoek blijkt verder dat indien een hondenvechter zijn hond optilt en buiten het bereik van de tegenstander houdt men van een '*handle*' situatie spreekt. Dit wordt ook wel een '*pick-up*' genoemd en als opgave van een hondenvechter gezien. Een *pick-up* betekent echter niet het einde van een gevecht. Op het einde van een gevecht worden honden nog eenmaal tegenover elkaar gezet om te bewijzen hoeveel *gameness* een hond nog over heeft. Als de winnende hond nogmaals de tegenstander aan wil vallen wordt deze gezien als winnaar waarna titels worden toegekend door de scheidsrechter, al zijn er bij kleinere gevechten niet altijd scheidsrechters aanwezig.

Zodra gevechten voorbij zijn, gaan hondenvechters de toegebrachte schade aan hun hond bepalen. Indien de hond is gestorven wordt deze in afgelegen gebieden gedumpt of begraven. Als de hond verwond is proberen de meeste vechters hun hond zelf te genezen. Door diergeneeskundige middelen te gebruiken proberen zij wonden te dichten en infecties te voorkomen. Littekens zijn echter niet te verbergen en honden die voor gevechten worden ingezet kunnen dan ook herkend worden

aan de hand van de littekens op het hoofd en aan de poten. Ook kiezen sommige hondenvechters voor een bezoek aan hun dierenarts als hun hond zwaar geblesseed is. Zo blijkt dat dit vooral gebeurt indien een hondenvechter niet de juiste diergeneeskundige middelen of vaardigheden bezit om zijn hond te behandelen. De vertrouwensband met een dierenarts is hierbij belangrijk. Indien een hondenvechter de dierenarts vertrouwt omdat deze geen melding maakt, zal een hondenvechter eerder zijn hulp inschakelen. Alhoewel er geen wettelijke meldplicht is voor dierenartsen¹⁶ bestaat er een risico voor hondenvechters dat dierenartsen anoniem een melding doen van mishandeling tegen de hondenvechter.¹⁷ Op de vraag of een geïnterviewde dierenarts een officiële melding zou maken van dierenmishandeling door een hondenvechter stelt hij dat hij dit niet zou doen:

“Omdat ik toch wel beducht ben voor de halve maffia die erachter kan zitten.”

Afbeelding 4 Kenmerkende littekens die duiden op deelname aan hondengevechten¹⁸

Honden die dodelijk verwond zijn kunnen door de hondenvechters uit hun lijden worden verlost. Een geïnterviewde informant zegt hier het volgende over:

“Ik heb een keer gezien dat een hond werd doodgebeten, heb ook een paar keer gezien dat een hond de kogel kreeg...”

Sommige gevechten worden door vechters of omstanders opgenomen of zelfs direct uitgezonden via social media om andere vechters of sympathisanten te wijzen op de gameness of de kwaliteiten van een hond. Deze gevechten worden bijvoorbeeld gedeeld via Facebook en WhatsApp. Uit interviews en beeldmateriaal uit politiedossiers blijkt dat hondenvechters wel proberen om onherkenbaar te blijven. Hierdoor wordt er veelal laag gefilmd met nadruk op de honden en de vechters zelf worden niet in beeld gebracht.

Titels

Om het fenomeen hondengevechten te begrijpen is de terminologie die hondenvechters hanteren om bepaalde activiteiten en titels te beschrijven belangrijk. De meest gebruikte termen zijn afkortingen voor titels van honden die een gevecht hebben gewonnen en termen voor en tijdens de gevechten. Hondenvechters zetten titels naast of bij de naam van een hond in afbeeldingen, stambomen, aankondigingen van gevechten en in social mediaberichten om aan te duiden dat een hond een succesvol vechter is. Dit verhoogt zijn waarde en de waarde van zijn nageslacht.

Uit politiedossiers komen de volgende titels naar voren. Wanneer een hond een gevecht wint zet de hondenvechter een '*1xW*' naast zijn naam om aan te duiden dat deze hond een gevecht heeft gewonnen. Als een hond een gevecht verliest zet een vechter '*1xLG*' of '*1XL*' naast de naam. Als een hond drie gevechten heeft gewonnen kan de hond de letter '*CH*' oftewel champion voor zijn naam te dragen. Wint een hond vijf gevechten dan is het een '*Gr CH*', oftewel een *Grand champion*. De titel '*R.O.M.*', *Register of Merit*, is de meest prestigieuze titel voor afstammelingen van honden en geeft hondenvechters de meeste status. Een reu die vier champions heeft voortgebracht komt op deze lijst te staan met deze letters achter zijn naam. Een teef komt op de lijst als ze drie champions heeft voortgebracht.

De lijst met het Register of Merit wordt bijgehouden door de Amerikaanse *Sporting Dog Journal*,¹⁹ een tijdschrift waarin tot het jaar 2000 alle georganiseerde hondengevechten ter wereld werden gepubliceerd. Na een politie-inval is het tijdschrift echter gestopt met het publiceren van Europese resultaten, deze worden tegenwoordig in Europese tijdschriften gepubliceerd, al blijkt uit dossiers niet in welke tijdschriften. *P.O.R.* staat voor *Producer of Records* en is de Europese variant van het Amerikaanse Register of Merit. Een hond krijgt volgens dit register een punt voor iedere keer dat een afstammeling een gevecht wint en vanaf tien punten komt de naam van de hond op de *P.O.R.* lijst te staan. De *P.O.R.*-titel geeft hondenvechters echter minder status dan de Amerikaanse variant waardoor deze minder gebruikt wordt.

Status

Een van de hoofdredenen voor het houden van een hond voor hondengevechten is status. Waarbij hondenrassen enerzijds gefokt worden op bepaalde uiterlijke en gedragseigenschappen, zoals schoonheid en liefde van een hond, hebben anderzijds bepaalde sociale groepen in de samenleving meer behoefte aan een hond die agressie en dominantie uitstraalt. In deze definitie kan de vechthond als een verlengstuk van de eigenaar worden gezien, waarbij de fysieke en gedragseigenschappen van de hond te linken zijn aan de uitstraling die de eigenaar wil hebben. Een geïnterviewde dierenarts stelt:

“Status. Want ze zijn duur en zien er gevaarlijk uit. Dat is het [...] je mag in Nederland niet met een wapen rondlopen, dus neem je maar zo’n hond.”

De hond als statussymbool uit zich ook op social media. Uit de social media analyse is gebleken dat hondenvechters veelal met hun hond op de foto staan, waarbij de houders van de honden vooral willen laten zien hoe sterk en agressief de honden zijn. Dit komt ook naar voren in afbeeldingen en filmpjes waar de kracht van honden gedemonstreerd wordt door hondenvechters in Nederland (zie ook afbeelding 5). Een beeld dat bevestigd wordt door een milieu-inspecteur:

“In zo’n ‘hobby’ daar vinden die verschillende mensen dan elkaar wel weer die het allemaal normaal vinden om zich zo te gedragen of zich te verhouden tot zo’n hond.”

De hondenvechters krijgen in hun groep dus een bevestiging van status door middel van de vechthond als statussymbool (Harding, 2012). Deze status kan deels gelinkt worden aan wat Evans, Gauthier en Forsyth (1998) de ‘*mannelijkheid in hondenvecht subculturen*’ noemen.

Afbeelding 5: Hondenvechter toont hond aan medehondenvechter²⁰

Sport en liefde

Daarnaast bezitten hondenvechters hoog-risico honden naar eigen zeggen uit liefde voor de hond en om de hond te gebruiken voor sport.²¹ De aanname van deze hondenvechters is dat de honden genetisch “geprogrammeerd” zijn om te vechten en dat dit hun natuurlijke gedrag is. Hondenvechten wordt hier dan ook niet gezien als iets kwalijks maar als het gebruiken van de hond waar hij voor bedoeld is, in dit geval vechten, vertellen respondenten. De houders vinden dat ze goed voor hun honden zorgen in de zin van alle aandacht, beweging, voeding die ze nodig hebben voor het gevecht. Dit wordt bevestigd door een geïnterviewde expert op het gebied van hondenvechten:

“Want die gameness, die hond die is gefokt op gameness dus dat laat ie wel zien. En hij heeft daadwerkelijk daar plezier in. Dus als je samen met dat dier op die manier focus hebt op het gevecht en je doet het als team [...] dat ze samen echt iets leuks aan het doen zijn zeg maar.”

Hondenvechters zien hondengevechten als sport en gebruiken meerdere neutralisatietechnieken²² om dit te rechtvaardigen. Uit Amerikaans onderzoek blijkt dat *denial of injury* kan worden geïllustreerd door te claimen dat honden voor de sport gemaakt zijn en de gevechten een natuurlijke uiting betreffen, waardoor de schade bij honden in feite ontkend wordt. Waar uit een politiedossier blijkt dat milieu-inspecteurs aangetroffen vechthonden als ‘mager’ en ‘uitgehongerd’ beschouwen, zien hondenvechters dit als ‘gespierd’. Gewichtscntrole bij vechthonden is een belangrijk onderdeel van hondengevechten aangezien honden niet boven een vooraf afgesproken gewicht mogen uitkomen bij aanvang van het hondengevecht.

Liefde voor de sport is dus niet alleen een motivatie voor hondenvechters maar illustreert ook hoe participanten hondengevechten zien. Hondenvechters geven aan te weten wat het beste is voor hun hond en voor het ras aangezien zij hier veel ervaring en kennis over zouden hebben. Voor hen kunnen hondengevechten dus als sport met de hond worden geïnterpreteerd, vertelt een hondenfokker.

“Het is goed voor de honden om te vechten, dat is hun natuurlijke drang. Door dat te verbieden doe je iets dat tegen de natuurlijke neiging van de hond gaat!”

De energie en het geld die zij in de honden investeren wordt door hondenvechters als teken van ‘liefde’ voor de honden gezien hetgeen de perceptie van schade aan de honden verzacht voor de hondenvechters.

Geld

Een ander reden voor het organiseren van en meedoen aan hondengevechten is geld. De waarde van een hond in de vechtwereld wordt getaxeerd aan de hand van het aantal overwinningen tijdens hondengevechten. Hoe meer een hond wint, hoe meer de hond waard wordt en hoe interessanter het is om met de hond te fokken. Het gaat bij het fokken van succesvolle vechthonden voornamelijk om een succesvolle bloedlijn. Een succesvolle vechthond vergroot de kans op even succesvolle nakomelingen wat de prijs van deze nakomelingen kan verhogen. Zoals een geïnterviewde hondenfokker vertelt:

“Hondengevechten, daar wordt gegokt, honden die winst hebben als we het zo mogen noemen, leveren ontzettend veel geld op.”

Succesvolle honden in het hondenvechten kunnen hierdoor veel geld opbrengen, uit internationaal onderzoek blijkt zelfs tot \$ 750.000 (Harding & Nurse, 2015; Strouse, 2009). Een geïnterviewde onderzoeker verklaart eveneens dat een succesvolle bloedlijn in het hondenvechten de waarde van puppy’s behoorlijk kan verho-

gen, hoewel de genoemde bedragen in vergelijking met de voornoemde \$ 750.000 mager overkomen:

“We hebben prijzen gezien voor een pup, een goed nest maar onbeschreven, ze weten niet of het goede honden zijn. Die worden misschien 5-600 euro. Een goede bloedlijn meer als er potentie inzit. Als het een bewezen is kan het 3, 4, 5.000 maar ik heb gehoord dat een echt goede hond naar de 10.000 gaat”

Hiernaast blijkt uit in beslag genomen WhatsApp gesprekken dat een *champion* in Nederland € 2.000-3.000 waard is. Hieruit blijkt dat de bedragen in Nederland lager liggen dan buitenlands onderzoek weergeeft.

5.6 Criminele netwerken in Nederland

In Nederland hebben we geen “hondenmafia”, die hiërarchisch georganiseerd is, gevonden. Het gaat om fluïde allianties die worden gevormd door verschillende (internationale) actoren. Ze komen bij elkaar (ook via social media of shows) en organiseren de hondengevechten. Omdat het in een illegale settingen plaatsvindt kunnen sommige groepen hondengevechters aangemerkt worden als criminele netwerken. De aantallen zijn echter niet bekend, want het gaat niet over statische verticale organisaties met bazen en consiglieri, maar fluïde samenwerkingsverbanden, waarin ‘brokers’ een centrale rol spelen wegens sociale contacten en ‘know how’. Het betreft bovendien een symbiotische relatie tussen legale en illegale actoren. In deze paragraaf zullen de belangrijkste aspecten waar hondengevechters mee te maken hebben worden behandeld zoals internationale contacten, de rol van hondenshows voor hoog-risico honden, de link met andere vormen van criminaliteit en de middelen om hun belangen te verdedigen waarna een *case study* van een Nederlands netwerk als voorbeeld zal dienen hoe hondengevechtnetwerken in Nederland kunnen opereren.

Internationale betrekkingen

Omdat het organiseren en bijwonen van hondengevechten in Nederland verboden is, moeten Nederlandse hondengevechters hun activiteiten veelal naar het buitenland verplaatsen. Dit gebeurt doorgaans met behulp van internationale contacten wat betreft het fokken en handelen in vechthonden. Een veel genoemde regio waar Nederlandse netwerken contact mee hebben is Oost-Europa, waarin landen als Hongarije, Roemenië en Polen het meest genoemd worden. Nederlandse hondengevechters onderhouden eveneens contacten met Oost-Europese hondengevechters om hun honden te trainen, te verhandelen en om gevechten te organiseren.

De link met Oost-Europa wordt bovendien zichtbaar uit de analyses van onderzochte Facebook-groepen voor hondengevechters. Veel van de groepen worden

gedomineerd door Serviërs, Bosniërs, Kroaten en Bulgaren. Ze delen afbeeldingen van de vechthonden en bieden ze aan ter verkoop. Trainingsmateriaal voor honden vindt men hier ook, zowel voor de verkoop als ter demonstratie van de conditie en kracht van een vechthond. Dergelijke Facebookgroepen kan men als internationale ‘Marktplaats’ voor hondenvechters zien.²³ Het contact met Oost-Europese hondenvechters gaat naast Facebook ook vaak via WhatsApp. Hondenvechters bespreken de kwaliteiten van de honden, plannen de gevechten en maken fokafspraken, zoals geïllustreerd wordt in WhatsApp gesprek 4.

In dit gesprek spreekt de Oost-Europese hondenvechter W1 lovend over een vechthond terwijl de Nederlandse hondenvechter NL2 een inzet bespreekt voor een gevecht, € 6.000, waarna de hondenvechters kritiek hebben op de vechthonden van een Servische hondenvechter en handelaar die *curs* zouden zijn.

WhatsApp gesprek 4

W1: De is hond een killer

W1: 3 wedstrijden 27 minuten

W1: Maar nu is hij mank

NL2: Die van hem is de beste hond die heeft verloren

NL2: Maar daarna wilde hij met [hond] vechten voor 6000 euro als hij verloor, als hij won kreeg hij niks maar [persoon] wilde dat niet

NL2: Je kan de honden van [persoon] niet vergelijken met [persoon]'s slechte honden

W1: [Persoon] is een handelaar en 85% van zijn honden zijn Curs²⁴

Naast Oost-Europa hebben Nederlandse hondenvechters contact met Amerikaanse hondenvechters. Aangezien de *American Dog Breeders Association* (ADBA) in de Verenigde Staten gevestigd is en deze een van de weinige rasverenigingen is die bijvoorbeeld Pitbulls en American Staffordshire Terriërs een stamboom geeft²⁵, hebben Nederlandse hondenvechters belang bij goed contact met hun Amerikaanse collega's. Het contact kan ook van belang zijn voor handel. Er worden bijvoorbeeld video's van gewonnen wedstrijden opgestuurd naar de VS; de winnaars krijgen daarop een certificaat waarmee de waarde van hun hond (en bloedlijn) stijgt. Volgens een respondent gaan “*de beste honden richting Amerika*”, maar ook voor gevechten en hondenshows voor hoog-risico honden zelf is het van belang aan-

gezien Amerikaanse hondenvechters met een hoge status naar Nederland worden gestuurd om als scheidsrechter of als keurmeester van hondenshows voor hoog-risico honden te functioneren. Een geïnterviewde expert over hondengevechten vertelt dat keurmeesters van hondenshows gelinkt kunnen worden aan hondengevechten. Over een Amerikaan zegt deze respondent:

“Die laten dus keurmeesters overkomen, die betalen er goed voor, [Persoon] uit Amerika hij is een multimiljonair en die komt hier hondjes keuren maar die is daar al drie keer veroordeeld voor gaming. Maar ja, hij betaalt zijn borg en gaat weer verder.”

Met name genoemde Amerikanen genieten veel aanzien in de wereld van de hondengevechten. Zij kunnen bijvoorbeeld weigeren stambomen of certificaten af te geven of mensen geen toegang geven tot shows. De Nederlandse professionele hondenvechters hebben op meerdere manieren met deze internationale component binnen de hondenvechtwereld te maken. Uit bovenstaand voorbeeld kan men bijvoorbeeld stellen dat Nederlandse hondenvechters gebaat zijn bij internationale contacten door de kennis van deze actoren in het herkennen van vechtkwaliteiten en het toepassen van de regels. Aangezien in andere EU-lidstaten, zoals Roemenië en Hongarije, minder toezicht is op de fok en handel in vechthonden kunnen Nederlandse hondenvechters daarnaast honden fokken, trainen of importeren uit het buitenland. Bovendien worden door de open grenzen van de Schengenlanden,²⁶ Nederlandse hondenvechters niet beperkt door internationale landsgrenzen.

De rol van hondenshows

Het doel van hondenshows verschilt per ras en varieert van beoordeling van de schoonheid van honden tot de mate van discipline en hoe sportief honden zijn. Bij hondenshows voor Pitbullachtigen ligt de focus regelmatig op de atletische eigenschappen van de hond. Zo worden wedstrijden georganiseerd waar honden op loopbanden hun conditie tonen en aan gewichten trekken om hun kracht te demonstreren. Andere onderdelen waar honden op gekeurd worden zijn fysieke eigenschappen zoals schoonheid en spieren. Honden kunnen door een positief resultaat bij deze onderdelen verkozen worden door de keurmeester tot *Best in Show*.

Uit de interviews en het dossieronderzoek komt een link naar voren tussen hondenshows voor hoog-risico honden en netwerken betrokken bij hondengevechten. Waar hondenshows onschuldig ogen met liefhebbers die hun honden trainen voor schoonheidswedstrijden blijkt dat hondenshows voor hoog-risico honden in Nederland een ontmoetingsplaats zijn voor hondenvechters. Zoals een respondent vertelt:

“Je hebt een show, je hebt de sport maar zodra het publiek weg is vindt daar heel wat anders plaats. En dan wordt gedurende de dag bedacht wie tegen wie, matches, hoeveel geld...”

Het blijkt echter niet altijd duidelijk te zijn wie betrokken zijn bij de hondengevechten. Een van de respondenten vertelt hoe ze een langdurige vriendschap had met een hondenvechter zonder dat ze daarvan op de hoogte was:

“Nou, dan heb je ook nog een heel klein groepje mensen zoals [verdachte] en haar vriend uit [locatie] en dat is een meisje die ken ik al heel lang [...] die zat toen bij de [hondenclub] en toen deed zij dat soort dingen. Die liet haar honden gewoon vechten en dat filmen ze ook, dat wisten we niet, we hadden er wel een gevoel bij maar we wisten niet wat ze nou precies deed.”

Eveneens wordt er gesproken over de mogelijk dubbele rol van sommige keurmeesters.

“Klopt, die keurmeester is eigenlijk je scheidsrechter. Dat hele keurgebeuren was eigenlijk een voorselectie van een match.”

Keurmeesters zijn mensen met veel aanzien in de wereld van hondengevechten. Zoals eerder beschreven vermeldde een respondent hoe organisatoren van hondenshows voor hoog-risico honden keurmeesters uit de Verenigde Staten naar Nederland laten overvliegen terwijl deze in eigen land meermaals veroordeeld zijn voor hondengevechten. Het lijkt dan ook geen geheim te zijn voor de meeste bezoekers van *dit* soort hondenshows dat er hondenvechters aanwezig zijn:

“Ze zijn er, absoluut [...] maar dat zijn mensen die heel goed weten wat er plaatsvindt maar die ook heel bewust hun mond houden en zich niet uitspreken want de dreiging is er natuurlijk. Dus die mensen worden eigenlijk monddood gemaakt van ja als jij je kritisch uitspreekt...”

Hondenshows waar hondenvechters onderdeel van uitmaken is volgens deze respondent dan ook een hecht gezelschap:

“Je zult het niet zien, gesloten gemeenschap, vrij agressieve gemeenschap ook. Je kunt er rondlopen maar je zult er geen contact met mensen krijgen. Ze zijn gewaapend, vaak ook. [...] het is een soort familie en het is heel moeilijk om daartussen te komen.”

Hondenshows kunnen in dit geval dus worden gezien als evenementen die een brug vormen tussen legale en illegale activiteiten met honden. De shows worden enerzijds georganiseerd uit liefde voor het hondenras met keuringen ter evaluatie van bepaalde uiterlijke en atletische kenmerken van de honden en aan de andere kant zijn hondenshows een verzamelplaats voor hondenvechters die achter de schermen hondengevechten plannen.

De link met andere vormen van criminaliteit

Buiten de hondengevechten kunnen de hondenvechters zich eveneens bezighouden met andere illegale activiteiten. Interviews met respondenten wijzen niet alleen op leden van criminele netwerken die als vermaak betrokken zijn bij hondengevechten, maar ook dat hondengevechten gelinkt kunnen worden aan andere vormen van criminaliteit, in het bijzonder drugshandel. Diverse soorten harddrugs, waaronder cocaïne en heroïne, en softdrugs, zoals hennep, worden verhandeld buiten gevechten om, maar ook tijdens gevechten volgens onze respondenten, waaronder participanten van hondengevechten.

De link met drugscriminaliteit is niet opmerkelijk volgens een geïnterviewde respondent vanwege het typische criminele milieu waartoe een aantal hondenvechters behoren:

“Je ziet wel vaak dat degene die ook drugs dealen en ver in de drugswereld zitten wel een hoog-risico hond bij zich hebben op het moment dat ze bezig zijn met drugs.”

Op basis van politieonderzoek is geconstateerd dat een aantal belangrijke actoren in de hondengevechtwereld betrokken is bij drugshandel. Daarnaast is er ook een link tussen hondengevechten en drugshandel vanwege het feit dat drugsdealers potentiële vechthonden gebruiken ter beveiliging van hun drugsactiviteiten. Hondengevechten zijn dan een nevenactiviteit voor drugsdealers. Eveneens zou drugsgeld gebruikt worden om hondengevechten te financieren, vertelt een onderzoeker. Daarnaast wordt ook gesproken over andere criminele activiteiten, zoals diefstal en geweldsdelicten.

Een andere vorm van criminaliteit is bedreiging. Diverse respondenten, zowel participanten als handhavers, melden slachtoffer te zijn geweest van intimidatie door hondenvechters. De bedreigingen uiten zich op verschillende manieren. Hondenvechters intimideren handhavers die onderzoek doen naar hondengevechten door hun kinderen te bedreigen. Ze geven bijvoorbeeld aan te weten op welke school de kinderen zitten, wat de kleur van hun fiets is en het woonadres. Respondenten melden ook bedreigingen door hondenvechters die hen persoonlijk aanspreken op straat en dreigen met geweld. Een andere respondent vertelt slacht-

offer te zijn van dreigmails. Deze voorbeelden illustreren de verwevenheid van hondengevechten met andere vormen van criminaliteit, drugshandel en bedreigingen in het bijzonder.

Ten slotte wijzen diverse rechercheurs op de link met *outlaw motor gangs*²⁷ (OMG). Zo worden personen uit deze motor gangs gelinkt aan de beveiliging van hondengevechten, door bijvoorbeeld te surveilleren op het terrein waarop de activiteiten plaatsvinden.

Vanuit dit perspectief is hondengevechten niet een op zichzelf staand fenomeen, maar bestaat het uit een bredere context van criminele gedragingen. Zo kunnen volgens verschillende respondenten hondengevechten in Nederland, zeker gevechten met grotere groepen toeschouwers (>50 man), worden gezien als lucratieve ontmoetingsplaatsen van actoren uit het criminele circuit.

Geheimhouding

Naast bedreigingen die worden gebruikt om zowel binnen als buiten de eigen groep een signaal af te geven om hun belangen te verdedigen, zorgen hondengevechters – met name de professionals – voor stilzwijgen binnen de eigen groep. De geheimhouding van de illegale activiteiten uit zich onder andere door een zeer strenge toelatingsprocedure in de groep. De professionele *dogmen*, de mannen van middelbare leeftijd, zouden niet snel buitenstaanders vertrouwen door de aard van hun activiteiten. Nieuwe leden van een netwerk zullen niet alleen de groepsnormen moeten leren, maar zullen ook geaccepteerd moeten worden door loyaliteit en toewijding aan de groep. Dit acceptatieproces komt deels door het gedrag dat minder professionele hondengevechters vertonen. Hierover zegt een participant van hondengevechten:

“Dat zijn de snelle jongens in de mooie wagens. Met gouden horloges. En wat daarboven zit [...] dat zijn echt wel de mannen van middelbare leeftijd.”

De hondengevechters uit deze groep zijn veel zichtbaarder dan de mannen van middelbare leeftijd, waarbij uit het interview met een participant van hondengevechten blijkt dat deze personen zich op de achtergrond houden ten einde de pakkans te minimaliseren.

Aanvullende methoden om de pakkans door de politie of andere instanties minimaal te houden uiten zich in de organisatie van de netwerken voordat de hondengevechten plaatsvinden. Zo controleren ze niet alleen hun directe omgeving op buitenstaanders, maar ze houden ook de wijk in de gaten waarin zij opereren:

“Ze zijn zo alert, en je moet het echt wel zien op het moment dat een auto die zij niet kennen [...] ze staan echt op elke hoek van de straat staan ze vaak al, ze geven

het vaak gewoon door aan elkaar. En op het moment dat je [gebied] inrijdt weten ze aan de andere kant al dat daar mensen aan komen die daar niet horen.”

Bovendien bestaat er eveneens een faciliterende rol vanwege de betrokkenheid van meerdere gezinsleden, die bijvoorbeeld helpen bij het voeden, uitlaten en socialiseren van een hond. Het is hierdoor lastiger om een netwerk te verlaten. Uit dossiers komt bijvoorbeeld naar voren dat familieleden verschillende rollen kunnen hebben. Allereerst is er de ondersteunende rol. Familie kan financiële steun bieden om vechthonden te fokken of te kopen en accommodatie voor vechthonden regelen. In deze rol functioneren familieleden als helpende hand en bereiden de honden voor op een gevecht. Zowel mannelijke als vrouwelijke familieleden ondersteunen hondengevechters en dragen bij aan een succesvol trainingsproces van vechthonden blijkt uit dossieronderzoek. Verder blijkt uit interviews dat familieleden ook onderling hondengevechten kunnen houden. Hondengevechten kunnen op deze manier binnenshuis plaatsvinden en de familieleden hoeven geen andere actoren van buiten de familie in vertrouwen te nemen hetgeen de pakkans verlaagt.

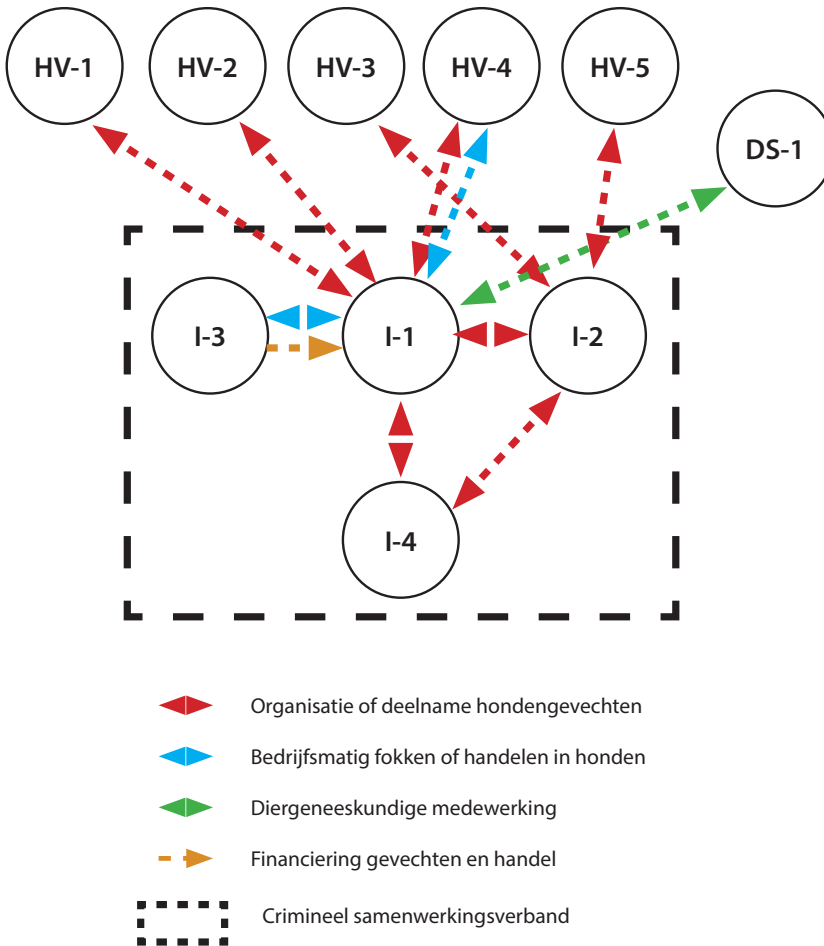
De geslotenheid van Nederlandse hondengevechtnetwerken is een factor die deels verklaart waarom hondengevechten in Nederland een weinig onderzocht onderwerp is. Hondengevechters laten buitenstaanders zelden tot nooit toe tot hun sociale kringen hetgeen onderzoek bemoeilijkt.

Case study: Nederlands crimineel samenwerkingsverband

In deze paragraaf zal een voorbeeld worden gegeven van de structuur, interactie tussen leden van een crimineel netwerk betrokken bij hondengevechten.

Zoals in schema 1 te zien is bestaat de kern van het criminele samenwerkingsverband uit vier personen (I-1, I-2, I-3 en I-4). De leden van het samenwerkingsverband zitten op de onderste trap van de criminele ladder en zijn geen criminelen pur sang. Dergelijke criminele samenwerkingsverbanden opereren in Nederland in een klein *ons kent ons* wereldje. De kernleden van de groep zijn niet alleen verantwoordelijk voor het organiseren en deelnemen aan hondengevechten, maar ook het bedrijfsmatig fokken en handelen in Pitbullachtigen voor de gevechten. Ze organiseren zelf hun hondengevechten binnen heel Nederland met scheidsrechters, vaak met weinig toeschouwers, waardoor ze opereren op het

Schema 1

grensvlak tussen *hobbyisten* en *professional dogmen*.²⁸ Hoewel de andere actoren in Schema 1, HV-1 tot en met HV-5, zich wel schuldig maken aan deelname of organisatie van hondengevechten, behoren ze niet tot de kern van het criminele samenwerkingsverband. Zij nemen voornamelijk deel aan hondengevechten om hun honden te testen op *gameness* en voor weddenschappen. Onderling maken de leden van het samenwerkingsverband geld naar elkaar over voor bijvoorbeeld hondenvoer en zij ‘doneren’ naar eigen zeggen honden aan elkaar.

De leden blijken allen een bepaalde rol te hebben binnen dit criminele netwerk. Er zijn allereerst leidinggevende actoren, in Schema 1 zijn dit I-1 en I-3, die verantwoordelijk zijn voor de financiering van de hondengevechten en het onderhouden van contact met andere hondenvechters. Deze twee actoren nemen duidelijk de

leiding. Samen beslissen zij over de fok, handel en gevechten van de honden. Zij bezitten de meeste honden en hebben als doel een zo sterk mogelijke bloedlijn op te zetten. Daarnaast onderhouden zij een persoonlijke kennel waar zij pups van succesvolle vechthonden verkopen. Tevens bereiden zij honden voor op gevechten door met hen te trainen. Tussen trainingen door worden de honden in de tuin in kennels gehouden en wordt hen geleerd om stil te blijven om ongewenste aandacht te vermijden. Een aantal keer per jaar worden de honden meegenomen naar shows in binnen- en buitenland om hun kracht en uithoudingsvermogen te tonen aan andere deelnemers van hondenshows. Daarnaast wordt I-1 door zijn hondenkennis uitgenodigd door organisatoren van hondenshows om als keurmeester te fungeren. De gevechten die leden van dit netwerk organiseren vinden veelal bij de hondenvechters thuis plaats in slaapkamers en woonkamers waar zij allen helpen om een *pit* te bouwen. Door het geluid dat gepaard gaat met de gevechten te overschaduwen met televisie en radio proberen de hondenvechters de aandacht af te leiden voor ongewenst publiek zoals burens en autoriteiten.

Indien honden verwondingen overhouden aan een gevecht zorgen deze leidinggevende actoren ervoor dat de wonden verzorgd worden door diergeneeskundige middelen²⁹ en handelingen zelf toe te passen of een dierenarts te bezoeken. Binnen dit besproken netwerk maken hondenvechters regelmatig gebruik maken van diensten van dierenartsen om vechthonden te verzorgen. Vanuit dat perspectief zou de dierenarts ook als onderdeel van het netwerk gezien kunnen worden.

Andere kernleden van het netwerk houden zich bezig met de organisatie van het gevecht (I-2 en I-4). Deze actoren zoeken een locatie en nemen deel aan gevechten met elkaar en met andere hondenvechters (e.g., HV-3 en HV-5). In vergelijking tot de centrale actoren (I-1 en I-3) zijn deze kernleden vooral bezig met honden te verzorgen en de honden voor te bereiden op het gevecht. Hier onderhouden zij tientallen honden tegelijkertijd waardoor zij kunnen doorfokken en trainen om de ideale vechthond te krijgen met veel gameness. Vervolgens overhandigen zij de honden aan de leidinggevende actoren van het netwerk voor de verkoop. De enige buitenstaanders die toegang krijgen tot actoren van dit netwerk zijn dan ook internationale connecties zoals buitenlandse fokkers, handelaren en hondenvechters.

Dit netwerk onderhoudt contacten met relaties uit diverse landen in Oost-Europa zoals Polen, Hongarije, Roemenië maar ook met Turkije en Litouwen. De actoren uit dit netwerk reizen vaak af naar deze landen om informatie, honden of diergeneeskundige middelen uit te wisselen. De hondenvechters gaan tevens naar deze landen, en naar België, om honden te trainen voor gevechten met trainingsmethoden die illegaal zijn in Nederland, zoals het eerdergenoemde *weight-pulling*. Daarnaast maakt dit Nederlandse netwerk geld over voor verschillende diensten naar buitenlandse contacten. Bedragen variëren hier van enkele tientallen euro's tot honderden euro's en worden via financiële instellingen als Western Union verstuurd

naar onder andere Roemenië en Montenegro. Hiermee houden ze eveneens de activiteiten afgeschermd van de buitenwereld.

5.7 Resumé

In dit hoofdstuk is gebleken dat hondengevechten een relatief onzichtbare, illegale activiteit in Nederland betreft waarin criminele netwerken behoorlijk gestructureerd te werk kunnen gaan. Het gaat om fluïde allianties die worden gevormd door verschillende (internationale) actoren. De Nederlandse hondengevechters richten zich op contacten in Oost-Europese landen voor de fok en handel, maar ook om vechthonden te trainen voor een hondengevecht.

De hondengevechtscène wordt door experts bestempeld als een schimmige wereld waarin hondengevechters gedreven worden door status en geld. Puppy's van vechthonden met een goede bloedlijn leveren al snel honderden tot duizenden euro op. Hondengevechters zelf beschouwen de gevechten echter als sport en doen dit naar eigen zeggen uit liefde voor de honden.

Verder valt op dat hondengevechten gekoppeld kunnen worden aan diverse andere vormen van criminaliteit, zoals drugshandel en geweld. Hondengevechten kunnen verzamelaars zijn voor bepaalde criminele groeperingen. De verwevenheid van de onderwereld met de bovenwereld, het internationale karakter en de geslotenheid van de netwerken maken het voor de handhaving lastig om op te treden.

Eindnoten

1. Artikel 2.14 Wet Dieren stelt dat het verboden is om diereengevechten te organiseren of dieren aan diereengevechten te doen deelnemen. Daarnaast is het verboden om bij diereengevechten aanwezig te zijn.
2. Zie bijlage 5.
3. Een rape-stand is een constructie waarin een teefje kan worden vastgezet om haar gedwongen te dekken.
4. Een hond wordt als champion bestempeld wanneer hij verschillende gevechten wint.
5. In het Nederlandse wetboek van strafrecht wordt georganiseerde misdaad als volgt omschreven: Er is sprake van georganiseerde misdaad of handelen als crimineel netwerk indien een duurzame organisatie bestaand uit minimaal twee personen gestructureerd opereert met als doel het plegen van misdrijven (Art. 140 Sr).
6. <https://pedigree.gamedogs.cz/testmating.php>
7. Champion (Ch) is een titel die een vechthond krijgt na drie zeges in een hondengevecht.
8. Zie bijvoorbeeld Dinnage, Bollen en Giacopp (2004).
9. <https://www.youtube.com/watch?v=49TES-cW7-I&t=30s>
10. <https://3badbullies.wordpress.com/2012/10/29/weight-pull-macho-dogsport-or-awesome-exercise-therapy/>
11. <https://www.nu.nl/nucheckt/4856391/nucheckt-zitten-ronselaars-achter-honden-gevechten.html>
12. <https://sofiaglobe.com/2016/10/30/bulgarian-police-arrest-two-over-illegal-dog-fighting-in-plovdiv/>
13. Analyse van hondengevecht filmpjes op Facebook.
14. Op afbeelding 3 is de pit te zien. In de hoeken van de pit worden de honden losgelaten.
15. Bijvoorbeeld de positie van de hond ten opzichte van de handler en de wijzen van de release, zoals middels het

- direct en volledig lossen waarbij handcontact en beendruk wegvallen.
16. <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/blg-116602>
 17. Naast deze angst blijkt onder dierenartsen veel onwetendheid te zijn over hondengevechten en hoe deze te herkennen. Een ondervraagde dierenarts veronderstelt tijdens een verhoor door de politie dat meer bewustzijn gecreëerd zou moeten worden onder dierenartsen om bijtewonden door hondengevechten te herkennen.
 18. <http://pixshark.com/pictures-of-Pitbulls-fighting.htm>
 19. <http://sportingdogjournal.info/>
 20. Afbeelding uit Facebook groep analyse.
 21. Ook uit de Engelse literatuur blijkt dat de professionele dogmen in het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten hondengevechten als sport zien (Harding & Nurse, 2015).
 22. Neutralisatietechnieken (Sykes & Matza, 1957) zijn methoden om het aangedane leed (denial of injury) en de eigen betrokkenheid (denial of responsibility) te verzachten, de keuze voor het slachtoffer te rechtvaardigen en om de verantwoordelijkheid te verschuiven naar externe factoren zoals veroordelaars (condemnation of the condemners) en morele principes (appeal to higher loyalties) in het plegen van criminele feiten.
 23. <https://www.facebook.com/groups/524504957733810/?ref=bookmarks>
 24. Een hond die 'Cur' is wordt als niet wedstrijdklaar beschouwd door hondenvechters.
 25. <https://adbadoog.com/registration/>
 26. https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/borders-and-visas/schengen_en Verdrag dat het vrije verkeer van personen en goederen binnen de lidstaten garandeert.
 27. De outlaw motor gang cultiveert volgens het OM een gewelddadig imago, faciliteert structureel criminaliteit en creëert een subcultuur van wetteloosheid. Daarbinnen wordt ook het plegen van geweld gestimuleerd en gefaciliteerd (OM, 2019).
 28. Deze kenmerken (professionele scheidsrechter en toeschouwers met interesse voor het gevecht en weddenschappen) zijn nodig om volgens Harding & Nurse (2015) te kunnen spreken van professional dogmen. Door het ontbreken van deze kenmerken kunnen de betrokkenen worden getypeerd als opererend op het grensvlak tussen professional dogmen en hobbyisten.
 29. De hondenvechters behandelen de honden hier met 'uitsluitend door dierenarts toe te passen' middelen en ongeregistreerde buitenlandse diergeneeskundige middelen zonder over de juiste vergunningen te beschikken.

6 Hondenwelzijn

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op het welzijn bij hoog-risico honden. De gegevens die in dit hoofdstuk gepresenteerd worden zijn verkregen uit interviews met dierenartsen, houders van hoog-risico honden, officieren van justitie en leden van het assessmentteam van in beslag genomen hoog-risico honden, opslaghouders en asielbeheerders. In de eerste paragraaf (6.1) zal worden ingegaan op het hondenwelzijn in asielen, daaropvolgend (6.2) gaan we in op de welzijnsaspecten van fokkerij en houdstijl. Dat we deze twee thema's bespreken wil niet zeggen dat het welzijn van de honden niet in het geding is bij bijtincidenten en hondengevechten. Het dierenonwelzijn beschouwen we in die gevallen als vanzelfsprekend.

6.1 Problematiek in asielen

Volgens de gesproken respondenten zitten naar verhouding veel hoog-risico honden in asielen. Ze noemen percentages tussen de 20% en 40%. Het is afhankelijk van de locatie van het asiel of het percentage hoger of lager ligt. Een probleem is dat hoog-risico honden moeilijk zijn te plaatsen. Een optie die genoemd wordt is om de dieren te euthaniseren. Dit blijkt in de praktijk niet altijd even gemakkelijk, onder meer omdat dat tegen de borst stuit van vrijwilligers van de asielen die hier op social media melding van kunnen maken. Soms heeft dit tot gevolg dat een hoog-risico hond jaren in een asiel zit, vaak in een achteraf hok, waar de hond nauwelijks uitkomt omdat het dier als risicovol wordt gezien.

In andere asielen wordt een andere procedure gevolgd waarbij er niet alleen een gezondheidsverslag wordt gemaakt, maar ook een gedragsrapportage. Er zijn protocollen beschikbaar hoe om te gaan met hoog-risico honden. Als het nodig blijkt wordt er, op kosten van de persoon die het dier afstaat, een verkorte gedragstest afgenomen. Als daaruit blijkt dat de hond te plaatsen is, wordt de hond getraind en bij een specifieke eigenaar geplaatst. Er is een speciaal team met gedragsdeskundigen en de dierenarts samengesteld. Duidelijk is dat het trainen van hoog-risico

honden met het oog op herplaatsing eerder uitzondering dan regel is. Kortom, de asielen hebben in grote mate te maken met hoog-risico honden die zij moeilijk kunnen herplaatsen. Euthanasie of langdurig verblijf in asiel blijven dan als optie over.

6.2 Welzijnsaspecten door fokkerij en wijze van houden

Er zijn verschillende welzijnsaspecten genoemd in verband met het fokken en houden van hoog-risico honden. Dit varieert van geringe tot levensbedreigende welzijnsaantastingen. Er wordt aangegeven dat er veel gestreste hoog-risico honden zijn. Hiermee wordt bedoeld dat deze honden een constante en hoge staat van opwinding verkeren. De erfelijke basis van veel hoog-risico honden maakt dat deze honden vaker een hoog energieniveau hebben en een hoge mate van prikkelgevoeligheid. De ‘uit-knop’ lijkt bij deze honden als het ware minder aanwezig dan de ‘aan-knop’, waardoor de kans op hoge stresslevels toeneemt. Die hoge stresslevels kunnen leiden tot welzijnsaantasting. Een van de geïnterviewde gedragsdeskundigen gaf aan ook wel hoog-risico honden te hebben gezien die flauw vielen vanwege enorme opwinding. Deze gedragsaspecten die van oorsprong bij de jacht voorkomen zijn in de het fokproces zodanig uitvergroot dat het tot welzijnsproblemen bij de honden kan leiden.

Er zijn ook andere welzijnsproblemen te noemen die te maken hebben met het fokken van hoog-risico honden. Soms kunnen de puppy's maar tot de vierde week bij het moederdier verblijven omdat deze elkaar al agressief bejegenen. Een vroegtijdige scheiding van een moederdier kan bij honden op latere leeftijd problemen veroorzaken (Dietz et al, 2018). Maternale zorg beïnvloedt gedragsmatige en fysiologische kenmerken van een dier ook op latere leeftijd. Als pups al op jonge leeftijd (4/5 weken) worden weggehaald, worden ze vaak ondergebracht bij een ‘ingehuurd’ gezin of verkoophuis. Alleen al de overgang van de plaats waar ze geboren zijn, naar een andere plek zonder moeder op een te jonge leeftijd, geeft welzijnsaantastingen. En omdat deze puppy's gezien worden als ‘handelswaar’ wordt daar niet op een diervriendelijke manier mee omgegaan. Pups die niet het gewenste agressieve gedrag laten zien, krijgen onvoldoende te eten en geen veterinaire verzorging.

In geval van broodfokkers vindt er *‘flatfok’* plaats. Meerdere hoog-risico honden kunnen dan worden gehouden in een appartement, bijvoorbeeld in meerdere kleine (draad)kooien. Er is onvoldoende ruimte om normaal te bewegen en de hygiënische omstandigheden laten met enige regelmaat te wensen over. Vaak hebben ze lichamelijke klachten en gezondheidsklachten.

Hoog-risico honden worden soms gemuilkorfd, al dan niet op last van de gemeente. Een goed passende muilkorf hoeft geen welzijnsrisico te geven. Een punt van zorg bij hoog-risico honden die minder sociale contacten geboden (kunnen) krijgen, is de behoefte van de hond als soort om sociaal gedrag te kunnen tonen en

in gezelschap te verkeren. Een goede houder compenseert indien nodig ontbrekend sociaal hondcontact door positieve interactie met de baas.

Wanneer een hoog-risico hond aangeschaft wordt als statusverhogend ‘instrument’ of om geld mee te verdienen in fok of zelfs hondengevechten, lijkt het welzijnsrisico groter. Dient het ‘instrument’ zijn doel niet of onvoldoende, dan kan het minder aandacht krijgen. Houders kunnen een of meerdere honden minder de moeite waard vinden. Dit kan gevolgen hebben voor de kwaliteit van geboden zorg, met verwaarlozing als ultiem gevolg. Naast verwaarlozing kan mishandeling plaatsvinden. Zo kan een houder zich ontdoen van een dier dat het instrumentele doel onvoldoende dient, door het te doden. Er zijn gevallen bekend van hoog-risico honden die dood gevonden zijn. Zij zijn om het leven gebracht door messteken of verdrinking.

7 Conclusies en aanbevelingen

In dit hoofdstuk zetten we de belangrijkste conclusies op een rij, in de volgorde van de onderzoeksvragen. Als eerste wordt ingegaan op wat hoog-risico honden zijn (7.1), en de regelgeving en het beleid (7.2), gevolgd door de incidenten waarbij honden zijn betrokken (7.3). Daarna bespreken we de kenmerken en achtergronden van de houders (7.4) en de vraag hoeverre er sprake is van criminele structuren in relatie tot hondengevechten (7.5). Het hoofdstuk besluit met de gevolgen voor het dierenwelzijn, de implicaties voor beleid, dierenwelzijn en volksgezondheid en aanbevelingen (7.6).

7.1 Hoog-risico honden

Hoog-risico honden zijn in staat tot het toebrengen van bovenmatig ernstige bijtschade, soms met de dood tot gevolg. Op basis van de fysieke verschijning, bijstijl en –intensiteit en de genetische basis heeft de RDA een lijst met 22 honden opgesteld tot de categorie ‘hoog risico’ honden. Hierop staan onder meer de (American) Staffordshire Bull Terriër, Bull Mastiff en de Pitbull Terriër. De lijst lijkt eenduidig en compleet maar in de praktijk kunnen kruisingen, met name met niet-hoog-risico honden discussie opleveren. De Nederlandse lijst met hoog-risico honden overlapt deels met de lijsten die andere landen hanteren. De lijst is met andere woorden dynamisch en behoeft periodieke aanpassing. De lijst geeft vooral gemeenten handvatten om gerichte maatregelen te kunnen nemen, zoals het opleggen van een muilkorfverbod.

7.2 Regelgeving en beleid

Het eerdere fokverbod van Pitbulls, naar aanleiding van verschillende forse bijtincidenten, heeft geen soelaas gebracht en zal blijkens het huidige standpunt van het ministerie geen vervolg krijgen in Nederland. Thans hebben gemeenten

een belangrijke rol in het treffen van maatregelen in geval van incidenten met hoog-risico honden; hun optreden zal veelal een reactief karakter hebben, want de maatregel volgt na een incident. Er bestaat in Nederland (vooralsnog) geen landelijk overzicht van bonafide fokkers en handelaren. Los van de vraag of een fokverbod voor (sommige) soorten hoog-risico honden wenselijk is, laat het vigerende beleid veel ruimte voor malafide fokkers en handelaren om (zeer) moeilijk te socialiseren honden te fokken en te verhandelen. De resultaten uit dit onderzoek geven in elk geval wel de aanleiding om verder de discussie te voeren wat het beleid in Nederland met de hoog-risico honden aan moet, niet alleen in reactieve zin, maar (juist ook) in termen van preventie.

7.3 Incidenten

Hoog-risico honden worden in de eerste plaats in verband gebracht met (ernstige) bijtincidenten. Daarvoor is in dit onderzoek bevestiging gevonden. Het gaat met name om (American) Staffordshire Bull Terriërs die voorkomen in de media en politieregistraties naar aanleiding van bijtincidenten.¹ Overigens komt ook de herdershond naar voren als belangrijke veroorzaker van een bijtincident. Er is, met de nodige voorbehouden vanwege het gebrek aan landelijke gegevens, sprake van een oververtegenwoordiging van hoog-risico honden bij bijtincidenten, met dien verstande dat is gezocht op registraties die als hoog-risico situatie is aan te merken.² Overigens wordt in het onderzoek van Cornelissen en Hopster uit 2008 ook gevonden dat hoog-risico honden, met name Pitbulls, vaak in verband worden gebracht met bijtincidenten.³ De hoog-risicohonden brengen vooral andere honden en mensen (ernstig) letsel toe, terwijl niet-hoog-risicohonden vooral andere dieren, zoals schapen bijten, soms met de dood tot gevolg.

7.4 Hondengevechten

Naast bijtincidenten bestaan hondengevechten waarmee hoog-risico honden geassocieerd worden. Niet iedere hoog-risico hond is te typeren als een vechthond, maar vechthonden zijn wel te rekenen tot de categorie hoog-risico honden. De honden worden uitvoerig getraind voor de gevechten. Voor de houders van vechthonden is het belangrijk om internationale connecties te onderhouden voor de fok en handel in vechthonden, maar ook om honden te trainen voor een hondengevecht. Nederlandse hondengevechters richten zich tot contacten in landen als Hongarije, Roemenië en Bulgarije. Hoewel het onduidelijk blijft hoeveel geld met gevechten is gemoeid, is de indruk vooralsnog dat er veel geld *kan* worden verdiend, vooral met de 'succesvolle' bloedlijnen. Hondengevechters zelf beschouwen de gevechten echter als sport en doen dit naar eigen zeggen uit liefde voor de honden.

7.5 Houders en criminele structuren

Uitgaande van de twee onderscheiden soorten incidenten kunnen de houders van hoog-risico honden als relatief jong worden aangemerkt, althans in vergelijking met de houders van andere honden. De houders van de honden die bijtincidenten veroorzaken zijn zowel mannen als vrouwen. Overigens zijn niet alle houders zich bewust van de risico's van het hebben van een dergelijke hond. Of deze houders bekenden zijn van de politie is op grond van de bestudeerde informatie moeilijk te zeggen; de aantallen zijn daardoor te klein. In de veertien gevallen dat bekend is dat de houders antecedenten hebben, gaat het in bijna alle gevallen om houders van hoog-risico honden.⁴ Wat betreft de hondengevechten is op basis van verschillende bronnen duidelijk dat er verschillende soorten gevechten zijn, variërend van kleinschalige, niet-professionele tot zeer professioneel, internationaal georganiseerde gevechten. De zeer georganiseerde gevechten in Nederland zijn beperkt tot een relatief kleine groep actoren. De scene rondom hondengevechten is klein in de zin dat men elkaar kent en met elkaar communiceert via besloten Facebook- en WhatsAppgroepen en shows. De netwerken bestaan over het algemeen uit fluïde allianties die worden gevormd door verschillende (internationale) actoren. Verder valt op dat hondengevechten gekoppeld kunnen worden aan andere vormen van criminaliteit, zoals drugshandel en geweld. De verwevenheid van de onderwereld met de bovenwereld, het internationale karakter en de geslotenheid van de netwerken maakt het voor de handhaving lastig om op te treden.

7.6 Gevolgen, implicaties en aanbevelingen

Dat hoog-risico honden moeilijk te houden dieren zijn (c.q. een zeer duidelijke gebruiksaanwijzing hebben) valt af te leiden uit het groot aantal honden dat in de Nederlandse asielen zit. De vooruitzichten van deze honden zijn niet gunstig, omdat ze vrijwel niet herplaatsbaar zijn. Ze blijven ofwel heel lang in een asielhok zitten of moeten (uiteindelijk) worden geëuthanaseerd.

De mensen die met hoog-risico honden fokken hebben hier niet altijd voldoende kennis over. Het doel is in sommige gevallen namelijk zoveel mogelijk geld aan het produceren van puppy's te verdienen. Dit resulteert in o.a. 'flatfok'. Dat wil zeggen dat puppy's gefokt worden die vervolgens in opgestapelde kennels in een kleine ruimte moeten verblijven. Deze puppy's kunnen door deze wijze van fokken gezondheidsproblemen en socialisatiedeficiënties hebben.

Hoog-risico honden die worden getraind en ingezet als vechthond ervaren welzijnsaantastingen omdat normaal sociaal contact met andere honden vrijwel niet mogelijk is. Bij dekkingen van een teef door een reu worden zogenoemde 'rapestands' gebruikt, omdat er anders geen dekking maar een gevecht plaatsvindt. Bovendien worden met behulp van bepaalde trainingstechnieken en eventueel

hormonen in relatief korte tijd klaar gemaakt voor het gevecht. Deze gevechten resulteren in bijtwonden of hebben de dood tot gevolg. Honden die het gevecht verliezen en hierdoor het imago van de bezitter aantasten, kunnen worden doodgeschoten, geëlektrocuteerd of verdronken.

De volksgezondheid kan in het geding zijn door de ernstige bijtwonden die hoog-risico honden kunnen veroorzaken. Deze bijtincidenten kunnen zowel andere dieren als mensen betreffen. De bijtwonden zijn zo ernstig door de manier van bijten, namelijk het schudden en scheuren. Ook de kaakkracht van de hoog-risico hond en het blijven vast bijten van het slachtoffer leiden tot ernstig letsel bij mens en dier.

Als mensen een bijtincident hebben meegemaakt als toeschouwer of zelf slachtoffer zijn kan PTSS of angst voor honden en hun eigenaren ontstaan. Het geeft een sterk gevoel van onveiligheid. Soms durft men geen aangifte van een bijtincident durft te doen, ook uit angst voor de houder.

Aanbevelingen

Er moet nog veel aan bewustwording worden gedaan over hoog-risico honden bij de verschillende doelgroepen. Deze doelgroepen zijn: (toekomstig) eigenaren van hoog-risico honden; rechterlijke macht; politie; asielmedewerkers; dierenartsen.

Een andere aanbeveling is – in lijn met het opstellen van een lijst van bonafide fokkers en handelaren – om het te koop aanbieden van hoog-risico honden op sites als Marktplaats uitsluitend toe te staan aan degenen die een vergunning hebben. In deze lijn kan ook worden gedacht aan het aanpassen van de wet Dieren, namelijk het verbod op het trainen van maatschappelijk onaanvaardbaar gedrag.

Er moet meer samenwerking komen tussen de verschillende handhavende partijen, de politie, de NVWA en de LID. Respondenten geven aan dat er behoefte is aan integraal overleg en het eenduidig interpreteren en toepassen van de vigerende regelgeving. De praktijk van toezicht en handhaving is thans te divers.

Tot slot zal er de fundamentele vraag moeten worden gesteld over wat de maatschappij en in het verlengde daarvan (opsporings- en handavingsinstanties) belangrijk vinden in de aanpak van de hoog-risico hondenproblematiek. Vooralsnog lijkt deze problematiek weinig prioriteit te genieten bij de instanties. Het gegeven dat tot nu toe slechts een enkele zaak rondom hondengevechten door de milieukamer is gekomen, is illustratief.

Eindnoten

1. Met dien verstande dat vooraf een selectie is gemaakt van 'hoog-risico' registraties bij de politie, ofwel registraties met verschillende trefwoorden die betrekking kunnen hebben op incidenten.
2. We hebben anders gezegd geselecteerd op politieregistraties waarin drie of meer trefwoorden in voorkwamen die zijn terug te voeren op risicovolle situaties, zoals bijten, aanvallen, vechten, gewond.
3. Voor de duiding van de resultaten uit onderhavig onderzoek is het interessant om meer in detail in te zoomen op het onderzoek uit 2008. De auteurs hebben twee bronnen geraadpleegd: "de landelijke databank van de politiekorpsen 'Blueview' en de strafdossiers van het arrondissementsparket Rotterdam. Uit het bestand van 'Blueview' werden 404 bijtincidenten nader onderzocht waarbij 385 honden waren betrokken. Deze gevallen hebben betrekking op de periode 2001-2008. Van 250 honden was het ras bekend, bij 72 honden was dit niet het geval. De overige 63 honden waren kruisingen. De lijst wordt aangevoerd door de Pitbull Terriër, die verantwoordelijk was voor 80 van de 385 incidenten (21%). Andere vaak genoemde rassen waren de American Staffordshire terriër, de Rottweiler, de Amerikaanse bulldog, de Bordeaux dog, de Dobermann, de Belgische herder, de witte herder en de bouvier. Een vreemde eend in de bijt is de Anatolische (Turkse) herder, die weinig voorkomt maar relatief is oververtegenwoordigd. Bij het arrondissementsparket Rotterdam konden 37 dossiers van bijtincidenten met mensen als slachtoffer worden gevonden waarbij het ras/type van de bijtende hond was vastgelegd. De zaken hebben betrekking op de periode 2000-2006 en betreffen in totaal 41 honden. Meer dan de helft van de bijtincidenten (26 gevallen = 63%) komt voor rekening van honden van het type Pitbull Terriër. Andere rassen volgen op (grote) afstand: 3 Belgische herders, 4 bastaarden en verder een reeks rassen die telkens met een enkele hond zijn vertegenwoordigd" (Cornelissen & Hopster, 2008, p. 8).
4. Let wel: er is in dit onderzoek niet specifiek gezocht naar antecedenten; het is genoteerd als er in de bestudeerde politieregistratie over het bijtincident ook melding daarvan is gemaakt.

Geraadpleegde literatuur

Armitage, G. C. (1935). *Thirty years with fighting dogs*. Washington, D.C., Jack Jones.

AVSAB (2014). *Position Statement on Breed-Specific Legislation*. Geraadpleegd via de website van 'The American Veterinary Society of Animal Behavior (AVSAB) via: <https://avsab.org/wp-content/uploads/2016/08/Breed-Specific_Legislation-download-_8-18-14.pdf>

Barnes, J.E., Boat, B.W., Putnam, F.W., Dates, H.F., & Mahlman, A.R. (2006). Ownership of high-risk ("vicious") dogs as a marker for deviant behaviors: Implications for risk assessment. *Journal of Interpersonal Violence*, 21(12), 1616-1634.

Bastemeijer, S., Kuit, L. & Van der Vegt, K. (2011). *Met beleid, geen hond die bijt? Onderzoek naar gemeentelijk beleid met betrekking tot agressieve honden*. Van Hall Larenstein, Leeuwarden.

Bini, J.K., Cohn, S.M., Acosta, S.M., McFarland, M.J., Muir, M.T., & Michalek, J.E. (2011). Mortality, mauling, and maiming by vicious dogs. *Annals of surgery*, 253(4), 791-797.

Bradley, J. (2014) *Dog bites: problems and solutions (revised 2014)*. Policy Paper; A contemporary perspective on incidence, risk factors and effective prevention. Verenigde Staten: Animals and Society Institute.

CBS Statline (2017) *Overledenen; doodsoorzaak (uitgebreide lijst) 1996-2016*. Geraadpleegd via website Centraal Bureau voor de Statistiek [7 maart 2018] via <http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=7233&D1=1557&D2=0&D3=0&D4=a&HDR=G2,T&STB=G1,G3&VW=T>.

Commissie van Wijzen (2008). *Hondenbeten in perspectief. Een evaluatie van de RAD en aanbevelingen voor het terugdringen van bijtincidenten*. Den Haag.

Cornelissen, J. & Hopster, H. (2008) Bijlage feiten en cijfers. Lelystad: Animal Sciences Group Wageningen Universiteit en Researchcentrum. Opgenomen in: *Hondenbeten in perspectief*, Commissie van Wijzen (2008).

Cummins, B. D. (2003). *Colonel Richardson's Airedales: The Making of the British War Dog School, 1900-1918*. Dog Training Press.

Dam, M. van (2016, 7 juli). *Dierenwelzijn [Kamerstuk 28286, nr. 883]*. Geraadpleegd via website Rijksoverheid via <<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/dossier/34472/kst-28286-883.html>>

Dam, M. van (2017, 17 mei). *Stand van zaken dierenwelzijn [Kamerstuk 28286, nr. 909]*. Geraadpleegd via website Rijksoverheid via <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2017/05/17/kamerbrief-stand-van-zaken-dierenwelzijn>>

Dietz, L., Arnold, A. M. K., Goerlich-Jansson, V. C., & Vinke, C. M. (2018). The importance of early life experiences for the development of behavioural disorders in domestic dogs. *Behaviour*, 155(2-3), 83-114.

Dibevo en NVG (10 januari 2017). *Meer dan 4 miljoen huishoudens hebben één of meer huisdieren. [Onderzoek in opdracht van Nederlandse Voedingsindustrie Gezelschapsdieren en Dibevo]*. Geraadpleegd via <<https://www.dibevo.nl/pers/meer-dan-4-miljoen-huishoudens-hebben-een-of-meer-huisdieren>>.

Dinnage, J., Bollen, K., & Giacoppo, S. (2004). Animal fighting. *Shelter medicine for veterinarians and stuff*, 511-521.

Duijnker, A. (2016). *De Hond, Statussymbool of bitcoin? Onderzoek naar de rol van honden binnen de (ondermijnende) criminaliteit*. Apeldoorn: School voor Hogere Politiekunde.

Ellis, J.L., Thomason, J., Kebreab, E., Zubair, K., & France, J. (2009) 'Cranial dimensions and forces of biting in the domestic dog'. *Journal of Anatomy*, 214(3), 362-373.

Evans, R. D., & Forsyth, C. J. (1997). Entertainment to outrage: A social historical view of dogfighting. *International review of modern sociology*, 27(2), 59-71.

Evans, R. D., & Forsyth, C. J. (1998). The social milieu of dogmen and dogfights. *Deviant Behavior*, 19(1), 51-71.

Evans, R., Gauthier, D. K., & Forsyth, C. J. (1998). Dogfighting: Symbolic expression and validation of masculinity. *Sex Roles*, 39(11-12), 825-838.

Fleig, D. (1996). *The History of Fighting Dogs*. TFH Publications.

Forsyth, C. J., & Evans, R. D. (1998). Dogmen: The rationalization of deviance. *Society & Animals*, 6(3), 203-218.

Four Paws International (2013). *Puppy trade in Europe: Research on the impact of illegal businesses on the market, on consumers, on the one-health concept and on animal welfare*.

Gelderlander (2017, 22 november). 'Baasjes gebruiken bomen als training voor illegale hondengevechten'. Geraadpleegd via website Gelderlander via <<https://www.gelderlander.nl/home/baasjes-gebruiken-bomen-als-training-voor-illegale-hondengevechten~a766d559/>>

Gerechtshof Arnhem (2010, 8 juli). *Zaaknummer 200.026.164/01, ECLI:GHARN:2010:BN0684*. Geraadpleegd op 14 februari 2018 via <http://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:GHARN:2010:BN0684>>

Golinko, M.S., Arslanian, B., & Williams, J.K. (2017). Characteristics of 1616 consecutive dog bite injuries at a single institution. *Clinical pediatrics*, 56(4), 316-325.

GOV.UK (2018). *Controlling your dog in public*. Geraadpleegd via de overheidswebsite van het verenigd Koninkrijk via: <<https://www.gov.uk/control-dog-public/banned-dogs>>

Hallsworth, S. (2011). Then they came for the dogs! *Crime, law and social change*, 55(5), 391-403.

Harding, S. (2014). *Unleashed: The phenomena of status dogs and weapon dogs*. Policy Press.

Harding, S., & Nurse, A. (2015). *Analysis of UK dog fighting, laws and offences*. London, Middlesex University.

Helton, W.S. (2011). Performance constraints in strength events in dogs (*Canis lupus familiaris*). *Behavioural processes*, 86(1), 149-151.

Homan, M. (1999). *A complete history of fighting dogs*. Howell Book House.

Hughes, G., Maher, J., & Lawson, C. (2011). *Status dogs, young people and criminalisation: towards a preventative strategy*. Horsham, UK: RSPCA.

Jones, M. (1988). *The dogs of capitalism Book 1: Origins*. Cedar Park, TX: 21st Century Logic.

Kalof, L., & Iliopoulou, M. A. (2011). Abusing the human–animal bond: on the making of fighting dogs. In *The Psychology of the Human–Animal Bond* (pp. 321-332). Springer, New York, NY.

Kalof, L., & Taylor, C. (2007). The discourse of dog fighting. *Humanity & Society*, 31(4), 319-333.

Kolb, C., Walmsley, K., & Fagan, J.M. (2010). *Dog Fighting: Raising Awareness to the Issue*. Geraadpleegd via: <https://doi.org/doi:10.7282/T3K07270>.

Lievens, G., Roosenboom, J. & Goossens, D. (2005). *Kijk uit voor malafide dierenhandel*. Leuven: Katholieke Universiteit Leuven

Leiden, I. van, Ham, T. van, Hardeman, M., Scholten, L., & Wijk, A. van (2015). *Dieren Verboden. De toepassing van het houdverbod als bijzondere voorwaarde bij een voorwaardelijke straf*. Den Haag/Arnhem: WODC, Bureau Beke.

Leiden, I. van, Esseveldt, J. van, Wolsink, J., Wijk, A. van & Endenburg, N. (2019). *Zo ziek als een hond? Gezondheids- en socialisatieproblemen bij puppy's in Nederland in relatie tot de herkomst*. Arnhem: Bureau Beke.

Maher, J., & Pierpoint, H. (2011) Friends, status symbols and weapons: the use of dogs by youth groups and youth gangs. *Crime, Law and Social Change*, 55 (5), 405-420.

MNLV (2018). *Extra eisen Spaanse wet bepaalde hondenrassen (potentieel gevaarlijke honden)*. Geraadpleegd via website Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit via <<https://www.agroberichtenbuitenland.nl/landeninformatie/spanje/achtergrond/reizen-met-huisdieren/huisdieren-5>>.

Morey, D. F. (1994). The early evolution of the domestic dog. *American Scientist*, 82(4), 336-347.

Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren (2004). *Zwartboek malafide hondenhandel*. Rapport Dierenbescherming

Neijenhuis, F., Kluivers M., & Hopster H. (2017). *Minder hondenbeten. Puzzelen naar veiligheid voor mens en dier*. Wageningen: Wageningen Livestock Research.

Paoli, L. & Vander Beken, T. (2014). Organized Crime: A Contested Concept. In: Paoli, L. (2014). *The Oxford Handbook of Organized Crime*. Oxford University Press.

Politie.nl (2017, 24 augustus). Drie aanhoudingen in onderzoek naar hondengevechten UPDATE: *Meer aanhoudingen, deel honden geëuthanaseerd*. Geraadpleegd via website politie.nl via: < <https://www.politie.nl/nieuws/2016/oktober/6/03-drie-aanhoudingen-in-onderzoek-naar-hondengevechten.html>>

RDA (2017). *Hondenbeten aan de Kaak gesteld. Preventie van Ernstige Hondenbeten bij Mens en Dier*. Den Haag: De Raad voor Dierenaangelegenheden.

Raad van Beheer (2017). *Houden van honden*. Geraadpleegd via de websites van Raadvan Beheer via <<https://www.houdenvanhonden.nl/>>

Raad van Beheer (2018). *Voortgangsrapportage Fairfok (februari 2018)*. Geraadpleegd via website Raad van Beheer via: < https://www.houdenvanhonden.nl/globalassets/publicaties/voortgangsrapportage_fairfok---publicatie-lnv-02-2018.pdf>

Ragatz, L., Fremouw, W., Thomas, T., & McCoy, K. (2009). Vicious dogs: the antisocial behaviors and psychological characteristics of owners. *Journal of forensic sciences*, 54(3), 699-703.

Sabo, A. S. (2018). *Puppy trade from the Balkans*. Master Thesis, Universiteit Utrecht

Sacks, J.J., Sinclair, L., Gilchrist, J., Golab, G.C., & Lockwood, R. (2000). Breeds of dogs involved in fatal human attacks in the United States between 1979 and 1998. *Journal of the American Veterinary Medical Association*, 217(6), 836-840.

Sampson, J., & Binns, M. M. (2006). The Kennel Club and the early history of dog shows and breed clubs. *Cold Spring Harbor Monograph Series*, 44(19).

Schalke, E., Ott, S.A., Gaertner, A.M. von, Hackbarth, H., & Mittmann, A. (2008). Is breed-specific legislation justified? Study of the results of the temperament test of Lower Saxony. *Journal of Veterinary Behavior: Clinical Applications and Research*, 3(3), 97-103.

Schenk, A.M., Ragatz, L.L., & Fremouw, W.J. (2012). Vicious dogs part 2: criminal thinking, callousness, and personality styles of their owners. *Journal of forensic sciences*, 57(1), 152-159.

Smith, R. (2011) Investigating financial aspects of dog-fighting in the UK. *Journal of Financial Crime*, 18(4), 336-346. <https://doi.org/10.1108/13590791111173687>

Strouse, K. (2009). *Bad Newz: The Untold Story of the Michael Vick Dog Fighting Case*, Charleston USA: Dog fighting Investigation Publications LLC

Sykes, G. M., & Matza, D. (1957). Techniques of neutralization: A theory of delinquency. *American sociological review*, 22(6), 664-670.

Van Rossum, S. U. & Dijk, S. (1998). *Eindrappport structuur hondenhandel*. Regioplan Beleidsonderzoek Amsterdam.

Van Uhm, D.P. (2010) *De puppydossiers. Onderzoek illegale hondenhandel*. Den Haag: IFAW.

Wyatt, T., Maher, J. & Biddle, P. (2017). *Scoping research on the sourcing of pet dogs from the illegal importation and puppy farms 2016-2017*. Report for the Scottish Government.

Yilmaz, O. (2016) Dog Fighting in Some European Countries. *International Journal of Livestock Research*, 6 (12), 20-26. doi:10.5455/ijlr.20161204114048

Bijlagen

Bijlage 1 – Zoektermen literatuurstudie

Aantal hits per zoekterm en per database (2008-2018). Eerste 10 pagina's bekeken

Zoekterm	GoogleScholar
Hoog-risico honden	206
Gevaarlijke honden	2880
Gevaarlijke rassen	
Houders hoog-risico honden	19
Kenmerken houders hoog-risico honden	17
Houders gevaarlijke honden	17
Kenmerken houders gevaarlijke honden	112
Ras-specifieke wetgeving / rasspecifiek	12
Herkomst hoog-risico honden	82
Verkoop hoog-risico honden	52
Hondengevechten	14
Oefenhonden	0
Hondenshows criminaliteit	3
Agressie honden	3360
Aanvallen honden	3900
Bijtincidenten	29
Risicovolle honden	618
Status dogs	422000
Dangerous dogs	65900
Dangerous status Dogs	42700
Dangerous dog breeds	17200
Weapon dogs	25.600
Owners status dogs	16.900
Characteristics owners status dogs	17500
Characteristics owners dangerous dogs	17.400
Characteristics owners weapon dogs	17.500

Zoekterm	GoogleScholar
Breed specific legislation	18.700
Origin dangerous dogs	24.600
Origin status dogs	71.100
Origin weapon dogs	17.300
Selling dangerous/weapon/status dogs	
Dog fights	23.800
Dog fighting dog-fighting	49.200
Bait dogs dog fights	15.800
Dog shows crime	37.400
Dog aggression	34.200
Dog attacks	33.100
Vicious dogs	24.500
Pitbull/Stafford gevaarlijk/agressie	

Bijlage 2 – Analyse van politieregistraties

Er is gezocht op de onderstaande maatschappelijke klassen, omdat een registratie meerdere MK's kan hebben zijn sommige registraties dubbel. Soms betreft het ook verschillende gebeurtenissen op verschillende data's, deze hadden eigenlijk een andere registratienummer moeten hebben.

Voor de incidenten is gekeken naar de periode 2016 en 2017 en binnen de onderstaande maatschappelijke klassen (beleidscodes).

E80 AANTREFFEN DOOD/GEWOND DIER
E82 GEVAARLIJKE HOND
E83 OVERIGE MELDINGEN BETREFFENDE DIEREN
F10 OVERIGE DELICTEN OPENBARE ORDE
M051 GEZONDHEID EN WELZIJN DIEREN EN DIERENVERVOER / WET DIEREN

Waarbij de woorden “hond OR honden” voorkwamen i.c.m. de onderstaande steekwoorden.

A Bijten
B Vechten
C Aangevallen
D Gewond
E Illegaal
G Hoog-risico honden
F Dood of euthanasie
H Hondengevecht
I Muilkorf
J Gif
K Verwaarloosd of vermagerd
L Weggelopen

De output hiervan betreft 23.859 records bestaande uit 23.564 unieke registraties. Vervolgens zijn de registraties, waarin de steekwoorden gif, verwaarloosd, vermagerd en /of weggelopen voorkwamen uitgesloten en dit resulteerde in het onderstaande overzicht. Er blijven 17.124 records over, bestaande uit 16.914 uniek registraties.

Waarden	Kolor					5 Eindtotaal	
	0	1	2	3	4		
Aantal van Regnr	1.808	9.999	4.095	1.015	188	19	17.124
Aantal van A Bijten		6.969	3.703	975	183	19	11.849
Aantal van B Vechten		669	600	394	131	19	1.813
Aantal van C Aangevallen		997	2.506	824	167	18	4.512
Aantal van D Gewond		294	716	572	156	19	1.757
Aantal van F Dood of Euthanasie		997	649	271	111	19	2.047
Aantal van GHRH	1.557	1.325	928	292	77	15	4.194
Aantal van H Hondengevecht	5	10	9	6	3		33
Aantal van I Muilkorf	285	1.001	674	217	55	7	2.239

In de rode categorie hoog-risico honden staan de hoog-risico honden waarin is gekeken of er een hit was op de drie hoog-risico honden: Staffordshire, Pitbull en mastif. Voor het onderzoek is deze categorie verder niet van belang omdat we in de registraties hebben gekeken naar alle hondensoorten/rassen.

Alle groene registraties die als trefwoord 'hondengevecht' hebben, zijn bekeken. Er is er *geen een* bij die voldoet aan de omschrijving van hondengevecht zoals wij die in dit onderzoek gebruiken.

Uit de gele categorieën registraties zijn ad random 40 zaken per eenheid opgevraagd en geanalyseerd. In totaal gaat het om ruim 400 registraties (meldingen, processen verbaal, verbaal van bevindingen).

Bijlage 3 – Analyse van mediaberichten

De gebruikte zoektermen staan hieronder vermeld alsmede het aantal resultaten per zoekterm. Het aantal unieke ‘zaken’ is 195 over de periode januari 2015 tot en met juli 2018.

Zoekterm
Aanval hond(en)
Agressieve hond(en)
Bijtincident(en)
Gevaarlijke hond(en)
Trainen van honden
Hondengevecht(en)
Illegale hondenfok
Risico hond(en)
Pitbull
Staffordshire
Vechthond
Vechthonden
Rottweiler

Enkele opmerkingen:

- In veel gevallen waarbij aan is gegeven 1 = hond is aangeliënd, heeft de hond bij het incident zich losgerukt van de houder.
- Ingezonden brieven over incidenten zijn NIET meegenomen.
- Indien niet bekend is of het letsel blijvend is, is het genoteerd als ‘letsel-schade’.
- Wanneer in een bericht ook (meerdere) incidenten worden besproken die in het verleden hebben plaatsgevonden, zijn ze niet meegenomen omdat deze als het goed is ook terugkomen in de search bij het hoofdincident.

De mediaberichten zijn gescoord aan de hand van een format waarop de volgende onderwerpen staan:

- Titel bericht
- Datum artikel
- Datum incident
- Type incident
- Type hond
- Aantal honden
- Slachtoffer (honden, mensen)
- Aantal slachtoffers
- Leeftijd slachtoffer(s)
- Letsel/schade slachtoffer(s)
- Locatie incident
- Aanvallende hond aangelijnd
- Doorbijten na interventie
- Enige incident
- Gevolg incident

Bijlage 4 – Lijst hoog-risicohonden

[Kamerstuk 28286, nr. 909, bijlage 3].

Lijst van honden*, look-alikes en alle kruisingen met of tussen deze honden die in ieder geval vallen onder de categorie hoog-risicohond:

1. Akita
2. American Bulldog
3. American Pitbull Terriër
4. American Staffordshire Terrier
5. Boerboel
6. Bull Mastiff
7. Bull Terrier
8. Cane Corso
9. Dogo Argentino
10. Dogo Canario
11. Staffordshire Bull Terrier
12. Rottweiler
13. Tosa
14. Fila Brasileiro
15. Anatolische herder
16. Zuid-Russische Owcharka
17. Kaukasische Owcharka
18. Pitbull achtigen: alle kruisingen met een Pitbull:
19. Pocket Bully, Micro Bully, Pocket Pitbull, Extreme Pocket Bully, Regular Bully, Regular Pitbull, xl en xxl Pitbull, xl en xxl Bully, Rednose Pitbull, Rednose Bully
20. Bully Kuta
21. Alano
22. Bandog

* *Honden met een stamboom erkend door de Raad van Beheer vallen niet onder de categorie hoog-risicohond.*

Bijlage 5 – Cajun Rules

[Sporting Dog Online: <http://www.sporting-dog.com/select-pages/cajunrules.html>]

Rule 1:

Size of pit, optional; to be square with sides 2 feet high, scratch line 12 feet apart.

Rule 2:

Referee to be chosen before the dogs are weighed in or washed and referee to conduct the contest according to these rules and his decision to be final.

Rule 3:

Referee to see the dogs weighed at time agreed on and if either dog is over top weight agreed on he loses the forfeit money.

Rule 4:

Parties to toss coin to see who shall wash first, each party to furnish two clean towels and a blanket.

Rule 5:

If requested to do so the referee shall search the person named to wash the dogs and then have him bare his arm to the elbow and wash both dogs in the same warm water and rinse them each in his half of the warm clean water provided for that purpose.

Rule 6:

As the dogs are washed clean and dried they shall be turned over to their handlers and at once taken to their corners of the pit as designated by the referee and the referee must search handlers for means of foul play and see that he bares his arms to the elbow before he receives his dog and must keep his arms bare in such a manner during the contest.

Rule 7:

The dog's owner or his representative shall be allowed at all times to be near his dog and watch to see that no harm is done him, and each owner shall be allowed to name a man or himself watch his opponent's dog and handler at all times to see he is given no unfair advantage.

Rule 8:

Either dog's owner, handler, or watcher if he sees anything wrong must at once appeal to the referee and get his decision. And if any handler, watcher or owner violates any of these rules and thereby favors either dog the dog so favored must at once be declared the loser.

Rule 9:

The interested parties shall choose a timekeeper at the pit side.

Rule 10:

The dogs are placed in their corners of the pit, opposite corners, faces turned from each other and only the dogs and their handlers inside the pit. Then the referee shall say, "Face you dogs". Each handler must always show his dog full head and shoulders between his legs. The referee says, "Let go", but the handlers must never push or shove their dogs and handlers shall not leave their corners until the dogs are together.

Rule 11:

Now when one of the dogs turns his head and shoulders away from his opponent after the fight is on it is a turn, whether they are in holds or free, and the handler must claim the turn and the referee must allow the claim if he believes it is a turn or the referee must call the first fair turn he sees whether the handler claims it or not and when the referee calls a turn he shall say, "Handle your dogs", and each handler must pick up his dog as soon as he can without breaking a hold. Handlers carry their dogs to their respective corners the referee shall say, "Face your dogs". Then the handlers must show their dog's head and shoulders between their legs, facing the center of the pit. The dog that turned first must scratch first. In five seconds more the referee shall say; "Let go", then the dog that made the first turn must be turned loose by his handler and this dog must go across and mouth the other dog. If, when he is turned loose he refuses to start at once or is he stops on the way over, or if he fails to reach his opponent must declare his opponent the winner. A handler is allowed to release his dog at anytime he sees fit after the dog whose turn it is to cross has started over. He must turn him loose when the dogs touch each other. He is not compelled to until then.

Rule 12:

If neither dog has made a turn and they cease to fight after 60 seconds of no action the down dog is to scratch first, if he makes his scratch the fight is on and they shall scratch in turns until the contest is decided. If the down dog fails to scratch the

other dog is to scratch to win. If he fails to scratch the contest shall be declared a draw by the referee.

No handler is to handle his dog until ordered by referee, if he does, it shall be called a foul and he is to forfeit the contest to his opponent.

No flash pictures or hitting on pit side shall be allowed unless agreed upon by the two contestants.

Rule 13:

After the dogs are together this time either handler is allowed to pick up his dog when they are not in holds, if ordered by referee. If he tries for a pick up and either dog has a hold he must turn him loose at once. If he catches his dog up free both handlers must handle their dogs at once. Take their dogs to their corners and proceed same as at the first turn, except this time the dog which went across before is allowed to remain in his corner while his opponent makes a scratch, or goes across, and they alternate or take it turn about in this manner until one of them is declared the winner under these rules. The referee pays no attention to the turns after the first scratch.

Rule 14:

If one of the dogs fangs himself, that is, if he gets his teeth hung in his own lip, his handler is allowed to un-fang him. If the dogs have to be separated for this they are turned loose again, both at the same time within two feet of each other in the center of the pit.

Rule 15:

No sponging shall be allowed, and no towels or anything else taken into the pit by the handlers except a bottle of drink for his dog and a fan to cool him with. The handlers must taste their dogs drink before the referee to show that it contains no poison.

Rule 16:

If the handler of either dog is seen to take anything from anyone on the outside of the pit he is to lose the battle. Each party shall have the right to put a man near his opponent's corner to watch the handler. Should he see the handler put anything on his dog he may appeal to the referee and if the referee finds anything on the dog he is to lose the battle.

Rule 17:

Should either handler leave the pit with his dog before the referee renders his decision he is to lose the battle.

Rule 18:

The handlers shall be allowed to encourage their dogs by voice or hand-clapping or snapping of fingers, but must not touch their dogs or use foul, dirty methods, by saving their dogs from hard fall or keeping the other handler away from his dog, or in any other way act unfairly. The referee must decide the battle against the one who does so.

Rule 19:

Should the police interfere the referee to name the next meeting place.

Verschenen in de Bekereeks

2008

Ambtscriminaliteit aangegeven?

Een onderzoek naar het opvolgen van en kennis over de wettelijke verplichting tot aangifte van artikel 162 Sv misdrijven

Verborgene problemen

Een onderzoek naar (de aanpak van) criminaliteit onder Antillianen in Nederland

Bont en Blauw

Een onderzoek naar de strafrechtelijke behandeling van geweldszaken tegen politieambtenaren en de bejegening van slachtoffers daarvan door de politie en het openbaar ministerie

Uitstel van behandeling?

Een verkennend onderzoek naar TBS-gestelden met en zonder een combinatievonnissen en de mogelijke effecten van detentie

2009

Huwelijksdwang: Een verbintenis voor het leven?

Een verkenning van de aard en aanpak van gedwongen huwelijken in Nederland

Inpakken niet nodig

Een profiel van straatrovers en straatrovers in Almere

Back on Track?

Een evaluatieonderzoek naar de onthemende projecten van de Bijzondere Jeugdbijstand in Vlaanderen

CoVa volgens plan?

Een vooronderzoek naar de mogelijkheden en reikwijdte van een effectonderzoek van de cognitieve vaardigheidstraining

Achter de schermen

Een verkennend onderzoek naar downloaders van kinderporno

2010

Tot de dood ons scheidt

Een onderzoek naar de omvang en kenmerken van moord en doodslag in huiselijke kring

Kwetsbaar beroep

Een onderzoek naar de prostitutiebranche in Amsterdam

Cameratoezicht in beweging

Ervaringen met nieuwe vormen van cameratoezicht bij de Nederlandse politie

2011

Los van drank

Procesevaluatie Haltafdoening Alcohol

Lastige verhalen

Een exploratief onderzoek naar valse aangiften van zedenmisdrijven door meisjes van 12-18 jaar

Wapenfeiten

Een onderzoek naar overvallen en overvallers in Nijmegen

Snelle jongens

Een onderzoek naar drugsrunners en daaraan gerelateerde problematiek in Limburg-Zuid

2012

De schade hersteld?

Een onderzoek naar herstellbemiddeling bij jeugdige delinquenten in Vlaanderen

Onder Controle?

Een procesevaluatie van de gedragsinterventie 'Korte Leefstijltraining voor verslaafde justitiabelen'

Planmatig en flexibel

Procesevaluatie gedragsinterventie CoVa+

Oosterse Teelt

Vietnamezen in de hennepcultuur

Dierenwelzijn in het vizier

De aard en omvang van dierenwelzijnszaken en de stand van zaken van de handhaving van de regelgeving op dat gebied in Nederland

2013

Over leven na de moord

De gevolgen van moord en doodslag voor de nabestaanden van de slachtoffers en de ondersteuning door Slachtofferhulp Nederland

Met scherp schieten

Een onderzoek naar een aantal veiligheidsrisico's met betrekking tot de schietsport in Nederland

Georganiseerde voertuigcriminaliteit in Nederland

Een beeld van de omvang, kenmerken, werkwijzen en aanpak anno 2013

Het warme bad en de koude douche

Een onderzoek naar misstanden in nieuwe religieuze bewegingen en de toereikendheid van het instrumentarium voor recht en zorg

2014

Portretten van notoire ordeverstoorders

Kenmerken en achtergronden van notoire ordeverstoorders binnen het voetbal

Gelegenheidsordeverstoorders?

Analyse van rondom grootschalige rellen aangehouden verdachten

Ondergaan of ondernemen

Ontwikkelingen in de aard en aanpak van afpersing van het bedrijfsleven

Raak geschoten?

Een onderzoek naar de werking van maatregelen tegen geweld en overlast rondom het betaald voetbal

Doordringen of doordrinken

Effectevaluatie Halt-straft Alcohol

Prostitutie in Nederlandse gemeenten

Een onderzoek naar aard en omvang, beleid, toezicht en handhaving in 2014

2015

Aangifte onder nummer

Implementatie, toepassing en eerste resultaten van de nieuwe regeling 'Aangifte onder nummer'

Papier en werkelijkheid

Een hypothesevormend onderzoek naar de invloed van registratie-effecten op de omvang van de geregistreerde jeugdcriminaliteit

Grensoverschrijdend slachtofferschap

Een inventarisatie van aard, omvang en aandachtspunten in verband met de effectuering van slachtofferrechten

2016

Dieren Verboden

De toepassing van het houdverbod als bijzondere voorwaarde bij een voorwaardelijke straf

Kijk op jeugdcriminaliteit

Handvatten voor het opstellen van een periodieke trendrapportage jeugd- en jongerencriminaliteit en een overzicht van veelbelovende aanpakken

Stijging meldingen verwarde personen in de regio Rotterdam

Een onderzoek naar mogelijke verklaringen en wenselijke oplossingen

Missen we iets?

Een gebiedsanalyse in Rotterdam naar de omvang en aanpak van de jeugdcriminaliteit en eventuele 'witte vlekken' in dat beeld

De draad weer oppakken

Een follow-up onderzoek onder nabestaanden van slachtoffers van levensdelicten

Hoe lopen de hazen?

De stand van zaken in de aanpak van dierenmishandeling en dierenverwaarlozing

Focus op heling

Een onderzoek naar het functioneren van de helingmarkt, het beleid tegen en de gevolgen van heling

Van cijfers naar interpretatie

Een duiding van de kwantitatieve ontwikkelingen van de jeugdcriminaliteit

Wie is het slachtoffer?

Kenmerken van de doelgroep van het Schadefonds Gewelddismisdrijven en strategieën voor een beter doelgroepbereik

Radicalisering in de gemeente Arnhem

Resultaten van onderzoek onder mentoren, welzijnswerkers en jongeren

2017

Duiding van problematisch jeugdgroepgedrag

Een theoretische verkenning en een praktische handreiking voor het veld

Prostitutie in beeld gebracht

Een onderzoek naar aard en omvang van zichtbare en onzichtbare prostitutie in Arnhem

De achterblijvers

Een evaluatie van het maatwerk voor achterblijvers van vermiste personen

2018

Realiteit of registratie-effect?

De invloed van registratie-effecten op de daling van de geregistreerde jeugdcriminaliteit

Links-extremisme in beeld

Een verkennend onderzoek naar links-extremistische groeperingen in Nederland

Na het beslag

Een onderzoek naar door RVO inbeslaggenomen voorwerpen onderdeel Natuur en de afhandeling daarvan

Slachtoffers zoeken en vinden

Een onderzoek naar het werk van de kinderpornorechercheurs

Straatprostitutie in Nijmegen

Een evaluatie van de tippelzone en huiskamer aan de Nieuwe Marktsstraat in Nijmegen

Betonrot

Een kwalitatief onderzoek naar het fenomeen ondermijnende criminaliteit in Brabant-Zeeland, de effecten van en richtingen voor de overheidsaanpak

2019

Zo ziek als een hond?

Gezondheids- en socialisatieproblemen bij puppy's in Nederland in relatie tot de herkomst

In dit fenomeenonderzoek 'Hoog-risico honden, een bijtend probleem?' wordt uitgebreid ingegaan op de vraag wat hoog-risico honden zijn en met welke incidenten zij in verband worden gebracht. Op basis van verschillende informatiebronnen, waaronder mediaberichtgeving, politie-informatie, interviews, observaties en literatuur, wordt ingegaan op bijtincidenten en hondengevechten. Tevens wordt aandacht geschonken aan het dierenwelzijnsaspect en de volksgezondheid. Het rapport biedt voldoende stof tot nadenken op welke wijze hoog-risico honden een plaats moeten krijgen in de samenleving.

Bureau **Beke**

Universiteit Utrecht

ISBN 978-94-92255-32-7

9 789492 255327 >

www.beke.nl